

Pauliina Peltonen

METSIEN VIRKISTYSKÄYTTÄJIEN NÄKEMYKSET TAMPEREEN KAUPUNGIN METSÄVIESTINNÄSTÄ

Opinnäytetyö

Metsätalouden liiketoiminta

ylempi amk-tutkinto

Kesäkuu 2011

KUVAILEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	Opinnäytetyön päivämäärä 8.6.2011	
Tekijä Pauliina Peltonen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Metsätalouden ylempi amk-tutkinto Metsätalouden liiketoiminta	
Nimeke Metsien virkistyskäyttäjien näkemykset Tampereen kaupungin metsäviestinnästä Tutkimuksen tarkoituksena on selkiyttää, millaisia kehittämiskohteita Tampereen kaupungin metsäviestinnässä on. Opinnäytetyö on rajattu koskemaan ulkoista viestintää, jolloin työ palvelee juuri sitä tarkoitusta, mitä varten kaupunki omistaa metsiä: metsät ovat kaupunkilaisten virkistystarpeita varten. Opinnäytetyö tarkastelee viestintää asukkaan ja hallinnon näkökulmasta. Hallinnon näkemys saadaan kaupungin metsäasiantuntijoiden kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta ja asukkaiden näkemystä selvitetään asukaskyselyn avulla. Asukkaiden näkemys antaa toisen näkökannan viestinnän nykytilasta sekä tulevaisuuden kehittämistarpeista. Opinnäytetyössä kuvataan Tampereen kaupungin metsäviestinnän nykytila ja selvitetään asukaskyselytutkimuksella, mitkä ovat viestinnän vahvuudet ja heikkoudet sekä millaisia mahdollisuuksia viestinnässä on nähtävissä ja mitä ovat mahdolliset tulevaisuuden uhkakuvat viestinnän osalta. Asukaskyselyyn oli mahdollista vastata internetissä, Tampereen kirjastoissa sekä Frenckell-palvelupisteessä. Lisäksi kyselyitä jaettiin satunnaisotannalla 600 kappaletta suoraan neljän asuinalueen koteihin. Vastauksia tuli 200 kappaletta, joista 105 kappaletta tuli internetkyselyn kautta. Tulokset osoittivat, että virkistyskäyttäjät haluavat vaikuttaa ja kokea pystyvänsä sanomaan mielipiteensä metsienhoidosta ja metsien suunnittelusta niin, että sillä on vaikutusta päätöksiin. Virkistyskäyttäjät eivät kokeneet pystyvänsä vaikuttamaan kaupunkimetsäasioihin haluamallaan tavalla. Tärkeimmäksi tietolähteeksi kaupungin metsäasioissa koettiin maasto- ja opastaulut. Luotettavimmaksi tietolähteeksi koettiin kaupungin internetsivut. Tutkimukseen perustuen kaupunkimetsäviestinnässä tulee jatkossa kehittää varsinkin vaikuttamismahdollisuuksista, osallistumismahdollisuuksista ja kaupungin suunnitelmista ja toimenpidepäätöksistä sekä yleisesti metsäasioista kertomista. Viestinnässä tulee lisätä edelleen oma-aloitteista valmisteilla olevista asioista kertomista, mutta etenkin kertoa enemmän keinoista, joilla valmisteltavista asioista saa jo nyt tietoa. Kaupunkimetsien virkistyskäyttäjät kaipaavat avointa keskustelua ja tarvitsevat kuuntelijaa mielipiteilleen.		
Asiasanat (avainsanat) Kuntalaisviestintä, viestintä, osallistava suunnittelu, kaupunkimetsä, metsäsuunnitelma.		
Sivumäärä 75 s. + liitt.9 s.	Kieli Suomi	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn2011A5591
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Johanna Jalkanen	Opinnäytetyön toimeksiantaja Tampereen kaupunki, Kiinteistötoimi	

DESCRIPTION

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences	Date of the Master's thesis June 8, 2011	
Author Pauliina Peltonen	Degree programme and option Master's Degree in Natural Resources Business Operations in Forestry	
Name of the master's thesis The Recreational Forest Users' Views on the Forest Communication of the City of Tampere		
Abstract <p>The objective of this study is to clarify the kind of development issues there are in the forest communication of the city of Tampere. Study contains only the outer communication of the city in order to match the purpose of a city owning forests in the first place; the recreation of its inhabitants. 80 percent of the forests are in recreational use, as opposed to only 20 percent for forestry use.</p> <p>This study examines communication both from an inhabitant's and from the administration point of view. The administration perspective is based on the conversations with the forest specialists of Tampere. The inhabitants' perspective is based on the data gathered from the inhabitants with questionnaire. The inhabitants' perspective gives another viewpoint on the current state of the forest communication as well as on the future developmental needs. This study defines the current state of the forest communication in Tampere and utilizes the results from the inhabitant questionnaire to define the strengths and weaknesses of that communication. Furthermore, the possible future threats as regards to the current forest communication along with its possible potential are represented.</p> <p>There were a couple of alternative ways to answer the questionnaire. The questionnaire could be found in the Internet, in four libraries in Tampere and in the Frenckell Service Point. In addition, 600 questionnaires were delivered straight to households in four different residential areas in Tampere. Altogether 200 questionnaires were returned, 105 of which via Internet.</p> <p>The results of the questionnaire show that the recreational users want to affect and would like to be able to say their opinion about silviculture and forest planning in such a way that they know it really influences the decision making. The recreational users felt that they couldn't affect the city forest issues in a way they wanted to. The recreational users felt that the most important source of information in forest issues were the exterior signs in the terrain. The most trustworthy source of information was the web page of the city of Tampere.</p> <p>Interaction was the most important matter for the recreational users of city forests. City's employees should accentuate more listening to inhabitants and their opinions about forest issues. Inhabitants would like to participate and they would like to know more about city forests and forestry itself. Inhabitants would like to have an open discussion about forest matters. They also feel they need a clear and affecting channel to influence.</p>		
Subject headings, (keywords) Inhabitant communication in municipality, communication, participation encouraging planning, city forest, forest planning.		
Pages 75 p. + app. 9 p.	Language Finnish	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn2011A5591
Remarks, notes on appendices		
Tutor Johanna Jalkanen	Employer of the master's thesis The City of Tampere Real Estate Department	

SISÄLTÖ

KUVAAILULEHDET

1 JOHDANTO	1
2 KAUPUNKIMETSIIEN VIRKISTYSKÄYTTÖ JA VIESTINTÄ.....	3
2.1 Kaupunkimetsät palvelevat moninaisia tarpeita.....	3
2.2 Tampereen kaupungin metsien hoidon periaatteet	6
2.3 Viestintä organisaatiossa ja toimintona	9
2.3.1 Laki ohjaa kuntaviestintää	10
2.3.2 Kuntaviestinnän laatukriteerit	10
2.4 Kaupunkilaisten osallistuminen metsien käyttöön	11
2.4.1 Kaupunkilaisten osallistaminen	12
2.4.2 Kaupunkimetsäviestintä virkistyskäyttäjien näkökulmasta.....	14
2.4.3 Kuntalaisten osallistaminen Helsingissä, Espoossa ja Oulussa	16
2.5 Viestinnän tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus.....	22
3 TAMPEREEN KAUPUNGIN METSÄVIESTINTÄ.....	25
3.1 Viestintä tukee kaupunkistrategiaa	25
3.2 Metsäviestinnän toteutus.....	26
3.2.1 Toimenpiteistä tiedottaminen.....	29
3.2.2 Suunnitteluprosessien viestintä	30
3.3 Lehtiartikkeleja virkistysmetsien puhutuista aiheista	32
4 AINEISTO JA MENETELMÄT	38
4.1 Tutkimuskohteen kuvaus	38
4.2 Tutkimusvälineistö	39
4.2.1 Kyselylomake.....	39
4.2.2 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti.....	40
4.3 Tutkimuksen kulku	41
4.3.1 Kyselystä tiedottaminen	42
4.3.2 Analyysimenetelmät.....	43
5 TULOKSET	44
5.1 Vastaajan taustatiedot	44

5.2 Kaupunkimetsien käyttö	45
5.3 Mielikuva Tampereen kaupunkimetsistä	54
5.4 Viestintä	56
5.5 Osallistuminen ja palautteenanto	58
5.6 Vapaa palaute	63
6 YHTEENVETO JA TARKASTELU.....	66
6.1 Tampereen kaupunkimetsien viestinnän toimivuus ja SWOT-analyysi.....	66
6.2 Kaupunkimetsien viestintätavat virkistyskäyttäjien näkökulmasta.....	69
6.3 Viestintämateriaalin kehittäminen	72
6.5 Päähuomiot.....	74
LÄHTEET	76
LIITTEET.....	79
Liite 1: Kyselyn saate	79
Liite 2: Kyselylomake.....	80
Liite 3: Kaupungin metsät suuralueittain.....	85
Liite 4: Lehdistö tiedote viestintäkyselyyn.....	86
Liite 5. Taustamuuttajat.....	87

1 JOHDANTO

Metsäluonnolla ja sen virkistyskäytöllä on suuri merkitys kansalaisten hyvinvoinnille, viihtyvyydelle ja terveydelle. Kuntien metsät sijaitsevat usein lähellä taajama-alueita, joten niillä on merkittävä vaikutus kuntalaisten virkistäytymismahdollisuuksiin. Taajamien lähimetsät eli kaupunkimetsät myös parantavat taajamien maisemallista arvoa ja asuinympäristöjen viihtyisyyttä. Metsien virkistyskäyttäjät saattavat kokea tehostuneen maankäytön ja tiiviin rakentamisen pilkkovan metsäalueita. Toisaalta taas runsas ulkoilukäyttö kuluttaa metsäkasvillisuutta.

Suomen kunnat omistavat noin 425 000 hehtaaria metsää, joista runsas puolet on pääosin talouskäytössä, kolmannes on kohdennettu virkistyskäyttöön, 5 % suojeluun ja loput on varattu muuhun käyttöön esim. rakennusmaaksi. Talousmetsien osuus kuntametsistä on pienentynyt huomattavasti viime vuosien aikana, kun taas virkistys- ja suojelumetsien osuus on kasvanut. Sama suuntaus näyttäisi jatkuvan: joka kolmannen kunnan tavoitteena on lisätä virkistysmetsien osuutta ja joka viidennen kunnan suojelumetsien osuutta tulevina vuosina (Hamberg & Löfström, 2009, 234 - 239). Näin ollen yhtenä tulevaisuuden haasteena kuntien metsäsuunnittelussa tulee olemaan painotusten siirtyminen taloudellisista tavoitteista virkistys- ja monimuotoisuuspainotteiseen suuntaan. Toisaalta taloudellisilla tavoitteilla tulee jatkossakin olemaan merkittävä rooli monissa kunnissa. Päätöksenteon tukemiseen tähtäävän suunnittelun tarve korostuu kuntien omistamissa metsissä, koska kuntametsien käyttö on useimmiten monitavoitteista ja siihen kohdistuu usein ristiriitaisia odotuksia: luonnon monimuotoisuuteen, virkistyskäyttöön ja talouteen liittyviä tavoitteita, jotka tulee pystyä sovitamaan yhteen. Monitavoitteinen metsäsuunnittelu on kunnissa kuitenkin usein vielä varsin uutta, eikä vakiintuneita käytäntöjä taajama- ja virkistysmetsien suunnitteluun ole syntynyt. (Metlan työraportteja 68, 6-7.)

Metsien hoitoon ja käyttöön kohdistuu Tampereen kaupungilla hyvin erilaisia tavoitteita, joiden yhteensovittaminen on kiinteistötoimen toiminnan keskeisin periaate.

Tavoitteiden yhteensovittamisessa on olennaista selvittää eri käyttäjäryhmien mielipiteitä ja tiedottaa muun muassa suunnitelmien valmistelusta ja varsinaisten toimenpiteiden toteutuksesta. Vuorovaikutuksen ja yhteistyön kautta helpotetaan tavoitteiden yhteensovittamista ja vähennetään ristiriitoja.

Kaupunkimetsät herättävät toisinaan voimakasta keskustelua. Metsien hoitotavat ja yleensä metsien hoito nostattaa joissakin ihmisissä voimakasta vastustusta. Nämä keskustelut saavat myös hyvin helposti tilaa mediassa. Vastakkainasettelussa pienen kuntalaisen ja suuren kaupungin välillä tai ”pehmeän luonnon sekä kovan metsätalouden kohtaamisessa” on aina jutun ainesta. Palstatilaa saavat osittain negatiivissävytteiset metsäjutut näyttäytyvät helposti yleisenä mielipiteenä, vaikka todellisuus olisikin toinen. Siksi on mielenkiintoista ja tarpeellista selvittää, millaista kaupungin metsäviestintä on ja onko viestinnän tavoite saavutettu ja mitä voitaisiin kehittää.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaisia kehittämiskohteita Tampereen kaupungin metsäviestinnässä on. Opinnäytetyö rajataan koskemaan ulkoista viestintää, jolloin työ palvelee juuri sitä tarkoitusta, mitä varten kaupunki omistaa metsiä: metsät ovat kaupunkilaisten virkistystarpeita varten. Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

- Miten Tampereen kaupunki on onnistunut kaupunkimetsiä koskevassa viestinnässä?
- Miten virkistyskäyttäjien mielestä tulisi viestiä kaupunkimetsiä koskevista asioista?

Opinnäytetyö tarkastelee viestintää asukkaan ja hallinnon näkökulmasta. Hallinnon näkemys saadaan kaupungin metsäasiantuntijoiden kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta ja asukkaiden näkemystä selvitetään asukaskyselyn avulla. Asukkaiden näkemys antaa toisen näkökannan viestinnän nykytilasta sekä tulevaisuuden kehittämistarpeista.

Opinnäytetyössä kuvataan Tampereen kaupungin metsäviestinnän nykytila ja selvitetään asukaskyselytutkimuksella, mitkä ovat viestinnän vahvuudet ja heikkoudet sekä millaisia mahdollisuuksia viestinnässä on nähtävissä ja mitä ovat mahdolliset tulevaisuuden uhkakuvat viestinnän osalta.

Tälle opinnäytetyölle on myönnetty Metsämiesten Säätiön apuraha.

2 KAUPUNKIMETSIEN VIRKISTYSKÄYTTÖ JA VIESTINTÄ

2.1 Kaupunkimetsät palvelevat moninaisia tarpeita

Kaupunkimetsä määritellään metsäksi, joka sijaitsee joko asutuksen sisällä tai sen välittömässä läheisyydessä. Nämä metsät ovat jääneet jäljelle aiemmin yhtenäisestä metsäalueesta kaupungistumisen edetessä. Kaupunkimetsille on ominaista luontainen metsäkasvillisuus, erotuksena varsinaisista puistoista, joissa kasvillisuus puistonurmi-koineen on ihmisen ylläpitämää ja hoitamaa. Tiheästi asutuissa ydinkeskustoissa metsät ovat tavallisesti pieniä, kun taas kaupunkien laitamilta voi löytää laajoja asutuksen rajaamia metsäalueita. Kuntien omistuksessa on Suomen metsäpinta-alasta vain noin 2 %, mutta ainakin 80 %:lle Suomen väestöstä asutusalueiden metsät ovat lähin kosketus luontoon. Kaupunkimetsiä käytetäänkin runsaasti ulkoiluun ja virkistäytymiseen. (Metsätieteen aikakauskirja 3/2010, 303.)

Suurin osa Suomen 431 kunnasta omistaa metsää. Kuntien omistuksessa oleva metsäpinta-ala oli vuonna 2002 noin 425 000 hehtaaria. Metso-alueeseen kuuluu 390 kuntaa. (Metson loppuraportti 2007, 235.) Vuonna 2002 Suomen kunnat omistivat keskimäärin metsää noin 1000 hehtaaria. Kuntametsänomistajien joukossa Tampere sijoittuu omistuksessaan olevan metsäpinta-alan suhteen korkealle. Etenkin pääkaupunki-

seudun suuret kaupungit ohjaavat metsiensä hoitoa tätä toimintamallia vastaavilla strategisilla linjauksilla. (Metsienhoidon toimintamalli 2009–2020, 2009, 10.)

Kuntametso-työryhmä lähetti syksyllä 2005 kuntiin kyselyn, jolla haluttiin selvittää kuntien virkistys- ja ulkoilumetsien monimuotoisuuden edistämisen ja eri käyttömuotojen yhteensovittamisen mahdollisuuksia sekä tähän liittyviä mahdollisia ristiriitoja. Kuntien virkistys- ja ulkoilumetsillä tarkoitetaan yleisesti metsiä, joiden hoidossa otetaan erityisesti huomioon ulkoilu- ja virkistyskäyttö ja maisemanhoito ja joissa puuntuotannolliset tavoitteet ovat usein toissijaisia. Virkistys- ja ulkoilumetsät voivat sijaita välittömästi asutuksen läheisyydessä, kauempana taajaman reuna-alueella tai taajaman ulkopuolella. Sijainnilla on vaikutusta metsien käytön ja hoidon luonteeseen. Kunnat voivat määritellä virkistys- ja ulkoilumetsiä muun muassa kaavoituksen, metsäsuunnittelun ja taajamametsien hoitoluokituksen yhteydessä. (Metson loppuraportti 2007, 235.)

Samalla tavoitteena oli saada tietoa virkistys- ja ulkoilumetsien suunnittelusta ja hoidosta, arvokkaiden elinympäristöjen kartoituksista kunnissa sekä eri käyttömuotojen painotuksista tulevaisuudessa. Kyselyllä selvitettiin myös virkistys- ja ulkoilumetsien käytön ja hoidon eroja kuntien talous- ja suojelumetsiin verrattuna. Kysely osoitettiin kuntien metsäasioista vastaavalle henkilölle, mutta toivomuksena oli, että vastaukset perustuisivat kunnan eri sektorien yhteiseen näkemykseen. Tampereen kaupunki osallistui kyselyyn. Tampereen kyselyvastauksissa otettiin huomioon kunnan eri sektorien näkökulmat. (Tuominen 2011.)

Kyselyyn vastasi 37 % Metso-alueeseen kuuluvista kunnista eli yhteensä 144 kuntaa. Vastanneiden kuntien metsäpinta-ala kattaa kuitenkin yli 50 % po. alueella sijaitsevien kuntien omistamasta metsäpinta-alasta. Valtioneuvoston periaatepäätöksen (toimenpide 13) mukaan kuntien virkistys- ja ulkoilumetsät ja valtion retkeilyalueet tarjoavat mahdollisuuksia kehittää tukialueita nykyisille luonnonsuojelualueille ja näin parantaa

suojelualueverkoston toimivuutta. Tukemalla suunnittelua ja kehittämällä toimenpiteitä, joiden avulla voidaan sovittaa yhteen virkistyskäyttö, monimuotoisuuden turvaamistavoitteet ja metsätalous saadaan tämä potentiaali parhaiten käyttöön. Valtioneuvosto edellyttää, että ympäristöministeriö yhdessä maa- ja metsätalousministeriön, Suomen Kuntaliiton ja Metsähallituksen kanssa edistää monimuotoisuuden turvaamista kuntien virkistys- ja ulkoilumetsissä sekä valtion retkeilyalueilla kehittämällä alueiden suunnittelua vuosina 2004–2006 siten, että virkistyskäytön, monimuotoisuuden turvaamisen ja metsätalouden tavoitteet voidaan sovittaa yhteen. Valtioneuvosto toteaa, että ympäristöministeriön rahoitustarve luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen kuntien virkistys- ja ulkoilumetsissä sekä valtion retkeilyalueilla vuosina 2004–2007 on ollut yhteensä 0,5 milj. € (Metson loppuraportti 2007, 233.)

Kuntametso-kyselyn tuloksissa kuntien tavoitteet ulkoilu- ja virkistysmetsissä oli seuraavanlaiset: Joka kolmannella METSO -kunnalla on tavoitteena lisätä ulkoilu- ja virkistysmetsien osuutta tulevina vuosina ja vastaavasti joka viidennellä suojelumetsien osuutta. Tulevaisuudessa virkistys- ja ulkoilumetsien sekä suojelumetsien määrää aikovat lisätä asukasluvultaan keskimääräistä hieman suuremmat kunnat. (Metson loppuraportti 2007, 235–236.)

Virkistysmetsien hoidossa otetaan erityisesti huomioon puuston elinvoimaisuus, viihtyisyys, turvallisuus, suojavaikutukset, maisema ja luonnon monimuotoisuus. Puuntuotannolliset tavoitteet ovat tavallisesti toissijaisia. Virkistysmetsien kasvillisuus pyritään pitämään luonnonvaraisena, joskin usein kulumisen ja reunavaikutuksen vuoksi kasvillisuus on muuttunut etenkin asutuksen läheisissä taajamametsissä. Virkistysmetsän ominaisuudet ja sijainti vaikuttavat metsän käyttöön ja hoitoon. Kunnat määrittelevät metsiään virkistysmetsiksi esimerkiksi kaavoituksen, metsäsuunnittelun ja taajamametsien hoitoluokituksen yhteydessä. Kuitenkin vain puolet kunnista on luokitellut metsiään niiden pääasiallisen käyttömuodon mukaan. Niissä kunnissa, joissa metsät on luokiteltu käyttömuodoittain, keskimäärin yli puolet metsäpinta-alasta on talousmetsää, yli kolmannes ulkoilu- ja virkistysmetsää ja 5 % suojelumetsää. (Metlan

työraportteja 131 2009, 22–33.)

2.2 Tampereen kaupungin metsien hoidon periaatteet

Tampereen kaupungin metsien suunnittelussa ja hoidossa pyritään siihen, että käytettävät menetelmät ovat toimivia ja innovatiivisia. Oikeanlaisia menetelmiä apuna käyttäen pyritään sovittamaan yhteen erilaiset metsiin kohdistuvat tarpeet. Myös vuorovaikutusta ja yhteistyötä pyritään kehittämään siten, että ne palvelevat parhaalla tavalla tavoitteiden yhteensovittamista. Tavoitetilaksi vuodelle 2020 asetetaan kaupungin metsien monikäyttöisyys, monimuotoisuus ja muutokseen sopeutuminen. (Metsienhoidon toimintamalli 2009–2020, 2009, 5.)

Tampereen kaupungin metsien hoidossa ja käytössä korostetaan kuutta eri osa-aluetta (Metsienhoidon toimintamalli 2009–2020, 2009, 5.):

1. metsien monikäyttöisyyttä, viihtyisyyttä, turvallisuutta ja terveyttä edistävyttä
2. metsien monimuotoisuutta ja toimivaa ekologista verkostoa
3. metsämaiseman elämyksellisyyttä ja metsien kulttuuriarvoja
4. metsien elinvoimaisuutta ja muutokseen sopeutumista
5. metsien hoidon toimintatapojen avoimuutta, vuorovaikutusta ja erilaisten metsien käyttäjien tarpeiden huomioimista sekä
6. metsien hoidon ja käytön perusteltua taloudellisuutta.

Tampereen kaupunki on luokitellut metsänsä niiden käyttömuotojen mukaan. Tavoitetilän saavuttamiseksi on Tampereen kaupungin metsienhoidon toimintamalliin määritetty kaikkia metsiä koskevat metsien hoidon ja käytön yleisperiaatteet sekä Viheralueiden hoitoluokituksen (2007) eri metsäluokkia koskevat linjaukset. Hoitoluokitus

määritetään kaikille kaupungin omistamille metsille, ja se korvaa aiemman luokittelun ulkoilu-, retkeily- ja talousmetsiin. Kiinteistötoimen laatima alustava hoitoluokitus ohjaa metsäsuunnitelmien valmistelua. Alustava hoitoluokitus tarkistetaan metsäsuunnittelun maastotyövaiheessa. Viheraluesuunnitelmien (VAS) valmistelusta vastaa kaupungin viheralueiden suunnittelusta vastaava tilaajayksikkö. Viheraluesuunnitelmissa määritellään aluekohtaiset hoidon ja käytön tavoitteet vuorovaikutteisesti kaikille viheralueille. (Metsienhoidon toimintamalli 2009–2020, 2009, 28.)

Tampereen kaupungin metsät on luokiteltu niiden käyttömuotojen mukaan. Jokaiselle metsänhoitoluokalle on laadittu oma hoidon periaate, joka edistää ja tukee parhaiten metsäalueen säilyvyyttä. Luokat ja niiden hoitoperiaatteet ovat seuraavat: *Lähimetsät (C1)* sijaitsevat asutuksen läheisyydessä. Lähimetsässä on hyvät käytävä- ja polkuverkostot päivittäiseen ulkoiluun. Lähimetsien hoidon tavoitteena on ulkoilumahdollisuuksien turvaaminen sekä hoidettu ja maisemaltaan edustava metsäkasvillisuus. Paikoin tavoitteena on myös puistomaisuus. Turvallisuus, puuston elinvoimaisuus ja puuston uudistuminen sekä hyväkuntoiset palveluvarusteet ovat myös keskeisiä hoidon tavoitteita. Lähimetsää hoidetaan vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden kanssa. (Metsienhoidon toimintamalli 2009–2020, 2009, 33.)

Ulkoilumetsät (C2.1) sijaitsevat asutuksen lähialueilla. Alueita käytetään monin eri tavoin ulkoiluun ja virkistäytymiseen. Ulkoilumetsien hoidon tavoitteena on monimuotoinen ja viihtyisä metsä. Hoidossa otetaan huomioon myös puuston elinvoimaisuus ja uudistuminen sekä turvallisuus- ja maisematavoitteet. (Metsienhoidon toimintamalli 2009–2020, 2009, 33.)

Retkeilymetsiksi luokitellaan taajama-alueen ulkopuolella sijaitsevat kaavoihin merkityt virkistysalueet sekä erityisessä virkistyskäytössä olevat muut metsät. Tampereen kaupungin *retkeilymetsät (C2.2)* sijaitsevat kauempana taajamista. Retkeilymetsiä käytetään monin eri tavoin ulkoiluun ja retkeilyyn. Retkeilymetsien hoidon tavoitteena

on monimuotoinen ja viihtyisä metsä, jonka hoidossa on huomioitu puuston elinvoimaisuus ja uudistuminen sekä turvallisuus- ja maisematavoitteet. *Suojametsät (C3)* sijaitsevat asutuksen sekä erilaisten häiriötä aiheuttavien toimintojen, kuten liikenneväylien ja teollisuuslaitosten välillä. Suojametsä antaa näkösuojan ja suojaa pienhiukkas-, pöly- ja meluhaitoilta. Suojametsän hoidolla pyritään edistämään suojavaikutuksia ja reunavyöhykkeiden maisemanhoitoa. Suojametsä voi toimia myös tärkeänä ekologisena yhteytenä. *Talousmetsät (C4)* sijaitsevat kaupunkirakenteen ulkopuolella. Tavoitteena on taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä talousmetsän hoito huomioiden luonnon monimuotoisuus ja metsän monikäyttö. Kunnissa, joissa metsät on luokiteltu käyttömuodoittain, keskimäärin yli puolet metsäpinta-alasta on talousmetsää. Tampereella talousmetsien osuuden arvioidaan olevan uuden luokittelun mukaan alle viidennes metsäalasta. (Metsienhoidon toimintamalli 2009–2020, 2009, 37–39.)

Arvometsä (C5) on erityisen tärkeä ja arvokas kohde maiseman, kulttuurin, luonnon monimuotoisuusarvojen tai muiden ominaispiirteiden vuoksi. Hoidon tavoitteena on korostaa kohteen erityisarvoja. *Luonnonsuojelualueet (S1)* ovat luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja alueita, luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppisiä ja alueellisen ympäristökeskuksen rajauspäättöksellä määriteltyjä erityissuojeltujen lajien elinympäristöjä tai kasvupaikkoja. Kohteita hoidetaan ympäristökeskuksen vahvistaman hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti tai rauhoitusmääräysten mukaisesti. Hoitoluokituksen *muut suojellut alueet (S2)* ovat metsä- ja vesilakikohteita, suojeluohjelma-alueita, Natura-alueita sekä rakennussuojelulain tai rakennuslainsäädännön nojalla suojeltuja alueita ja muinaismuistoalueita. Kohteille voidaan tarvittaessa laatia erillinen hoito- ja käyttösuunnitelma. *Muihin arvokkaisiin alueisiin (S3)* voidaan luokitella maisemallisesti, kaupunkikuvallisesti tai geologisesti arvokkaita alueita ja arvokkaita luonnonalueita. (Metsienhoidon toimintamalli 2009–2020, 2009, 39–40.)

2.3 Viestintä organisaatiossa ja toimintona

Viestintä eli kommunikaatio voidaan ymmärtää sekä sanomien siirtämiseksi että merkitysten tuottamiseksi. Lisäksi viestintä on määritelty yhteisyyden tuottamiseksi, jolloin olennaista ei ole tiedon tai informaation välittäminen, vaan nimenomaan yhteisen ymmärryksen tuottaminen. Erilaisten viestinnän määritelmien ei tarvitse välttämättä olla toisiaan poissulkevia, vaan niiden voidaan ymmärtää täydentävän toisiaan. Siten viestinnässä on samanaikaisesti kyse sanomien välittämisestä, merkitysten tuottamisesta ja yhteisen ymmärryksen rakentamisesta. Viestintä on siis mitä arkisin asia ja koskettaa meitä jokaista. Opimme viestinnän aivan pieninä ja jatkamme sitä läpi elämän. Jokainen meistä on tässä asiantuntija. (Aramo-Immonen, 2010, 16.)

Yhteisöjen tai organisaatioiden viestinnästä käytettiin pitkään käsitettä tiedotus, tiedottaminen tai tiedotustoiminta. Taustalla on ajatus, että yhteisölle on hyötyä kertoa itsestään ulkopuolisille ja se voi kontrolloida sanomiaan. Vasta 1900-luvun lopulla oivallettiin, että organisaatiolla ei ole mahdollisuuksia kontrolloida viestintäänsä, vaan myös toimintaympäristö ja olosuhteet vaikuttavat monin eri tavoin. On myös muistettava, että viestintätilanteet ovat ainutkertaisia, ja jokainen tulkitsee viestejä omalla tavallaan ja omista lähtökohdista. (Juholin, 2009, 20–21.)

Aina organisaatioiden ja ympäristön tarpeet ja odotukset eivät osu yhteen. Ympäristö voi olla kiinnostunut asioista, joista organisaatio itse ei haluaisi kertoa, ja joskus organisaatio kertoo asioista, joista juuri kukaan ei ole kiinnostunut. Joissakin kysymyksissä organisaatio on jopa tilivelvollinen ympäristölleen ja sidosryhmilleen. (Juholin, 2009, 21.) Tämän opinnäytetyön yhtenä tarkoituksena on selvittää, viestiikö Tampereen kaupunki oikeista metsäasioista, onko viestintä riittävää ja onko viestintätapa oikea.

Kuntien toiminta on viime vuosina muuttunut konsernihallinnon suuntaan. Usein kunta hakee tällä tavoin joustavuutta toimintaansa. Kuntalaisten oikeuksien turvaamiseksi yhteisöjen viestinnän on oltava avointa. Jokaisella kaupungilla on kuitenkin omat strategiansa ja viestintäkäytäntönsä. Kunnan strategia määrää viestinnän linjat. Valtuusto linjaa kunnan strategian ja luo edellytykset viestinnälle sekä asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumiselle kunnan toimintaan. Viestintää johtaa ja valvoo kunnanhallitus. Käytännössä siitä vastaa kunnanjohtaja. Kunnan eri toimialojen vastuuhenkilöiden kannatta yhdessä arvioida etukäteen ne tilanteet, joissa viestintäyhteistyötä tarvitaan. (Tyry-Salo, 2004, 12, 15, 20.)

2.3.1 Laki ohjaa kuntaviestintää

Kansalaisten oikeus tiedonsaantiin ja osallistumiseen on turvattu Suomen perustuslaissa. Perustuslaissa velvoitetaan julkinen valta edesauttamaan kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumista yhteiskunnan ja oman elinympäristönsä kehittämiseen. Viestintää koskevia velvoitteita ja säännöksiä on kuntalaissa sekä viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevassa laissa. Viranomaisen on edistettävä yksityisten ja yhteisöjen tiedonsaantia ja vaikutusmahdollisuuksia. Hallintolaki edellyttää viranomaiselta mm. selkeää ja ymmärrettävää kieltä. Maankäyttö- ja rakennuslaki takaa kuntalaisten oikeuden osallistumiseen ja vuorovaikutteisuuteen. (Tampereen kaupungin viestintäohje, 2.)

Kuntaviestintää ohjaa lainsäädäntö. Keskeiset säädökset ovat: suomen perustuslaki, kuntalaki, hallintolaki, julkisuuslaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, kielilaki ja Yleissopimus yhteistoimintamenettelystä. (Tyry-Salo, 2004, 46–53.)

2.3.2 Kuntaviestinnän laatukriteerit

Vuorovaikutteisen viestinnän tärkeimpiä asioita on, että tiedotusvälineissä esitettyihin kuntalaisten kysymyksiin on vastattava. Viivettä voi olla, mutta kuntalaisella pitäisi

olla tiedossa noin ajankohta, jolloin hän tulee saamaan vastauksen. Myös alueellista tiedottamista tulee toteuttaa yhdessä esimerkiksi alueen asukasyhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Muita viestinnän laatukriteerejä on, että kokousten esityslistat tulee julkaista internetissä, kaupungin nettisivuilla www.tampere.fi, heti niiden valmistuttua. Tällä tavoin kokouksista tiedotetaan väkisinkin etukäteen. Päätökset julkistetaan heti kokouksen jälkeen myös internetissä. Kaupungin kokouksien päätöksien tulee olla julkisia ja toiminta kaiken kaikkiaan läpinäkyvää. (Tyry-Salo, 2004, 8.)

Laadukkaan viestinnän ehtona on myös, että viranomaisten on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä. Kunnalla olisi hyvä olla asiointiin tarkoitettu yleinen sähköpostiosoite kirjaamoon. (Tyry-Salo, 2004, 8.)

2.4 Kaupunkilaisten osallistuminen metsien käyttöön

Kunnan tulee huolehtia siitä, että asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kuntalaisia pitää rohkaista oma-aloitteiseen asioiden hoitoon. Palautemahdollisuuksia tulee kehittää aktiivisesti ja eri väyliä tuleviin kuntalaisten esittämiin kysymyksiin on vastattava. Aloitteet on käsiteltävä viipymättä (Kunnan viestintä 2001, 8.)

Kunnan palveluista, toiminnasta ja päätöksenteosta tiedottamisen ohella keskustelu kuntalaisten osallistumisesta ja osallisuudesta sekä suoran demokratian mahdollisuuksista on lisääntynyt kunnissa ja varsinkin Kuntaliiton toimesta 1990-luvulta lähtien. Kuntalaisten vähäinen kiinnostuminen kunnan toimintaan ja kunnallisvaalien äänestysprosentin jyrkkä lasku on nähty merkkeinä kuntalaisen ja kunnan organisaation etäännyttämisestä toisistaan. Koska kunnan toiminta ja päätökset kuitenkin perustuvat demokraattiseen järjestelmään, on kuntalaisten aktivointi ainakin periaatteen tasolla nähty tarpeelliseksi. (Laukkarinen, 2005, 28.)

Kuntametsien vuorovaikutteinen suunnittelu on yleistynyt huomattavasti viime vuosina. Vuorovaikutteisella suunnittelulla tarkoitetaan paikallisten asukkaiden ja alueen käyttäjien ottamista mukaan metsäsuunnittelun laadintaan. Suunnittelussa pyritään ottamaan huomioon käyttäjien tarpeet ja ratkaisemaan paikallisia metsiin liittyviä ongelmia ja ristiriitoja. Vuonna 2000 vain joka viides kunta suunnitteli metsäalueidensa käyttöä vuorovaikutteisesti. Nykyisin vuorovaikutteinen suunnittelu on Kuntametsäkyselyyn (toteutusvuosi: 2005) vastanneiden mukaan jossakin muodossa käytössä 60 prosentilla Metso-alueen kunnista. Vuorovaikutteisessa suunnittelussa käytetään erilaisia työmuotoja. Kyselyyn vastanneet kunnat ovat järjestäneet yleisötilaisuuksia, kutsuneet asukkaita ja sidosryhmiä suunnitteluryhmiin sekä kartoittaneet asukkaiden odotuksia ja toiveita kirjallisesti. Internetin käyttö vuorovaikutteisuuden välineenä on yleistynyt. (Metson loppuraportti, 2007, 235–236.)

2.4.1 Kaupunkilaisten osallistaminen

Ensimmäinen edellytys osallistumiseen on kansalaisten omakohtainen kiinnostus osallistua ja vaikuttaa ja toisena edellytyksenä ovat tarjolla olevat mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa (Kohonen & Tiala 2002, 6). Vuonna 2002 valmistuneessa valtioneuvoston selonteossa eduskunnalle osallisuus määritellään seuraavasti:

”Osallisuus on laaja-alaisempi käsite kuin osallistuminen. Osallistumiseen sisältyy ajatus kansalaisesta aktiivisena subjektina, joka haluaa, osaa ja saa toimia välittömänä vaikuttajana itselleen tärkeissä yhteiskunnallisissa asioissa. Osallisuus liittyy myös edustuksellisen demokratian kehittämiseen tai se voi olla laissa sääntelemätöntä omaehtoista kansalaistoimintaa, kansalaisaktivismia tai järjestöosallisuutta.” (Valtioneuvoston selonteko Eduskunnalle kansalaisten suoran osallistumisen kehittymisestä 2002, 4.)

Osallistavalla metsäsuunnittelulla tarkoitetaan suunnittelumenetelmää, jossa asukkaita ja muita asiasta kiinnostuneita tahoja otetaan mukaan metsien hoitoa ja käyttöä koskevaan suunnitteluun. Sen tavoitteita voivat olla esimerkiksi yhteistyön kehittäminen asukkaiden ja muiden sidosryhmien kanssa, asenteiden ja mielipiteiden tutkiminen, tiedon keruu, tiedonkulun parantaminen tai demokraattinen päätöksenteko. Ei siis riitä, että tietoa annetaan yksipuolisesti suunnittelijalta osallistuneille, vaan myös suunnittelijan olisi otettava vastaan tietoa muilta suunnitteluun osallistuneilta tahoilta. Siksi on tärkeää ottaa kuntalaiset mukaan jo suunnittelun alkuvaiheessa. Kaksisuuntainen tiedon kulku suunnittelijoiden ja asukkaiden sekä muiden sidosryhmien välillä on edellytys onnistuneelle osallistamiselle. Osallistamiseen liittyvän vuorovaikutuksen seurauksena eri tahojen näkemykset voivat lähestyä toisiaan. Parhaimmillaan suunnittelun aikainen osallistaminen helpottaa tulevien toimenpiteiden tekemistä ja lisää yleistä luottamusta kuntalaisten ja kunnan viranhaltijoiden välillä. Metsien osallistava suunnittelu on yleistynyt kunnissa viime vuosina. Nykyään osallistavaa suunnittelua käytetään 60 %:lla kunnista, kun vuonna 2000 sitä käytti vain 20 % kunnista. (Metlan työraportteja 113, 2009, 18–23.)

Osallistavan suunnittelun toteuttaminen käytännössä vie paljon aikaa ja se voi olla kallista. Asukkaiden tavoittaminen, vuorovaikutustilaisuuksien järjestäminen ja suunnitteluasiakirjojen laatiminen vievät suunnittelijoiden resursseja. Asukkaat eivät välttämättä jaksa kokoontua useaan kertaan suunnitteluprosessin vuoksi. He ovat kuitenkin olleet tyytyväisiä saatuaan mahdollisuuden osallistua. (Metlan työraportteja 113, 2009, 18.)

Suuri merkitys on sillä, välittyvätkö asukkaiden toiveet suunnittelun kautta toteutukseen. Jo pienetkin parannukset asukkaiden lähiympäristössä antavat tunteen, että heitä on kuultu. Tämä voi aktivoida asukkaita omaehtoiseen toimintaan ympäristön hyväksi. Metsäsuunnittelijalla on kuitenkin vastuu suunnittelualueiden turvallisuudesta ja toteutettavista toimenpiteistä. (Metlan työraportteja 113, 2009, 18–19.)

2.4.2 Kaupunkimetsäviestintä virkistyskäyttäjien näkökulmasta

Kuntien omistamat metsät sijaitsevat usein taajamissa. Hamberg ja Löfström (2009, 9.) määrittelevät kaupunkimetsät taajamissa tai niiden välittömässä läheisyydessä oleviksi metsiksi. Kaupunkimetsiin kohdistuu monesti hyvin erilaisia odotuksia, jotka ovat usein myös keskenään ristiriidassa.

Kaupunkimetsien hoidossa ja käytössä on keskeistä erilaisten tavoitteiden yhteensovittaminen, jossa olennaisessa asemassa on vuorovaikutteinen viestintä. Kun erilaiset tavoitteet ovat eri osapuolten tiedossa, on muiden tavoitteita helpompi ymmärtää ja hyväksyä. Tieto ja ymmärrys toimenpiteiden tavoitteista voi lieventää metsänhoidon aiheuttamia negatiivisia maisemavaikutuksia (Brunson & Reiter 1996). Metsämaise-man hyväksyttävyyteen voi yrittää vaikuttaa tiedottamalla metsänhoitotoimenpiteistä ja niiden tarpeellisuudesta. Tiedottamisen mahdollisuudet vaikuttaa käsitykseen maiseman kauneudesta ovat kuitenkin rajalliset, sillä maisemamieltymykset ovat melko pysyviä. (Hamberg & Löfström 2009, 31.)

Kuntien omistamat metsät sijaitsevat usein alueilla, joissa on noudatettava maankäyttö- ja rakennuslakia. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (toimenpiderajoitus MRL 128. §). Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 128. § mukainen maisematyölupa tarvitaan puiden kaatamiseen asemakaava-alueilla lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen osoitettuja alueita. Maisematyölupaa ei myöskään tarvita yleiskaava-alueilla mikäli yleiskaavassa niin määrätään eikä alueella, jolla on voimassa 53. §:ssä tarkoitettu rakennuskielto asemakaavan laatimiseksi tai jolle yleiskaavan laatimista tai muuttamista varten on niin määrätty.

Maisematyölupa edellyttää lisäksi naapurien kuulemisen lain vaatimin edellytyksin. Maankäyttö- ja rakennuslain kuulemismenettely ja hyvän hallintotavan noudattaminen

edellyttää viestinnän toimivuutta. Viestinnän vaikuttavuutta onkin syytä tutkia ja selvittää sen nykytilaa sekä kehittää vuorovaikutteisia viestintämenetelmiä paremmiksi.

Metsiä koskevaan keskusteluun tuli 1970-luvulla uusia käsitteitä kuten metsien monikäyttö, jolla itse asiassa on paljon vanhemmat perinteet kuin metsien puhtaalla teollisella hyväksikäytöllä. Ympäristötietoisuus sekä siihen liittyvät vaatimukset metsien monimuotoisuudesta ja suojelusta lisääntyivät 1980-luvulta lähtien. Pitkään kestäneestä vastarinnasta huolimatta ympäristöarvot tulivat 1990-luvulla hämmästyttävän nopeasti osaksi metsien käytön arkea. Tämä muutos merkitsi jonkin asteista murrosta metsäalalla tai ainakin ilmaisi selvästi kehityksen suunnan kohti metsäpolitiikan ja ympäristöpolitiikan integraatiota. Vähitellen myös erilaiset palvelut, ennen kaikkea luontomatkailu, ovat saavuttaneet elinkeinon aseman. Uudesta asiasta ei tässäkään ollut kyse: Suomeen perustettiin ensimmäiset matkailukäyttöön soveltuvat kansallispuistot jo 1930-luvulla, ja esimerkiksi Koli houkutteli luontomatkailijoita jo 1800-luvulla. (Hetemäki, Niinistö, 2011, 24–25.)

Metsien käytön kirjo on 2000-luvulla laajentunut edelleen samalla kun sellun, paperin ja sahatavaran tuotantomäärät ovat kääntyneet laskuun. Puuhun perustuva energia on kokenut uuden tulemisen, ja metsien merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä on tuomassa metsille kokonaan uuden palvelun eli hiilinielun. (Hetemäki & Niinistö, 2011, 25.)

Metsien käyttöä voidaan arvioida sen suhteen, miten olemassa olevia metsiä käytetään eri käyttötarkoituksiin niiden säilyessä metsinä. Tätä voidaan pitää metsien *säilyttävänä käyttönä*. Toisaalta voidaan ajatella, että metsämaata käytetään myös siinä mielessä, että metsäinen käyttömuoto hävitetään jonkin muun käyttötarkoituksen tieltä. (Hetemäki & Niinistö, 2011, 25.)

Metsiä siirtyy myös Suomessa muihin käyttömuotoihin, pääasiassa yhdyskuntarakentamisen ja maatalouden piiriin. Tätä voidaan pitää metsien *hävittävänä käyttönä*. Tällä

tavoin metsien käyttö linkittyy maankäyttömuotojen valintoihin. Metsien hävittävään käyttöön ja niiden virkistyskäyttöön otetaan tyypillisesti kantaa kunnallisessa päätöksenteossa. Kaupunkisuunnittelussa syntyy kaavoitustilanteita, joissa valintoja tehdään kaupunkimetsikön taikka suuremman lähimetsäalueen virkistys- tai metsätalouskäytön ja rakentamisen välillä. Tällöin politiikassa punnitaan kaupunkien nykyisten ja tulevien asukkaiden metsistä saamaa asuinympäristön viihtyvyyttä suhteessa asumisväljyyteen, uusien asukkaiden verotuottojen tuomiin hyötyihin, kaavoituksen kunnalle tuomiin verotuottoihin ja tiiviin kaupunkirakenteen kunnalle tuottamiin säästöihin. Olettavasti kansalaisten arvostukset tukevat nykyistä voimakkaampaa metsäluontoa säilyttävää kaavoitus- ja rakentamiskulttuuria, ja tässä mielessä voidaan arvioida, että metsien asumisviihtyvyyttä lisäävät ulkoishyödyt eivät riittävästi välity poliittiseen päätöksentekoon. Metsien käyttöä kaupunkirakentamisen osana ei politiikan teossa ole toistaiseksi tiedostettu kovinkaan merkittävästi. (Hetemäki & Niinistö, 2011, 28.)

Yksittäisen metsäalueen samanaikaiset käyttömuodot voivat painottua eri tavoin. Esimerkiksi puuntuotanto voi olla ensisijainen ja virkistyskäyttö toissijainen käyttömuoto jollakin metsäalueella, tai päinvastoin. Metsästä tavoitellut tuotteet ja palvelut voivat myös painottua ajallisesti eri ajanjaksoihin: esimerkiksi tiettyä metsikköä on voitu hoitaa puuntuotannollisten tavoitteiden mukaisesti, kunnes päätehakkuuta lykätään metsänhoidon suositusten mukaisen tai taloudellisesti optimaalisen päätehakkuuhetken jälkeiseen aikaan. Lykkäyksen ajan metsä toimii hiilen varastona tarjoten ilmastoon liittyvää ekosysteemien säätelypalvelua. (Hetemäki & Niinistö, 2011, 28.)

2.4.3 Kuntalaisten osallistaminen Helsingissä, Espoossa ja Oulussa

Seuraavaksi on esitetty esimerkkeinä Helsingin, Espoon ja Oulun käytäntöjä ja tavoitteita kuntalaisten mahdollisuudesta osallistua metsien hoitoon ja suunnitteluun. Helsingin kaupungin luonnonhoitolinjauksen pääperiaatteena on, että luonnonhoidon suunnittelu ja toteutus tehdään vuorovaikutteisesti asukkaiden ja sidosryhmien kanssa. Osallistumismahdollisuus on suunnittelun kaikissa vaiheissa ja luonnonhoidon toteu-

tuksessa. Espoolainen luonnonhoidon toimintamallin (2006, 15.) mukaan taas kuntalaiset ja heidän tarpeensa ovat hoitotyön tärkein lähtökohta. Espoon eri aluekeskusten asukkaita kohdellaan tasapuolisesti. Espoon kaupungin yksi suurimmista tavoitteista on tiedotuksen parantaminen. Oulun kaupungin metsien hoito- ja käyttösuunnitelman (2011–2020, 5.) mukaan kuntalaisten osallistamiseen halutaan kiinnittää erityistä huomiota, koska metsien käyttöön liittyy monenlaisia toiveita ja tavoitteita. Oulussa, osallistamisen kautta saatua tietoa on hyödynnetty mm. hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä linjattaessa.

Jokaisen kolmen kaupungin tavoite- ja tahtotila on sama; vuorovaikutteinen suunnittelu ja toteutus. Helsingin luonnonhoitolinjaus painottaa nimenomaan vuorovaikutusta, Espoo suurin tavoite on parantaa tiedotusta ja Oulu haluaa kiinnittää erityistä huomiota kuntalaisten osallistamiseen. Eroavuuksia kaupunkien välillä on osallistamisen eri tavat. Helsingissä järjestetään myös erilaisia tilaisuuksia ja osallistumiskanavia, ja niistä tiedotetaan aktiivisesti. Asukasyhdistykset ovat suuressa roolissa. Espoossa, toimintamallin mukaan, pienenkin ryhmän toiveita voidaan toteuttaa, jos toiveet eivät ole ristiriidassa muiden arvojen ja tavoitteiden kanssa. Oulu on ollut, verrattuna Helsinkiin, Espooseen ja Tampereeseen, aktiivisin tapahtumien ja seminaarien järjestäjä.

2.4.3.1 Metsienhoidon ja -käytön periaatteita sekä toteutusta Helsingissä

Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjauksessa (2007, 42–43.) pääperiaatteena on, että luonnonhoidon suunnittelu ja toteutus tehdään vuorovaikutteisesti asukkaiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa.

Asukkailla ja erilaisilla kansalaisjärjestöillä on mahdollisuus osallistua luonnonhoitoon kaikissa suunnitteluvaiheissa ja luonnonhoidon toteutuksessa. Heille järjestetään erilaisia tilaisuuksia ja osallistumiskanavia, ja niistä tiedotetaan aktiivisesti. Kaupunkialueen luonnonhoidossa keskeisimpiä ovat kunkin kaupunginosan asukasyhdistyk-

set. Asukkaille ja järjestöille pyritään järjestämään mahdollisuuksia osallistua erilaisiin luonnonhoitotalkoisiin. (Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaus, 2007, 42.)

Kaupunkisuunnitteluviraston kanssa tehtävä yhteistyö painottuu asiantuntijayhteistyöhön maankäytön suunnittelussa. Katu- ja puisto-osaston asiantuntijat osallistuvat kaavoitukseen yhteistyökokouksissa ja kaavalausuntojen antajina. Tämän lisäksi rakennusvirasto tarjoaa kaupungin suunnitteluvirastolle hallussaan olevaa ympäristötietoa kaavoitustyön tueksi. Rakennusvirasto laatii alue- ja luonnonhoitosuunnitelmat vahvistetuissa kaavoissa olevien alueiden käyttötavoitteiden mukaisesti. (Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaus, 2007, 42.)

Rakennusvirasto vastaa liikuntaviraston hallinnoimien alueiden luonnonhoidon suunnittelusta, ylläpidosta ja toteutuksesta sekä Helsingin kaupunkialueella että muiden kuntien alueella. Hoidettavien alueiden määrästä ja hoidon vaatimista resursseista sovitaan rakennusviraston ja liikuntaviraston kesken. Hoitosopimuksen mukaiset alueet ja niiden hoitokustannukset kirjataan omaksi kohdaksi rakennusviraston vuosibudjettiin. (Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaus, 2007, 42.)

Helsingin ympäristökeskus vastaa Helsingin kaupunkialueella olevien luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnasta, ja rakennusvirasto osallistuu siihen. Rakennusvirasto vastaa suunnitelmien toteutuksesta laaditun hoitosopimuksen mukaisesti. Rakennusvirasto vastaa Nuksion, Inkoon Elisaaren, Hangon Bengtsårin ja Sipoon Talosaaren ja Sipoonkorven alueilla sijaitsevien, Helsingin omistamien luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnasta ja alueiden hoidosta. Helsingin ympäristökeskus voi tarvittaessa antaa asiantuntija-apua kyseessä olevien alueiden suunnitteluun. Muiden toisissa kunnissa sijaitsevien luonnonsuojelualueiden tarvitsemaan suunnitteluun ja ylläpitoon ei kohdisteta yleensä rakennusviraston resursseja, ellei niitä saada kyseisestä kunnasta tai esimerkiksi valtiolta (ympäristöministeriöltä). (Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaus, 2007, 42–43.)

Luonnonhoidon suunnitteluun tarvittavat tiedot luonnon monimuotoisuuskohteista saadaan Helsingin ja Uudenmaan ympäristökeskuksilta, jotka ovat päävastuussa ympäristötietojen ylläpidosta. (Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaus, 2007, 43.)

Kiinteistöviraston hallinnoimien alueiden luonnonhoito sekä Helsingin kaupunkialueella että muiden kuntien alueella suunnitellaan rakennusviraston katu- ja puisto-osastossa. Hoidettavien alueiden määrästä ja hoidon vaatimista resursseista sovitaan rakennusviraston ja kiinteistöviraston kesken. Hoitosopimuksen mukaiset alueet ja niiden hoitokustannukset kirjataan omaksi kohdaksi rakennusviraston vuosibudjettiin. Sosiaali- ja terveysviraston ja muiden virastojen hallinnoimien alueiden luonnonhoito sekä Helsingin kaupunkialueella että muiden kuntien alueella suunnitellaan rakennusviraston katu- ja puisto-osastossa. Hoidettavien alueiden määrästä ja hoidon vaatimista resursseista sovitaan rakennusviraston ja kyseisen viraston kesken. Hoitosopimuksen mukaiset alueet ja niiden hoitokustannukset kirjataan omaksi kohdaksi rakennusviraston vuosibudjettiin. (Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaus, 2007, 43.)

Helsingin Energian tytäryhtiön Helen Sähköverkko Oy:n omistamat suurjännitevoimajohdot sijaitsevat pääosin Helsingin kaupungin omistamilla alueilla. Johtoalueiden luonnonhoidon suunnittelu sisällytetään katu- ja puisto-osastossa laadittaviin suunnitelmiin. Helen Sähköverkko Oy antaa suunnittelulle sähköturvallisuuteen liittyvät erityisehdot ja suositukset. Jos johtoalueet eivät sisälly katu- ja puisto-osaston hoidettaviin alueisiin, Helen Sähköverkko Oy hoitaa johtoalueita omien suunnitelmiensa mukaisesti määräajoin. (Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaus, 2007, 43.)

Muissa kunnissa sijaitsevien Helsingin omistamien alueiden luonnonhoidon suunnittelu tehdään vuorovaikutuksessa kyseisten kuntien kaavoittajien, ympäristöviranomaisien ja muiden vastaavien viranomaisten kanssa. Vuorovaikutuskeinoina ovat suunnittelukokoukset tai lausuntopyynnöt, tarvittaessa maastokatselmut. Suunnittelun ai-

kainen yhteistyö järjestetään muiden keskeisten sidosryhmien ja asukkaiden kanssa vuorovaikutteisesti ja tarkoituksenmukaisesti suunnitelma- alueen luonteen mukaan. Keinoina voivat olla esimerkiksi suunnittelukokoukset, asukasillat, suunnitelmanäytelyt, kyselyt, lausuntopyynnöt ja tarvittaessa maastokatselmukset. Ulkoilu- ja retkeily-alueilla sekä luonnonsuojelualueilla keskeisiä sidosryhmiä ovat alueita käyttävien harrastajien järjestöt ja luonnonsuojelujärjestöt. (Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaus, 2007, 43.)

Tutkimusyhteistyötä jatketaan alan tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa tarjoamalla alan tutkijoille ja opinnäytetöiden tekijöille mahdollisuuksia tehdä tutkimusta Helsingissä sekä sen omistamilla, muissa kunnissa sijaitsevilla alueilla. Tutkimusten järjestelyistä tehdään sopimus rakennusviraston katu- ja puisto-osaston suunnittelutoimiston kanssa. (Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaus, 2007, 43.)

2.4.3.2 Viestintä ja sen organisointi Espoossa

Espoolainen luonnonhoidon toimintamallin (2006, 15.) mukaan kuntalaiset ja heidän tarpeensa ovat hoitotyön tärkein lähtökohta. Viheralueiden käyttövoimakkuus, metsän puuston kunto ja metsän sijainti maisemassa määräävät toimenpiteiden kiireellisyysjärjestyksen. Espoon eri aluekeskusten asukkaita kohdellaan tasapuolisesti.

Toimintamallin mukaan toimenpiteistä tiedottaminen on parantunut. Tämä tieto perustuu kaupungin omaan kokemukseen ja asukkaiden vapaaseen palautteeseen. Vaikka suunnittelu tehdään vuorovaikutteisesti, toimenpiteet saatetaan kokea yllättävinä ja pelottavina. Siksi vuorovaikutus jatkuu työn toteuttamisen aikana. Espoon kaupungin yksi suurimmista tavoitteista on tiedotuksen parantaminen. Tietoa pitää olla saatavilla riittävästi ja tiedon pitää löytyä helposti. (Espoolainen luonnonhoidon toimintamalli, 2006, 15.)

Suunnittelu ja toteutus tehdään riittävän suurina aluekokonaisuuksina, jolloin on mahdollista tiedottaa kattavasti. Tehtävät suunnitelmat ovat kokonaisvaltaisia, jolloin toimenpiteet perusteluineen ja tavoitteineen ovat tiedossa jopa vuosia etukäteen. Tiedotuksen pääasialliset keinot ovat maastotiedotteet, internet ja postijakelu. Kaikissa tiedotteissa on yhteystiedot. Tiedottamisessa käytetään paikallisten asukas- ja omakohtiyhdistysten tarjoamia kanavia. (Espoolainen luonnonhoidon toimintamalli, 2006, 15.)

Vuorovaikutus ilmenee esim. sillä, että kuntalaiset voivat vaikuttaa suunnitteluun ja toteutukseen koko prosessin ajan. Pienenkin ryhmän toiveita voidaan toteuttaa, jos toiveet eivät ole ristiriidassa muiden arvojen ja tavoitteiden kanssa. (Espoolainen luonnonhoidon toimintamalli, 2006, 15.)

2.4.3.3 Oulun kaupungin tutkimus hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten

Oulun kaupungin metsien hoito- ja käyttösuunnitelman (2011–2020, 5.) mukaan kuntalaisten osallistamiseen halutaan kiinnittää erityistä huomiota, koska metsien käyttöön liittyy monenlaisia toiveita ja tavoitteita. Suunnitelmaa laadittaessa asukkaiden näkemyksiä kuultiin osallistumalla Koko Perheen Metsäpäivään (14.8.2010) ja järjestämällä Metsäseminaari (12.10.2010). Kaupungin metsänhoitoa esiteltiin myös Oulu10:ssä pidetyssä Metsänäyttelyssä (5.-19.10.2010). Kirjastossa pidetyssä Metsäseminaarissa kuultiin alustuksia ajankohtaisista metsäasioista ja esiteltiin kaupungin metsänhoitoa. Seminaariin osallistui noin 60 henkilöä ja se toimi samalla asukkaiden osallistamis- ja kuulemistilaisuutena.

Asukkaiden metsien hoitoa ja käyttöä koskevia toiveita kartoitettiin myös asukaskyselyllä. Kyselyllä selvitettiin asukkaiden mielipidettä muun muassa lähimetsien hoidon laadusta ja kaupungin luontopoluista. Asukaskyselyyn oli mahdollista vastata Koko Perheen Metsäpäivässä, Oulun kaupungin metsiä esittelevässä Metsänäyttely-

sä, Metsäseminaarissa, sekä sähköisesti kaupungin internetsivuilla 5.-19.10.2010. Asukaskyselyyn saatiin 190 vastausta, joista 124 saatiin internetin kautta ja 66 järjestetyistä tilaisuuksista.

Asukaskyselyyn vastanneiden mukaan lähimetsiä tulisi hoitaa lievin harvennuksin tai poistaa vain vaaraa aiheuttavat puut. Oli myös mielipiteitä, että metsiä ei tarvitsisi hoitaa lainkaan. Osa vastaajista ilmoitti, että heidän lähimetsässään on harventamisen tarvetta, osan mielestä sitä ei ole. Harvennuksen jälkeen pienet oksat voitaisiin jättää maahan lahoamaan. Ulkoilu, maisema ja luonnontarkkailu nousivat tärkeimmiksi lähimetsän käyttömuodoiksi. Useimmat vastaajista olivat käyneet kaupungin luontopoluilla ja suosituimpia paikkoja olivat Sanginjoen alue, Lettonniemi ja Pilpasuo. Pitkospuiden huono kunto sai moitteita. Kiitosta annettiin siitä, että polkuja ylipäättään on ja ne on sijoitettu hyvälle paikoille. Terveisinä kaupungin metsiä toivottiin hoidettavan, toisaalta luonnontilaisuutta perättiin ja osa vastaajista toivoi kaupungin, erityisesti Sanginjoen, metsien rauhoittamista kokonaan metsänkäsittelyiltä. Osallistamisen kautta saatua tietoa on hyödynnetty hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä linjattaessa.

2.5 Viestinnän tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus

Tavoitteiden määrittelyssä on tärkeää erottaa viestinnän tuotokset, tulemat ja vaikutukset. Tuotokset ovat konkreettisia asioita, kuten tiedotteita, esitteitä, julkaisuja tai tilaisuuksia eli kaikkea sitä, mitä on itse tehty. Tulemia taas ovat niillä saavutetut välitavoitteet, kuten mediajulkisuus, tilaisuuksiin osallistuneiden määrä tai verkkosivuilla kävijöiden määrä. Tulemia lasketaan usein määrinä, myös sävyinä: onko julkisuus enemmän myönteistä kuin kielteistä, miten tilaisuuden vieraat viihtyivät tai miten tyytyväisiä he olivat. Vaikutukset tai vaikuttavuus ovat strategisia tavoitteita sanan varsinaisessa merkityksessä. Niiden arviointiin tarvitaan mittareita. (Juholin, 2009, 102.)

Lähtötilanne ja viestinnän strategiset tavoitteet antavat eväät siihen, mihin viestinnässä pitäisi erityisesti keskittyä. Tyypillisiä painopistealueita Tampereen kaupungin metsäviestinnässä voisi olla esimerkiksi verkkoviestintä tai viestintävalmiuksien parantaminen. Painopisteiden valinta tulisi lähteä sidosryhmistä (kaupunkimetsien virkistyskäyttäjät), joiden kanssa kommunikointia pitää vahvistaa. Mainoskampanjoita tehokkaammin kunnan mainetta rakentavat tarinat, joita ihmiset erilaisissa yhteyksissä kertovat kunnasta ja sen todellisesta toiminnasta.

Viestinnän nykytilan kartoitus vastaa kysymykseen, millaista organisaation viestintä on nyt ja missä määrin se tukee koko organisaation strategiaa. Nykytilaa tarkastellaan niiden osa-alueiden osalta, jotka on määritelty kuuluvaksi Tampereen kaupungin metsäviestintään.

Kaupungin metsäasioiden viestintää kehitetään tavoitteellisemmaksi. Valmistellaan ”viestintästrategia”, jossa kuvataan viestinnän tavoitteet ja sanoma. Kirjoitetaan selkeästi ylös, mitä viestinnällä tavoitellaan. Sovitaan, mikä on ydinviesti, joka halutaan välittyvän kaupunkilaisille sekä muille käyttäjille ja sidosryhmille kaikessa viestinnässä. Kehitetään mielikuvaa kaupungin metsistä ja metsien hoidosta pitkäjänteisesti vastaamaan todellisuutta. Ennen kaikkea perustetaan viestintätavoitteet tosiasioihin, jotta se palvelee parhaiten kaupungin metsien päätarkoitusta eli sitä miksi kaupunki omistaa metsää. Kaiken viestinnän tulee tukea sitä, miksi kaupunki omistaa metsää.

Osallistuminen kasvattaa sosiaalista pääomaa ja lisää keskinäistä luottamusta, vastuuruoroisuuden periaatetta sekä yhteisten arvojen ja verkostojen kautta muodostuvaa yhteiskunnallista luottamusta. Syrjäytyneisyys, välinpitämättömyys, kiireinen elämänrytmi ja politiikan huono maine heikentävät paikallista suoraa vaikuttamista kaikissa väestöryhmissä. Osallisten tavoittamiseen kannattaa siis panostaa aktiivisella viestinnällä heti alusta alkaen. (Tyry-Salo, 2004, 10.)

Viestintäsuunnitelman tarkoitus on ohjata viestinnän toteutusta pitkäjänteisesti strategian linjauksia seuraten. Suunnitelman tulisi olla jokapäiväistä työtä ohjaava työkalu. Tavoitteita ja tuloksia on monenlaisia, eivätkä ne välttämättä ole aineellisia ja rahassa mitattavia. Organisaatio voi pyrkiä muuttamaan maailmaa tai uudistamaan toimintatapoja ilman mitattavia tavoitteita, jolloin viestinnänkin tulokset linkitetään näihin tavoitteisiin. Toimivien mittareiden löytäminen on koettu vaativaksi ennen kaikkea siksi, että viestintä sisältyy kaikkeen organisaatioelämään, eikä toimi siitä erillään. Tämä opinnäytetyö tutkii metsäviestintää virkistyskäyttäjien näkökulmasta. Kriteerit ja mittarit tulee laatia tiedostaen, että kyse on metsäviestinnästä virkistyskäyttäjille kaupunkimetsäalueilla. Mittareita on monia, metsäviestintää voidaan esim. mitata myös taloudellisesta näkökulmasta. Mitä paremmin viestinnän vuorovaikutus toimii, sitä paremmin saadaan vietyä läpi ehkä maisemallisesti hyvinkin vaikuttavia metsänhoitokohteita. Sinänsä Tampereen kaupunki voisi asettaa tavoiteltavia ROI-arvoja. ROI (Return on Investment) tarkoittaa sananmukaisesti sijoitetun pääoman tuotto prosenttia tai investointien takaisinmaksua. Viestinnän kohdalla se tarkoittaisi esimerkiksi sitä, miten paljon tuottoja tai kustannussäästöjä viestinnän avulla on saatu aikaan, tai kuinka monella prosentilla asiakkaista (virkistyskäyttäjistä) jokin kampanja lisäsi ostohaluja (kaupunkimetsien käyttöä). (Juholin, 2010, 42–56.)

Jotta viestintä pystyy osoittamaan arvonsa ja tuloksensa, tarvitaan uskottavat mittarit, jotka sisältyvät organisaation johtamisjärjestelmään. Organisaation strategia asetetaan rinnakkain viestinnän tavoitteiden kanssa ja katsotaan, ovatko ne tasapainossa keskenään, toisin sanoen auttavatko viestinnän saavutukset organisaatiota pääsemään tavoitteisiinsa. Tulos on kyettävä näyttämään tavalla tai toisella. Kannattaa siis aloittaa siitä, mitä mittareita Tampereen kaupunki käyttää ja mitkä niistä palvelee viestinnän eri muotoja ja lopulta kaupungin strategiaa. (Juholin, 2010, 42.)

3 TAMPEREEN KAUPUNGIN METSÄVIESTINTÄ

3.1 Viestintä tukee kaupunkistrategiaa

Tampereen kaupungin viestinnän tavoitteet ovat seuraavanlaiset: Kuntalaisten ja sidosryhmien tulee saada oikeaa ja ajantasaista tietoa valmisteilla olevista asioista, suunnitelmista ja osallistumismahdollisuuksista. Kuntalaiset ja sidosryhmät luottavat kaupungin tuottamaan tietoon ja viestintään. Viestintää hoitavan henkilöstön ammattitaito ja tietämys viestinnän käytännöistä, työvälineistä ja Tampereen kaupungin toiminnasta ja toimintaa vaikuttavista ajankohtaisista asioista (esim. lainsäädäntömuutokset,) säilyy hyvänä. Viestintätoiminta kehittyy nopeasti sekä viestintäteknologian että alan muun tutkimuksen edistymisen ansioista. Eri toimialueilla ja yksiköissä tiedetään viestinnän merkitys ja lainsäädännön viestinnälle asettamat vaatimukset. (Tampereen kaupungin viestintäohje, 1.)

Kaupunkistrategiaan pohjautuen kaupunginvaltuusto päättää vuositavoitteista. Viestintä tukee kaupunkistrategian tavoitteiden saavuttamista. Kaupunkistrategiassa määritellyt vuositavoitteet ohjaavat myös viestinnän toiminnan painotuksia. Viestinnän keinoin välitetään oikeaa ja ajantasaista tietoa yksityisille, yhteisöille ja kaupungin henkilöstölle kaupungissa valmisteilla olevista asioista, päätöksistä ja vaikuttamismahdollisuuksista riittävän ajoissa. Viestinnän kanavien kautta kerätään palautetta ja välitetään sitä eteenpäin. (Tampereen kaupunkistrategia 2020, 2009, 10)

Tampereen kaupunkikonsernin viestinnän perustana ovat asukkaiden, yhteisöjen ja sidosryhmien tarpeet sekä toimiva kuntademokratia. Myös palvelujen kehittäminen ja palveluiden tehokas käyttö ovat avainasemassa. Viestintää tullaan johtamaan tehokkaasti ja lainsäädännön asettamat tiedotusvelvollisuudet (perustuslaki, laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta, kuntalaki) täytetään esimerkillisesti. Kaupungin

maine ja kehitys ovat vahvasti mukana viestintää suunniteltaessa ja toteutettaessa. (Tampereen kaupunkistrategia 2020, 2009, 10)

Tampereen kaupunkistrategiaan on kirjattu toimintaperiaatteiksi hyvä palvelu, yhdessä tekeminen, vastuullisuus ja aloitteellisuus (Tampereen kaupunkistrategia 2020, 2009, 11). Näihin periaatteisiin kytkeytyy olennaisesti viestinnän toimivuus kokonaisuudessaan. Toimintaperiaatteita yhdistävät vuorovaikutus ja viestintä. Metsien hoidossa tulee toimia strategian periaatteiden mukaan. On erityisen tärkeää kehittää metsäviestintää strategian linjausten mukaan.

Tampereen kaupungin strategiassa on määritelty nykyisen valtuustokauden tavoitteeksi, että asukkaiden tyytyväisyyttä kaupungin tuottamiin palveluihin seurataan (Tampereen kaupunkistrategia 2020, 2009, 23.). Vuorovaikutteinen viestintä on merkittävä osa kaupunkimetsien hoitoa ja käyttöä, on tarkoituksen mukaista selvittää asukkaiden tyytyväisyys kaupungin nykyiseen tapaan viestiä. Vuorovaikutteisen viestinnän avulla voidaan parhaiten kehittää toimintaa Tampereen kaupunkimetsissä. Viestinnän kehittäminen on merkittävässä roolissa; toimivan viestinnän avulla voidaan välttää ristiriitoja virkistyskäyttäjien ja kaupungin hallinnon välillä. Tavoitteena on avoin ja erilaisien käyttäjien tarpeet huomioon ottava toimintatapa.

3.2 Metsäviestinnän toteutus

Viestintä tekee mahdolliseksi kunnan toiminnan arvioinnin. Mitä aikaisemmin pystytään antamaan riittävää tietoa vireillä olevista asioista jo suunnitteluvaiheessa sen parempi? (Tyry-Salo, 2004, 7-8.) Toiminnalle on hyvä saada oikeutus asukkailta.

Tampereen kaupungin metsistä vastaa kaupunkikehitysryhmään kuuluva kiinteistötoimi. Metsäasioihin liittyvä viestintä ja asukasyhteistyö ovat metsäsuunnittelijan vastuulla. Metsä-, viher- ja ympäristöasioiden kokonaisuudesta vastaa lisäksi yksi kau-

kaupungin tiedottajista. Metsäsuunnittelija vastaa tiedotustarpeen arvioinnista, asiasisällöstä ja pääasiassa myös teksteistä. Tiedottaja tarkastaa teknisyyden ja ymmärrettävyyden sekä vastaa tiedotteiden toimittamisesta medialle.

Kaupungin metsäasiantuntijan mukaan Tampereen metsäviestinnässä yleisin tiedottamisen väline on lehdistötiedote, jota hyödynnetään melkein jokaisessa viestintää edellyttävässä tilanteessa. Erikseen lehdistölle suunnattuja tiedotustilaisuuksia järjestetään silloin, kun viestintätarve sitä edellyttää. Sen sijaan keskustelutilaisuuksia asukkaille ja muille sidosryhmille järjestetään useiden suunnitteluhankkeiden yhteydessä. Eri-tyistilanteissa perustetaan myös osallisryhmiä, jotka voivat osallistua suunnittelutyöhön. Myös maastokatselmuksia ja -kävelyitä sekä kotitalouteen jaettavia tiedotteita ja maastotauluja käytetään säännöllisesti viestinnän ja vuorovaikutuksen välineinä.

Kaupungin omaa tiedotuslehteä käytetään ajankohtaisten metsäasioiden viestimiseen. Lisäksi internetsivuilla kerrotaan ajankohtaisista suunnitteluhankkeista ja metsätyökohteista. Lehdistötiedotteet julkaistaan aina kaupungin sivuilla. Metsäasioista on sen sijaan tehty hyvin tähän mennessä melko vähän verkkoartikkeleita. Kaupungin metsäasioista ei viestitä kaupungin toimesta sosiaalisessa mediassa.

Paikalliseen mediaan ei olla suorassa yhteydessä, vaan yleensä toimitaan lehdistötiedotteiden kautta. Paikallismedia ottaa aika ajoin oma-aloitteisesti yhteyttä kaupungin metsätoimihenkilöihin. Haastattelupyyntöihin suhtaudutaan lähtökohtaisesti aina myönteisesti, tietoa pyritään aina antamaan, kun median edustajat sitä pyytävät.

Tampereen kaupungin metsäviestinnän kohderyhmä on laaja. Merkittäviä metsien käyttäjäryhmiä on runsaasti ja monet kuuluvat useampaan kuin yhteen ryhmään. Useassa metsäviestinnän tilanteessa viesti on suunnattu yhdelle laajalle ryhmälle, kaupungin asukkaille tai tietyn rajatun alueen asukkaille. Tietylle rajatulle asukasryhmälle viestiminen on teknisesti helppo toteuttaa tiedotteella, mutta tällöin tulisi vielä miettiä, onko olemassa muita tahoja, joiden tulisi olla tietoisia kyseessä olevasta viestistä.

Kohderyhmäajattelua hyödynnetään Tampereen metsäviestinnässä etenkin erilaisissa projekteissa ja hankkeissa. Esimerkiksi kaupungin metsien hoidon toimintamallin valmistelua aloitettaessa listattiin osalliset ja viestintää suunniteltiin siten, että eri osallisryhmillä oli mahdollista saada tietoa valmistelusta ja osallistumismahdollisuuksista. Sisäisiä ja ulkoisia osallisryhmiä listattiin yhteensä 58 kappaletta.

Myös vuonna 2011 käynnistyneessä Mansen Metso-hankkeessa, jossa selvitetään arvokkaiden luontotyyppien esiintymistä kaupungin metsissä, viestintää on toteutettu kohderyhmäajattelun kautta. Lehdistö tiedotteella pyrittiin hankkeen alussa tavoittamaan laajasti koko kaupungin asukkaat ja tiedottamaan selvityksen teosta. Hankkeesta tullaan kertomaan lisäksi kahdessa Tampereen tiedotuslehdessä: ensimmäisessä jutussa kerrotaan hankkeen taustoista ja tavoitteista ja toisessa jutussa esitellään hankkeen etenemistä ja tuloksia. Tiedotuslehden avulla varmistetaan hyvin laajasti tiedon välittyminen. Myös kaupungin sivuilla voi seurata hankkeen etenemistä. Kaupungin henkilöstölle Manse Metsoa esiteltiin koko kaupungin henkilöstöpäivässä. Keskeiset hallintokunnat on lisäksi kutsuttu seurantaryhmän edustajiksi, jolloin selvitystyöhön saadaan mukaan laajasti eri sisäisten yhteistyökumppaneiden näkemykset. Hankkeen maastotyövaiheessa paikallislehden edustaja kutsutaan maastoon tekemään juttua.

Suunnitteluhankkeissa on pyritty lisäksi toimimaan paikallisten asukasyhdistysten ja muiden järjestöjen kanssa. Yhdistysten ja järjestöjen tiedotuslehtien kautta on mahdollista tavoittaa helposti alueen asukkaita tai tietyn lajin harrastajia.

Metsäasiantuntijan mielestä paikallisen median kiinnostusta Tampereen kaupungin metsäasioita kohtaan olisi mahdollista hyödyntää tehokkaammin. Oman viestin saaminen julkaistuksi voisi helpottaa, kun luotaisiin tuttavallisemmat suhteet paikallismediaan. Mediasuhteiden luomisessa tarvitaan myös suunnitelmallisuutta ja tavoitteellisuutta. Nykyisillä resursseilla kehittämistyö ja uusien toimintatapojen käyttöönotto

on kuitenkin haastavaa. (Tuominen 2011.)

Kaupungin vähäisten resurssien vuoksi metsäasiantuntija kokee, että viestinnästä pitäisikin kehittää helppoa ja joustavaa. Uusien viestintämenetelmien hyödyntäminen on vielä alkutekijöissään. Internetiä käytetään jonkun verran, mutta se tarjoaisi paljon monipuolisemmat mahdollisuudet viestimiseen. Myös laadukkaan viestintämateriaalin puute on yksi viestinnän ongelmakohdista. Haasteena asiantuntija kokee lisäksi sen, että toteutettu viestintä on usein liittynyt joko suunnitteluhankkeisiin tai käytännön töiden toteutukseen. Resurssien sijoitus muuhun viestintätoimintaan on ollut liian vähäistä. Esimerkiksi kaupungin metsien retkeilymahdollisuuksista ja muista positiivista kuvaa tukevista asioista pitäisi viestiä suunnitelmallisemmin. Viestinnälliset puutteet ovat kuitenkin vaikeasti ratkaistaviksi niukkojen henkilöresurssien takia.

3.2.1 Toimenpiteistä tiedottaminen

Kaupungin metsätyöt perustuvat pääasiassa metsäsuunnitelmiin ja asukastoiveisiin, joiden pohjalta valmistellaan vuotuiset työohjelmat. Työohjelman kohteiden suunnitteluun kuuluu eriasteista vuorovaikutusta. Työkohteilla voidaan järjestää katselmuksia, jotka tavanomaisesti ovat lähtöisin asukkaiden yhteydenotoista. Laajemmilla työkohteilla, jotka rajoittuvat asutukseen voidaan järjestää maastokävelyitä, joihin asukkaat kutsutaan kotitalouksiin jaettavalla tiedotteella. Maastokatselmukset ja -kävelyt ovat osoittautuneet erityisen toimiviksi osallistumismenetelmiksi.

Kaupungin metsäasioista viestiminen koskee usein toimenpiteiden toteuttamista. Kantakaupungissa varsinaisesta metsätöiden toteutuksesta tiedotetaan asukkaille kotitalouteen jaettavalla tiedotteella, kun työmaa sijaitsee asutuksen läheisyydessä. Tiedotteessa kerrotaan mitä toimenpiteitä tullaan tekemään, koska työt aloitetaan ja keneltä saa tarvittaessa lisätietoja. Lisäksi tiedotteessa on kartalla kuvattu työmaan sijainti ja toimenpiteet.

Keskeisten virkistysmetsien hoidon toteutuksesta tehdään lehdistötiedote. Lehdistötiedotteessa kuvataan lyhyesti, mitä tullaan tekemään ja missä. Keskeisillä virkistysalueilla työmaista pyritään kertomaan käyttäjille lisäksi maastoon sijoitettavalla opastus- taululla, joiden sisältö on periaatteessa samanlainen kuin kotitalouteen jaettavassa tiedotteessa. Kaupungin ajankohtaisia työkohteita esitellään yleispiirteisesti myös kaupungin internetsivuilla.

3.2.2 Suunnitteluprosessien viestintä

Kaupungin metsien hoito perustuu metsien hoidon toimintamalliin ja metsäsuunnitelmiin. Toimintamalli valmisteltiin vuorovaikutteisesti vuosina 2008–2009. Toimintamallin valmistelusta tiedotettiin avoimesti heti prosessin käynnistyessä. Valmistelun alkamisesta viestittiin lehdistötiedotteella ja kaupungin internetsivuilla. Toimintamallin valmistelusta laadittiin projektisuunnitelma, joka oli nähtävillä ja kommentoitavana. Samanaikaisesti valmisteluun kutsuttiin osallistumaan järjestöjen ja yhdistysten edustajia. Nähtävillä olosta ja osallisryhmään ilmoittautumismahdollisuudesta ilmoitettiin lehdistötiedotteen lisäksi virallisella, maksullisella ilmoituksella kahdessa paikallislehdessä. Lisäksi keskeisille, paikallisten järjestöjen ja yhdistysten puheenjohtajille tiedotettiin vaikuttamismahdollisuudesta sähköpostitse. Valmistelun etenemisestä tiedotettiin kaupungin sivuilla ja kaupungin omassa tiedotuslehdessä.

Toimintamallin valmistelun alkuvaiheessa tarjottiin myös kuntalaisille mahdollisuus vaikuttaa metsien hoidon linjauksiin. Valma-valmistelufoorumin kautta kuntalaisilla oli mahdollisuus ilmaista mielipiteensä kaupungin metsien hoidon periaatteista ja muutostarpeista. Valma-valmistelufoorumi on kaupungilla virallisesti käytössä oleva internetissä oleva osallistumisen väline. Toimintamalliluonnos oli myös kuntalaisten nähtävillä ja kommentoitavana kaupungin asiakaspalvelupisteessä ja internetsivuilla. Vanhat metsäsuunnitelmat ovat pääosin valmisteltu vuosina 1998–2000, jonka jälkeen

on tehty joillekin erityisalueille metsäsuunnitelmia. Metsäsuunnitelmia on päivitetty hakkuiden ja hoitotöiden jälkeen vastaamaan metsäkuviolle tehtyjä muutoksia. Tampereen kaupunki uudistaa metsäsuunnitelmat vuosien 2010–2013 aikana. Kesällä 2010 uudistettiin 2 500 hehtaarin metsäsuunnitelmat. Kesällä 2011 tullaan päivittämään noin 2 000 hehtaarin metsäalueen metsäsuunnitelmat. (Tuominen 2011.)

Suunnitteluprosessien viestinnän ensimmäinen vaihe on lehdistötiedote, jossa kerrotaan muun muassa suunnittelun käynnistymisestä, suunnittelun tavoitteista ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksista. Suunnitelmaluonnoksen nähtävillä olosta ilmoitetaan paikallislehdissä maksullisella kuulutuksella. Kuulutuksessa kutsutaan asukkaat mahdolliseen keskustelutilaisuuteen, jossa esitellään suunnitelmaluonnosta. Suunnitelmaluonnoksesta, nähtävillä olosta ja asukastilaisuudesta tehdään myös lehdistötiedote. Suunnitelmaluonnoksesta tiedottaminen sisältää lähinnä toimenpiteiden kuvasta ja hyvin lyhyesti perustietoa kuten suunnittelualueen pinta-alatietoja ja muita keskimääräisiä metsikkötunnuksia. (Tuominen 2011.)

Etenkin kantakaupungin alueella selvitetään jo ennen metsäsuunnitteluprosessin käynnistymistä asukkaiden mielipiteitä ja toiveita. Esimerkiksi Länsi-Tampereen metsäsuunnitelman laatimista edelsi selvitys, jossa mielipiteitä tutkittiin lomakekyselyllä. Kyselyyn oli mahdollista vastata internetissä, kirjastoissa, kaupungin asiakaspalvelupisteessä ja lisäksi kotitalouksiin jaettiin kyselylomakkeita. Kysely toteutettiin talvella 2011. (Tuominen 2011.)

Pyynikin luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelu aloitettiin selvittämällä käyttäjien mielipiteitä maastohaastatteluilla. Lisäksi eri yhdistysten ja järjestöjen ja mm. koulujen ja päiväkotien sekä kaupungin muiden hallintokuntien näkemyksiä selvitettiin lausuntopyynnöillä. Mielipidekartoitusten jälkeen valmisteltiin hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnos, jota esiteltiin keskustelutilaisuudessa. Luonnosta oli mahdollista kommentoida myös asiakaspalvelupisteessä. Pyynikin suunnittelupro-

sessin eri vaiheista kerrottiin aktiivisesti myös lehdistötiedotteiden välityksellä. (Tuominen 2011.)

Muu metsällinen viestintä ei ole niin suunnitelmallista kuin toimenpiteitä ja suunnitteluprosessia koskeva viestintä. Yleisperiaatteena on, että mielipidekirjoituksiin vastaan aina, kun niiden asiatiedoissa on merkittäviä virheellisyksiä ja kun mielipidekirjoitus sisältää metsiin liittyvän kaupunkiin kohdistuvan kysymyksen. (Tuominen 2011.)

Lehdistötiedotteita käytetään myös joidenkin erityisten asioiden tiedottamiseen. Luonnonsuojelualueen perustamisesta tai alueen rauhoittamisesta muulla tavoin tiedotetaan yleensä lehdistötiedotteella. Tällöin pääviestinä ovat alueen suojelemisen perusteet ja miten suojeleminen vaikuttaa jatkossa alueen käyttömahdollisuuksiin ja hoitoon. (Tuominen 2011.)

3.3 Lehtiartikkeleja virkistysmetsien puhutuista aiheista

Tässä luvussa esittelen muutaman lehtiartikkelin Tampereen kaupungin alueelta. Artikkelien sisältöä on avattu tapauskohtaisesti. Joistakin tapauksista on useampi lehtiartikkeli. Suurin ongelma on ollut asukkaan ja kaupungin näkemysten eriävyys koskien alueelle suunniteltuja hakkuita. Tämä opinnäytetyö pyrkii kyselyn avulla selvittämään, miten kaupunki viestii ja mikä on asukkaiden näkemys ”oikeanlaisesta” viestinnästä. Hyvällä ja kattavalla viestinnällä vältetään monta ristiriitaa.

Hyvänä esimerkkinä viestinnästä nostaisin esille Hallila -casen viestinnän lehdistössä, koska siinä on mainiosti esillä eri tahojen osallistuminen. Hallilan lehtikirjoittelu on esimerkillinen tapaus siitä miten hakkuun suunnitteluissa on osallistettu asukkaita ja paikallista asukasyhdistystä. Ennakko informoinnilla ja mukana ololla välttyttiin suu-

rilta väärinkäsityksiltä ja ristiriidoilta. Hoitotoimenpiteiden jälkeen, alueelle järjestetyt metsäkävelyt asukasyhdistyksen asiantuntijan opastuksella edesauttoi asukkaiden tyytyväisyyttä ja ymmärrystä alueen metsänhoitoon.

Hervannan sanomat kirjoittivat 31.5.2006 numerossaan Hallilaan tehtävästä metsäsuunnitelmasta. Lehtikirjoituksessa kerrotaan, miten suunnitelma aiotaan tehdä yhdessä asukkaiden kanssa. Tampereen kaupungin kiinteistötoimi valmisti vuonna 2006 Hallilan puistometsien hoitosuunnitelmaa tai oikeastaan päivitti vuoden 1999 luonnosta, joka oli jäänyt toteutusta vaille. Jotta suunnitelma toteutuksineen olisi kaikkien hyväksymä, oli kiinteistötoimesta otettu yhteyttä Hallila-seuraan asukkaiden kuulemiseksi asiasta.

Tampereen kaupungin kiinteistötoimi järjesti 7.6.2006 keskustelutilaisuuden, jossa Tampereen kaupungin metsäsuunnittelija Anne Tuominen kertoi, mitä ja miksi metsissä aiotaan tehdä. Seura oli pyytänyt tilaisuuteen paikalliseksi asiantuntijaksi biologian lehtori Jouko Siparin, joka oli perehtynyt alueen metsiin ja kasvillisuuteen kaupungille tekemiensä kasvikartoituksen perusteella. Asukkaat saivat esittää näkemyksiään sekä tilaisuudessa että sen jälkeen tarvittaessa järjestettävissä maastokatselmuksissa. Katselmuksia luvattiin järjestää useampiakin tilaisuudessa ilmenneiden toiveiden mukaisesti. Kyseisessä lehtikirjoituksessa oli kerrottu mitä ja miksi metsissä tehdään hoitotoimenpiteitä ja hakkuita. Lisäksi mainitaan, että vanhojen metsien suojeleminen, harvinaisten kasvi- ja eläinlajien tai lahonsyöjähyönteisten ravinnon tähden on maisemallisesti ja ekologisestikin perustellut toimet pyrittävä estämään kokonaan. Jutussa mainitaan myös toimenpidekuvioiden sijainnit. Seuran valitsema asiantuntija Jouko Sieppari toteaa jutussa lisäksi, ettei millään nimetyistä toimenpidekohde-alueista ole erityisiä eikä harvinaisia kasvilajeja. ”Visuaalisen ja ekologisen silmän käyttö suunnitelmaa tehtäessä on silti tarpeen.” Sipari antaa myös näkemyksensä kohde kerrallaan. Jutun lopussa on kaupungin metsäsuunnittelija Anne Tuominen, yhteystiedot ja viittaus vielä tulevaan jatkopohdiskeluun Hallilan koululle. Artikkelin oli kirjoittanut Hallila-seuran tiedottaja Hannu Oittinen.

Hervannan sanomat (2007, 9.) kirjoitti jutun ”Hallilan ympäristökävely metsätöiden jäljillä” melkein tasan vuoden päästä Hallilan-seuran 7.6.2006 tilaisuuden jälkeen. Juttu oli tehty Hallila-seuran kolmannesta ympäristökävelystä alueen länsiosan lähimetsään, jossa kaupunki teki talvikaudella (2006–2007) metsänhoitotöitä. Kävelyn yksi tarkoitus oli pohtia, miten hyvin tai huonosti työt ovat toteutuneet metsäluonnon kannalta arvioituna. Jutussa todetaan mm. että töiden suunnittelussa ja toteutuksessa on edistytty viime vuosien aikana. ”Enää ei poisteta puuta sieltä, toista täältä, vaan puuston harvennus toteutetaan metsätyyppien kuntoa ja uudistumista arvioiden” sanoi kävelyllä oppaana ollut biologian lehtori Jouko Sipari. Jouko toimi jo hakkuiden ja hoitotöiden suunnitteluvaiheessa Hallila-seuran valitsemana asiantuntijana. Kävelyllä tuli toive kaupungin suuntaan, että asutuksen viereinen Pehkusuo ympäristöineen on suosittu ulkoilukohde, mutta se on talleantumassa hallitsemattomasti. ”Jos Pehkosuolle rakennettaisiin pitkospuut Hervannan suuntaan, se ohjaisi kulkua yhtä reittiä pitkään.” Asiasta on tehty ensimmäinen aloite jo kymmenen vuotta sitten. Silloin Pitkospuut oli tarkoitus tehdä suolle asukkaiden ja kaupungin yhteistyönä. Toinen toive kaupungille oli, että pohjustettaisiin mahdollisesti syntyviä koneen ajouria, kaduilta poistetulla soralla. Sora ei leviäisi ympäristöön, se on myös jalalle parempi kuin poluilla paljon käytetty pehmeä puuhake. Kävelyllä löytyi lisäksi kohtalaisen suuri maariankämmekän ja valkolehdokin esiintymä, lisäksi löytyi mäntykukka. Hallilan asukkaita ihmetytti kävelyllä ainakin itäisen ohitustien varrelle lähellä Karkuvuoren tunnelia hakattu melkoinen aukko. Suuret kuuset on kaadettu alueelta aivan kaikki. Asiantuntija epäili, että suurimpana syynä on katteen saaminen. Kun metsään tullaan ison ja kalliin koneen kanssa, on investoinnille ja työlle saatava katetta. Vaikka alue uudistuukin nyt luontaisesti, olisi Sipari toivonut hieman varovaisempaa hakkuuta.

Aki Taposen artikkeli (Aamulehti, 2007, 10.) on hyvä esimerkki siitä, että miten kaupungin pitäisi viestiä. Miten asukas voi/olisi voinut ottaa kantaa suunnitelmiin/toteutukseen? Missä ajassa olisi pitäisi kommentoida toimenpide-ehdotuksia? Kun kaupungille luodaan selkeät viestintäohjeet ja informoitaisiin asukkaita viestintä- ja vaikuttamistavoista, saataisiin täytettyä osallistamisen kriteerit. Se mitä tehdään, milloin ja minkä takia, ei riitä pelkästään. On annettava mahdollisuus asukkaille ky-

seenalaistaa ja vaikuttaa päätöksen tekoon. Perustellut asiat saadaan vietyä helpommin läpi, kuin että hoitotoimenpiteitä perustellaan pelkillä taloudellisilla syillä. Pitää pysyä tuomaan hoitotoimien asukkaille tuomat hyödyt esiin, keskusteltava vaihtoehtoista ja löydettävä ratkaisut yhdessä.

Aamulehdessä (2007, 10.) oli Aki Taposen kirjoittama artikkeli aiheesta: ”Lenkkeilijä jää kaipaamaan harsuuntuneitakin kuusia – metsänhoito: Huonokuntoisia kuusikoita kaadetaan Hervannassa ja Kaukajärvellä.” Tapola kirjoittaa artikkelissa Kotkansiiven uuden asuinalueen ja Suolijärven väliseen metsään suunnitteilla olevista hakkuista. Tapola toivoo, että asukkaita kuunneltaisiin enemmän ja otettaisiin huomioon heidän mielipide. Kaupungilla on tarkoitus kaataa huonokuntoisia kuusikoita sekä Hervannassa että Kaukajärven Selkämäessä. Molemmissa paikoissa arvioidaan poistettavan 300–350 kuusta. Kumpaakin aluetta halkovat tai reunustavat vilkkaat ulkoilureitit. Kaupunki on perustellut hakkuita normaalin metsänuudistamisen lisäksi sillä, että pysyyn kuivuneet kuuset ovat turvallisuusriski liikkujalle. Hervannassa ei siis tultaisi kaatamaan hyväkuntoista puustoa. Maisema muuttuisi, muttei dramaattisesti. Artikkelissa on selvitetty tarkoin mitä milläkin alueella tullaan tekemään ja mitä suojellaan. Lisäksi kerrotaan miten alueiden metsänuudistus toteutetaan. Uudistusaloille istutetaan seuraavana vuonna koivun ja kuusen taimia. Hoitotoimenpiteiden ja hakkuiden takana ovat alueen metsäsuunnitelmat. Artikkelissa on haastateltu sekä metsänhoitopäällikkö Tommi Granholmia että metsäsuunnittelija Anne Tuomista. Artikkelisiin on liitetty kartat alueista, jossa on eriteltynä hakkuukuviot hakkuutapojen mukaan.

Aamulehden (2008, 16.) lukijamielipide ”Suolijärven hakkuut eettisesti väärin” ottaa kantaa Hervantaan suunnitteilla oleviin hakkuihin. ”Hervantalaisen arkea ja pelkoa on se, että aamulla virkistysalueella huomaa lähimetsään ilmestyneen massiivisen monitoimikoneen ja sitten parissa tunnissa koko metsä on kadonnut”. Kirjoittaja ymmärtää, että kelopuiden väitetty vaarallisuus on yksi hakkuuperuste, mutta kirjoittaja kokee että tällaisten metsien hakkuu Tampereen kaupungin toimesta on ylilyönti. Mielipiteen kirjoittaja, Arto Uurasjärvi, on sitä mieltä, ettei hyvinvointi riipu yksin taloudellisista

seikoista, vaan kaupungin metsillä on suora yhteys henkiseen hyvinvointiin. Uurasjärvi ehdottaakin, että Tampereen kaupunki voisi harjoittaa virkistysalueiden hakkuissa kestävästä kehityksen suuntaviivoja. ”Metsien merkityksen ymmärtäminen vaatii metsän kohtelemista elävänä subjektina, ei pelkkänä hyötyjen objektina”. Uurasjärvi toteaa myös, ettei vastuu metsien säilyttämisestä monimuotoisina (ei-tehometsätaloudellisina) lepää metsäkuvioiden yksityisomistajien harteilla, vaan julkisyhteisöillä kuten Tampereen kaupungilla.

Aamulehti (Kuokkanen, 2009, 9.) kirjoittaa samaisista Hervannan hakkuista artikkelin otsikolla ”Hervannan kiistellyt hakkuut siirtyvät hamaan tulevaisuuteen – Kiista: Puut saivat lisää aikaa, lopullinen totuus hakkuiden laillisuudesta selviää ensi vuonna”. Tampereen kaupungin halu kaataa metsää Hervannassa Suolijärven eteläpuolella ja Selkämäellä siirtyy, kiista suunnitelmista siirtyy nyt korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Metsätöitä ei saa aloittaa ennen oikeuden ratkaisua. Korkeimman hallinto-oikeuden juttujen käsittelyyn menee keskimäärin noin kymmenen kuukautta. Sen jälkeen Hervannan metsien lopullinen kohtalo on selvä, eikä päätöksestä voi enää valittaa. Hakkuusuunnitelmat vei oikeuteen Hervanta-seura Ry, Tampereen Hervantalaiset Ry ja muutama yksityishenkilö. Valittajien mielestä suunnitelmat ovat lainvastaisia. Hämeenlinnan hallinto-oikeus ratkaisi kiistan (kesäkuussa 2009) Tampereen kaupungin hyväksi, mutta taistelu jatkuu korkeimmassa oikeusasteessa. Hervannan metsistä on taisteltu 1990-luvulta asti. Markus Kuokkasen kirjoittamassa artikkelissa esitellään suunnitellut hakkuut alueittain ja avataan myös hakkuutermejä. Yksi painava syy on mm. hyönteistuhot, joita huonokuntoisten puiden tuhohyönteiset levittävät. Hakkuiden vastustajat näkevät kaupungin perustelut toisessa valossa: kuolleet puut eivät pilaa maisemaa, vanha metsä ei ole vaarallinen, ja vanhojen puiden luontaiset tuholaiset kuuluvat vanhaan metsään. Valittajien mukaan maisematyöluvat heikentävät alueen virkistyskäyttöä sekä uhkaavat valkolehdokin ja liito-oravan elinpiiriä. Lupien sanotaan myös rikkovan Tampereen ympäristöstrategiaa ja kestävästä kehityksen ohjelmaa.

Edellisen lehtijutun viesti on selkeä. Asukas ja asukasyhdistys pystyvät myös estä-

mään kaupungin toimia, jos se on perusteltua. Oikeusprosessi on pitkä ja hidastaa metsänhoitotoimien toteutusta vuosilla. Metsänhoitotoimet voivat jäädä myös kokonaan toteuttamattakin, jos oikeus niin päättää. Pääasia on, että oikeuskäsittely on siinä määrin julkista, että kaikkia voivat tilannetta seurata. Kaupungin pitää siis olla valmis viestimään oikeuskäsittelyistä ja oikeuden päätöksestä, siltä osin kuin asukkaat tietoa tarvitsevat. Asukkaiden tulisi kyllä ymmärtää, että metsänhoidollisesti välttämättömät toimenpiteet pitäisi tehdä – aina ei ole mahdollista suojella. Vanhojen metsien hakkuihin voi liittyä myös turvallisuusriskejä ulkona liikkujalle.

Lukijan mielipide Aamulehdessä (2007, 4.) moittii, etteivät Teiskon laajat retkeilymetsät kelpaa retkeilyyn. Kaupungin retkeilymetsät ovat kirjoittajan mukaan avohakkuiden laikuttamia, eikä niiden metsänhoito juuri muutenkaan eroa ympäröivien talousmetsien hoitotavoista. Pahimpia paikkoja kirjoittajan, Outi Tehomaan, mukaan on ainakin Kulkkilan ja Nallin retkeilymetsät. Positiivisina poikkeuksina kirjoittaja nimeää pienet alueet Kintulammen Vattulassa ja Kulkkilan pikkuhaassa. ”Tampereen lähimetsät ovat ulkoilukäytöltään ylikuormitettuja eikä viihtyisiä retkeilymaastoja kaupungin lähetyvillä juuri ole. Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistot ovat hankalasti tavoitettavissa ja sinne lähtevä tarvitsee omaa autoa.” Kirjoittaja toivoo, että kaupunki ottaisi omat tavoitteensa, ”ulkoilu- ja retkeilymetsiä hoidetaan alueiden käyttötarkoituksen mukaisesti, tavoitteena eläin- ja kasvilajistoltaan monipuolinen, viihtyisä metsäluonto”, tosissaan ja lopettaisi talousmetsähakkuut Teiskon metsissä. Näin saataisiin tulevaisuudessa tamperelaisille kauniita, oikeasti retkeilyyn kelpaavia retkeilymetsiä. Lukija perustelee kirjoituksessaan myös miksi juuri Teiskoon tulisi panostaa. Teiskossa sijaitsee pinta-alaltaan suurimpia Tampereen kaupungin metsäalueita.

Kaupungin tulisi antaa vastineita asukkaiden lehtikirjoittelulle. Jokaiseen lukijamielipiteeseen on vaikea reagoida, mutta säännöllinen ja asianmukainen vastineen antaminen on kaupungin maineen kannalta tärkeää. Jos ei ehditä antamaan tarkkaa vastinetta, voisi yhteistyössä lehdistön kanssa liittää juttuun kaupungin metsähenkilön yhteystie-

dot tai ajankohdan, jolloin kaupunki ottaa kantaa kulloiseenkin aiheeseen. Säännöllinen metsäpaneelien järjestäminen vähentäisi varmasti myös negatiivista kirjoittelua. Kun asukkaille annetaan vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuudet päätöksentekoon, vähenee kritiikin määrä. Selkeät ohjeet kaupunkilaisille, koskien metsävaikuttamista, loisi paremman pohjan yhteistyölle. Molempien puolien, kaupungin toimihenkilöiden ja kaupungin asukkaiden, on kuunneltava ja osallistettava toinen toisiaan.

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

4.1 Tutkimuskohteen kuvaus

Tampereen kaupunki on Suomen kolmanneksi suurin kunta. Tampere omisti kaupungin metsäsuunnitelman mukaan vuoden 2008 lopussa metsää 7 450 hehtaaria. Kanta-kaupungissa metsien yleisin pääkäyttötarkoitus on virkistys. Metsien virkistyskäyttäjiksi luetaan kaikki asukkaat, jotka haluavat virkistyä Tampereen kaupungin metsissä tavalla tai toisella.

Luonnonsuojelulailta, metsälailta tai esimerkiksi kaupungin omalla päätöksellä rauhoitettuja metsiä oli vuonna 2008 kaikkiaan noin 7 % metsäpinta-alasta. Tämän lisäksi metsänkäsittelyn ulkopuolella oli merkittävä määrä alueita, jotka ovat metsäsuunnitelmassa tai esim. kaavassa määritelty säästettäviksi. (Metsienhoidon toimintamalli 2009–2020, 2009, 5.)

Tampereen kaupungin metsätoimihenkilöt vastaavat kaupungin metsien tiedotustarpeista ja seuraavat mediaa ja kaupungin metsäasioiden esilläoloa. Metsätoimihenkilöt laativat omat tiedotteensa, jotka annetaan eteenpäin luonto- ja ympäristöasioiden tiedottajalle muokattavaksi ja tarkistettavaksi. Kaupungin metsäviestinnän tärkeimmät

kanavat ovat tällä hetkellä kaupungin omat internetsivut, paikalliset tiedotusvälineet sekä oma viisi kertaa vuodessa ilmestyvä joka kotiin jaettava tiedotuslehti. Tampere-lehden painatusmäärä on noin 120 000, lehti on luettavissa myös verkkojulkaisuna. Tampere-lehteä on myös jaossa eri puolella kaupunkia kirjastoissa ja kaupungin neuvontapisteissä keskusvirastotalossa sekä Palvelupiste Frenckellissä. (Tuominen 2011.)

4.2 Tutkimusvälineistö

Tampereen kaupungin metsäviestinnän tutkimuksen empiirinen osa toteutettiin survey-tyyppisellä kysymyslomakkeella, joka jaettiin vastaajien postilaatikkoon. Kyselyyn pystyi lisäksi vastaamaan internetissä sekä muutamassa kirjastossa. Lopullinen kyselytutkimuksen vaikuttavuus on sitä, missä määrin kaupungin metsien hoito ja siitä viestiminen on oletetusti vaikuttanut kaupungin metsienvirkistyskäyttäjien kokonaisnäkemysnäkökulmiin. Kysely- eli survey-tutkimusten vahvuus on mahdollisuus saada näkemys suurelta määrältä vastaajista. Voidaan vertailla eri vastaajaryhmien näkemyksiä toisiinsa ja tehdä monenlaisia analyyskejä siitä, missä kohdin maine on hyvällä tolalla ja missä asioissa vastaajien arviot eroavat organisaation omasta näkemyksestä ja tavoitteista. (Juholin, 2010, 119.)

Kysymyslomakkeessa oli kaikkiaan 21 kysymystä. Suurin osa kysymyksistä oli luokka- ja järjestysasteikollisia, mutta mukana oli myös muutama avoin kysymys. Luokkaasteikkoa käyttävistä kysymyksistä oli useampia erilaisia variaatioita.

4.2.1 Kyselylomake

Kyselytutkimuksella haluttiin selvittää, mitä kaupungin toimintoja virkistyskäyttäjät seuraavat ja saavatko he kaupungin metsien hoidosta ja hoitosuunnitelmista tarvitse-

mansa määrän tietoa. Kyselyn avulla saatiin lisäksi tietoa siitä, onko kaupunki suunnannut ja toteuttanut metsäviestintänsä virkistyskäyttäjien kannalta oikein.

Esittelen seuraavassa lyhyesti kysymyslomakkeen sisällön. Kysymyslomake on tutkimuksen liitteenä 2. Lomakkeen kysymyksissä 1–5 kerättiin vastaajien taustatiedot. Kysymyksissä 6–10 vastaajia pyydettiin arvioimaan kuinka he käyttävät kaupunkimetsiä. Kysymyksissä oli annettu valmiita vaihtoehtoja, joista vastaaja valitsi parhaiten itseään kuvaavan vaihtoehdon. Kysymys numero 9 oli avoin kysymys.

Kysymykset 11 ja 12 selvittivät vastaajan mielikuvaa Tampereen kaupunkimetsistä. Kysymykset 13–15 keräsivät tietoa Tampereen kaupungin viestinnästä. Kysymys 13 keräsi näkemyksiä siitä, minkälaista tietoa vastaaja haluaisi saada kaupunkimetsistä. Kysymyksissä 14 ja 15 kerättiin näkemyksiä siitä, kuinka paljon ja kuinka luotettavaa tietoa vastaajat kokevat saavansa annetuista kaupungin viestintäkanavista.

Kysymykset 16–21 keräsivät tietoa osallistumisesta ja palautteenannosta. Tässä kysymyspatteristossa oli sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä. Kyselylomakkeen viimeinen kysymys (kysymys numero 21) antoi vastaajille mahdollisuuden jättää vapaata palautetta.

4.2.2 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti

Metsien virkistyskäyttäjät valittiin satunnaisotannalla kohteissa, joissa on tiedotettu eri tavoin viimeisen viiden vuoden ajalla. Kysely jaettiin suoraan alueen kotitalouksiin (kaikkiaan 600 kpl) satunnaisotannalla. Halutessaan henkilö pystyi palaamaan kyselyyn myös netissä tai kirjastossa (nimetty tiedotteessa) myöhempänä ajankohtana. Kaupungin nettisivuilla oli myös linkki kyselyyn. Eli jos ei saanut lomaketta kotiin, tai ei sattunut käymään kirjastossa, vastausmahdollisuus löytyi myös netistä nettisivujen

tai lehdistötiedotteen opastuksella. Tavoitteena oli saada mahdollisimman kattava otos mahdollisimman monelta Tampereen kaupungin suuralueelta. Asukaskyselyyn vastasi kaikkiaan 200 tamperelaista.

4.3 Tutkimuksen kulku

Opinnäytetyön pohjatiedot, tutkimussuunnitelman hyväksymisen jälkeen, hankin ryhmäkeskustelujen avulla Tampereen kaupungin metsäammattilaisen ja viestintäasiantuntijan kanssa. Ensimmäisissä ryhmäkeskusteluissa, ennen kyselyn laadintaa, selvitettiin Tampereen kaupungin viestinnän nykytilaa. Ryhmäkeskusteluissa sain tietoa nykytilan kartoittamiseksi ja analysoimiseksi.

Nykytilan kartoituksen pohjalta tehtiin asukaskysely. Lisäksi käytössäni oli Tampereen kaupunkistrategia 2020 (2009), Tampereen kaupungin metsienhoidon toimintamalli (2009–2020) sekä Tampereen kaupungin viestintäohje (Tuominen 2011: laatimisvuosi ei ole tiedossa). Tampereen kaupungin internetsivuista oli myös suuri apu Tampereen kaupungin viestintätapoihin ja tiedonkulkuun perehtyessä.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä olivat tammi-helmikuussa 2011 toteutettu asukaskysely sekä ryhmäkeskustelut Tampereen kaupungin kiinteistötoimen ja viestintäyksikön kanssa. Asukaskyselyn tulokset analysoitiin SPSS-ohjelmalla. Laadullinen aineisto analysoitiin aineistolähtöisesti. Ryhmäkeskusteluja käytin apuna kyselytulosten tulkinnassa.

Asukaskyselylomake laadittiin yhdessä Tampereen kaupungin metsäsuunnittelijan kanssa. Asukaskyselylomakkeella oli vastaajan perustieto-osuus ja väittämiä, joihin vastaaja ruksaa eniten häntä kuvaavan vaihtoehdon. Kyselyssä oli myös muutama

avoin kysymys. Koska hyvin laaditut avokysymykset voivat sekä selittää tuloksia että tuottaa arvokasta tietoa tulevaisuuden varalle, otin myös avokysymyksiä kyselyyn.

Asukaskyselyn testaus tehtiin viidelle Tampereen kaupungin työntekijälle, jotka ovat aktiivisia kaupungin metsien virkistyskäyttäjiä. Näin varmistettiin, että saatiin oikeanlaiset kysymykset asukaskyselylomakkeelle ja saatiin selvitettyä, olivatko käytössä oikeat kysymykset ja saatiinko ko. kysymyksillä haluttua tietoa.

Asukaskysely toteutettiin ensin ja osa ryhmäkeskusteluista pidettiin vasta kyselytulosten selvittyä. Näin pystyin varmistamaan tulosten luotettavuuden ja oikeellisuuden myös Tampereen kaupungin kiinteistötoimen ja viestintäyksikön kanssa.

4.3.1 Kyselystä tiedottaminen

Tekeillä olevasta opinnäytetyöstä ja asukaskyselystä julkaistiin lehdistötiedote 4. helmikuuta 2011. Saman päivänä julkaistiin kysely internetissä. Lehdistötiedotteessa mainittiin kaikki vastaustapamahdollisuudet. Jos kysely ei tullut omaan postilaatikkoon, pystyi kyselyyn vastaamaan internetissä ja neljässä Tampereen kaupungin kirjastossa (pääkirjastossa, Tesoman, Kaukajärven ja Hervannan kirjastoissa) sekä palvelupiste Frenckelissä 4.2.–23.2. (käytännön syistä johtuen vastauslaatikot ja lomakkeet haettiin pois kirjastoista ja palvelupisteestä vasta 28.2.). Lisäksi kaupungin nettisivuille laitettiin tiedote kyselystä.

Kaupungin nettisivujen tiedotteen lisäksi metsät-sivulta (www.tampere.fi → ympäristö ja luonto → metsät) pääsi linkin kautta suoraan kyselyyn. Etusivulle laitettiin banneri: ”Vastaa metsäkyselyyn”. Kaupungin vuorovaikutussuunnittelijoille tiedotettiin kyselystä sähköpostitse (Anne Tuominen, 2011).

Kyselylomakkeita jaettiin 4.2.–11.2.2011 yhteensä 400 kpl neljälle seuraavista asuin-alueista: Hallila, Leinola, Tesoma-Ikuri ja Kalkku. Kyselyitä jaettiin ”satunnaisotannalla” jokaiselle alueelle 100 lomaketta. Tiedotteissa/kyselysaatteissa ilmoitettiin vastausajaksi 4.2.–23.2.2011. Kyselyitä jaettiin kahdessa erässä, jotta saatiin tarpeellinen määrä vastauksia. 28.2.2011 jaettiin vielä edellä mainituille neljälle asuinalueelle 50 lomaketta/alue. Näille kyselyille annetaan vastausaikaa 11.3.2011 asti.

Lopullinen vastausmäärä oli 200 kappaletta, joista 105 kappaletta tuli nettikyselyn pohjalta ja 95 kappaletta tuli asuinalueille jaettujen postikyselyiden pohjalta ja kirjastoista sekä palvelupiste Frenckelistä.

4.3.2 Analyysimenetelmät

Kyselyn vastaukset syötettiin SPSS 18 for Windows -tilasto-ohjelmaan, jota käytettiin myös aineiston analysoinnissa. Aineiston alustavassa analyysissä selvitettiin havaintoyksikköjen lukumäärät, korjattiin esiin nousseet koodausvirheet, kuten epäkelvot muuttuja-arvot ja muokattiin ikä- ja kuinka monta vuotta olen asunut Tampereella-muuttujista tutkimukseen paremmin sopiva luokitus. Tämän jälkeen aineistosta ajettiin kuvailevaa tietoa, kuten keskiarvoja ja prosenttijakaumia muuttujatyypistä riippuen.

Tuloksien kuvailua jatkettiin tekemällä aineistosta ristiintaulukointeja eri taustamuuttujilla. Taustamuuttujina käytettiin pääasiassa ikää, sukupuolta ja asumismuotoa. Muutaman kysymyksen kohdalla käytettiin myös ”kuinka kauan olet asunut Tampereella?” -taustamuuttujaa. T-testillä ja varianssianalyysillä testattiin keskiarvojen välisiä eroja. Lisäksi tilastollista merkitsevyyttä selvitettiin luokitteluasteikollisten muuttujien osalta Pearsonin khiin neliö -testillä (χ^2 -testillä). Jos p-arvo on alle 0.05 on ero on tilastollisesti merkitsevä. Khiin neliö -testiä käytettiin kahden tai useamman

muuttujan frekvenssien (prosenttiosuuksien) erojen selvittämiseen. (Valli 2001, 80–81; Nummenmaa 1997, 77).

Edellä esiteltyjä menetelmiä ja taustamuuttujia käyttäen käytiin läpi koko tutkimusaineisto. Materiaalista koottiin myös erillinen raportti kyselyn tilanneelle Tampereen kaupungille. Raportissa käsitellään laajemmin esim. avoimia kysymyksiä. Raportti valmistuu kesäkuussa 2011.

5 TULOKSET

5.1 Vastajaajan taustatiedot

Sukupuolijakauma oli tasainen. Vastajaista miehiä oli 48 % ja naisia 52 %. Nuorin vastaja oli 22-vuotias, vanhin 81-vuotias. Vastajien keski-ikä oli 48 vuotta.

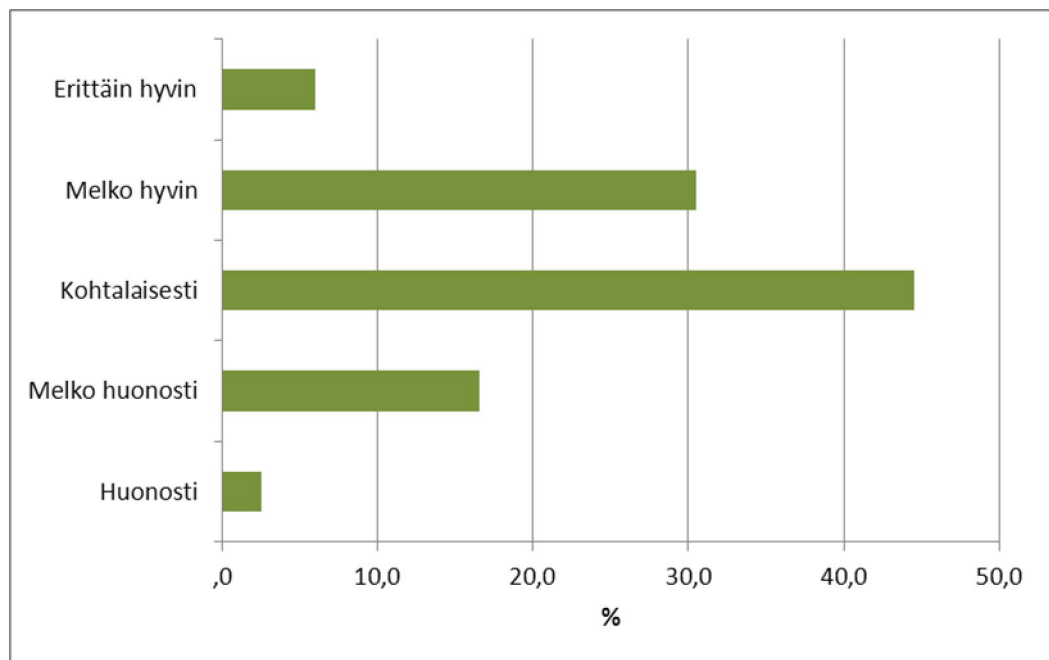
Tampereen kaupunginosat luokiteltiin kaupungin kuuden suuralueen mukaan (liite 3). Vastajaista 26 % asui Koillis-Tampereella ja 25 % asui Lounais-Tampereella. Luoteis- ja Pohjois-Tampereella asui vastanneista vain 4 %, Kaakkois-, Eteläinen- ja Keskinen-Tampere jakoutuivat melko tasaisesti 11 ja 18 % välille (liite 5). Luoteis- ja Pohjois-Tampere yhdistettiin SPSS-ajoissa samaksi luokaksi. Asumismuoto luokiteltiin kolmeen ryhmään: omakoti-, rivi- tai paritalo- sekä kerrostalo-asujiin. Asumismuotojakauma oli tasainen.

Vastajaista 68,9 % oli asunut Tampereella yli 19 vuotta, toiseksi suurin vastajaryhmä oli asunut kaupungissa 3-6 vuotta, heitä oli vastajaista 9,0 %. Keskimäärin vastajat olivat asuneet Tampereella 30 vuotta.

Vastaajista 52,5 % oli vastannut kyselyyn internetissä. Postikyselyllä vastasi 24 % ja kirjastossa kyselyyn vastasi 22,5 %. Palvelupiste Frenkelissä kyselyyn vastasi 1 % vastaajista.

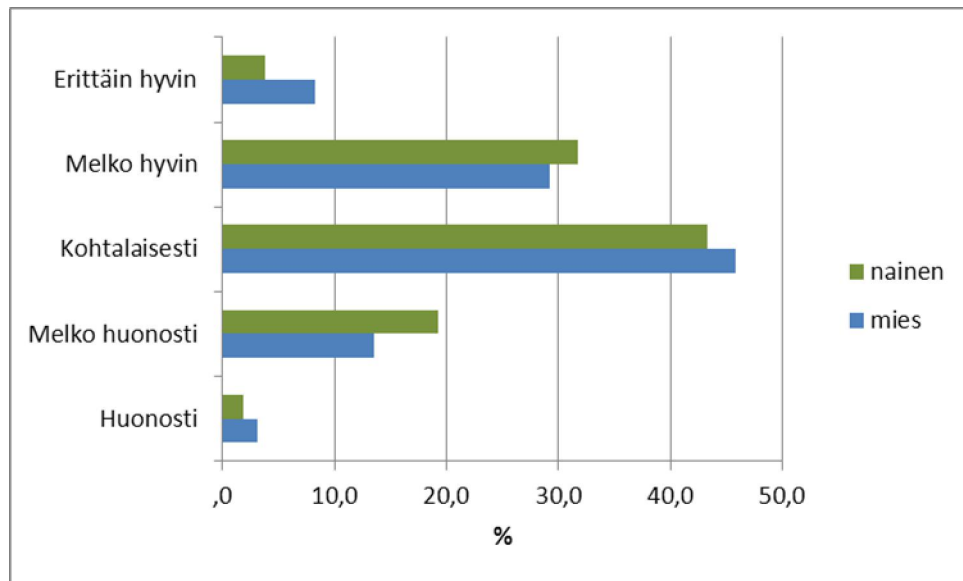
5.2 Kaupunkimetsien käyttö

Vastaajista 36,5 % koki tuntevansa Tampereen kaupunkimetsät melko hyvin tai erittäin hyvin. 44,5 % koki tuntevansa kaupunkimetsät kohtalaisesti. Vain 19 % koki tuntevansa kaupunkimetsät melko huonosti tai huonosti (kuvio 1).

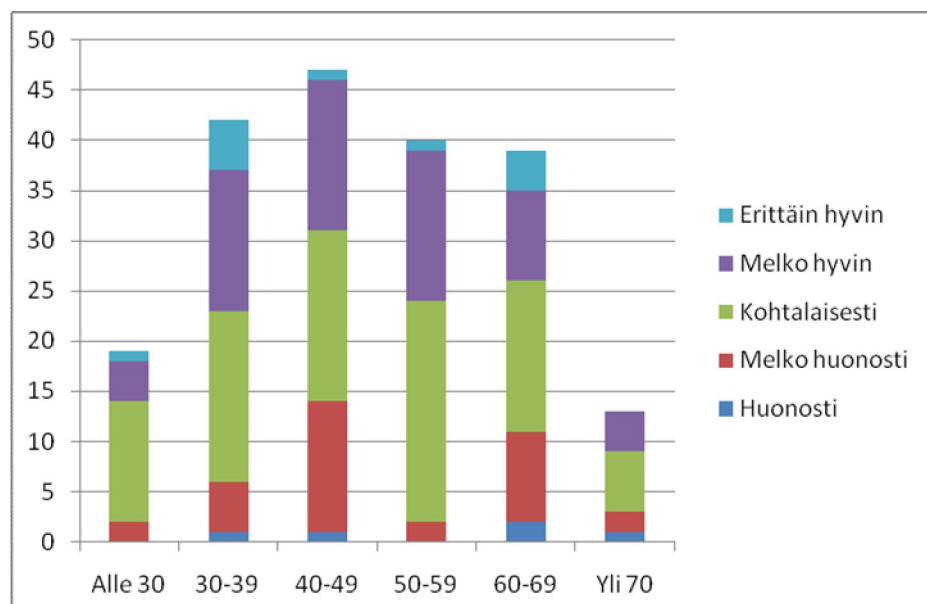
KUVIO 1. Kaupunkimetsien tunteminen, n=200.

Tietoa kaupunkimetsien tuntemisesta analysoitiin sukupuoli-taustamuuttujan kanssa. Todettiin, että miehet kokivat tuntevansa kaupunkimetsät hieman paremmin kuin naiset (kuvio 2).

KUVIO 2. Kaupunkimetsien tunteminen sukupuolen mukaan, n=200.

Kun samaa tietoa analysoitiin luokitellun iän kanssa, voitiin todeta, että 30–39-vuotiaat kokivat tuntevansa metsät parhaiten verrattuna muihin ikäluokkiin (kuvio 3).

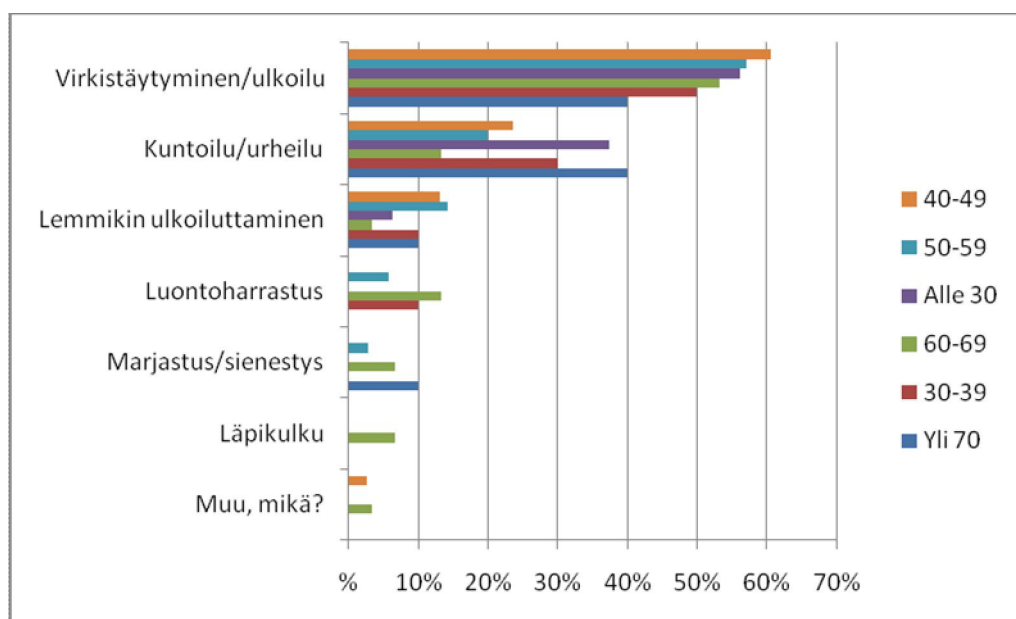
KUVIO 3. Kaupunkimetsien tunteminen iän mukaan, n=200.

Vastaajista 31 oli ymmärtänyt väärin kysymyksen, mihin tarkoitukseen pääasiassa käytätte Tampereen omistamia kaupunkimetsiä. Kysymyksessä piti valita tärkein vaihtoehto annetuista seitsemästä vaihtoehdosta. 31 vastaajaa valitsi enemmän kuin

yhden vaihtoehdon. Kun jätetään nämä vastaajat pois laskuista, 46 % käytti kaupungin omistamia kaupunkimetsiä pääasiassa virkistäytymiseen ja ulkoiluun. Vastaajista 21 % käytti metsiä pääasiassa kuntoiluun ja urheiluun. Lemmikin ulkoiluttamiseen käytti kaupunkimetsiä 8,5 % vastaajista. Valtaosa hyödynsi metsiä liikkumiseen ja virkistäytymiseen. Lisäksi käyttötavoiksi mainittiin marjastus ja sienestys sekä läpikulku.

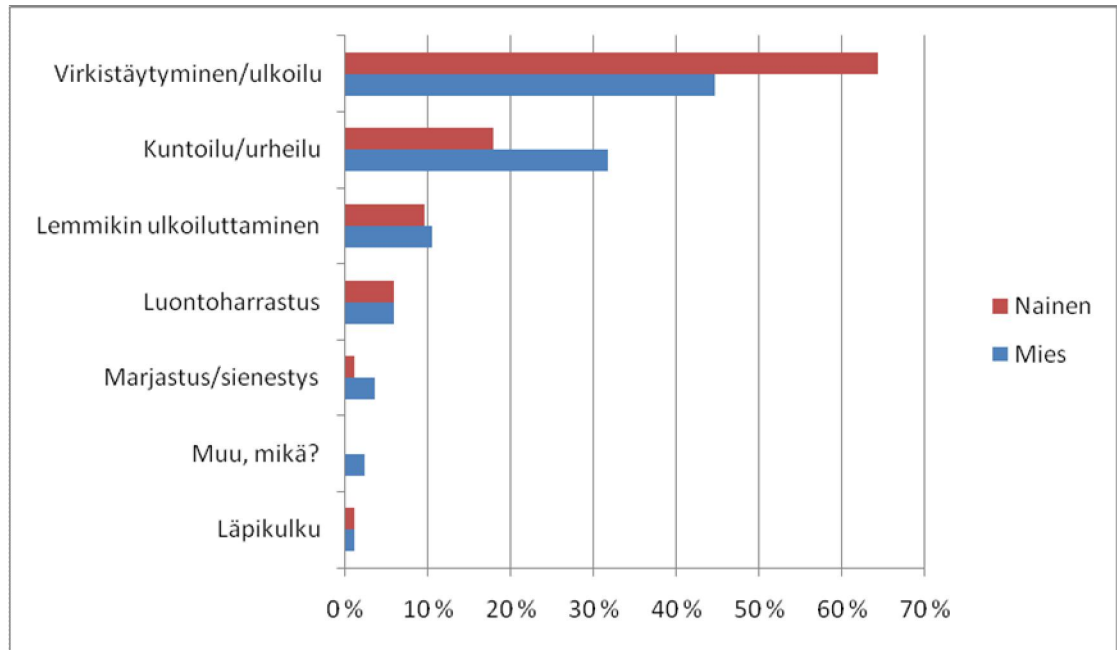
Kysymykseen oli myös mahdollisuus mainita muu vaihtoehdolla. Muita, kuin annettuja käyttötapoja, olivat mm. kiinnostus metsänhoitoon sekä metsässä lukeminen, istuskelu ja oleskelu. Yli 60-vuotiaat miehet olivat ainoita, jotka olivat valinneet tärkeimmäksi muun, oman vaihtoehdon.

Kun kysymystä analysoitiin luokitellun iän kanssa (kuvio 4), voitiin todeta, että yli 70-vuotiaat vastaajat käyttivät kaupunkimetsiä pääasiassa virkistäytymiseen ja kuntoiluun yksin tai lemmikin kanssa. Lisäksi he marjastivat ja sienestivät eniten verrattuna muihin ikäluokkiin. 60–69-vuotiaiden vastaukset jakautuivat kaikkien vaihtoehtojen kesken, tärkeimpänä kuitenkin virkistäytyminen ja ulkoilu. Alle 30-vuotiaat käyttivät metsiä vain virkistykseen, kuntoiluun ja lemmikin ulkoiluttamiseen.

KUVIO 4. Kaupunkimetsien käyttö iän mukaan, n=200.

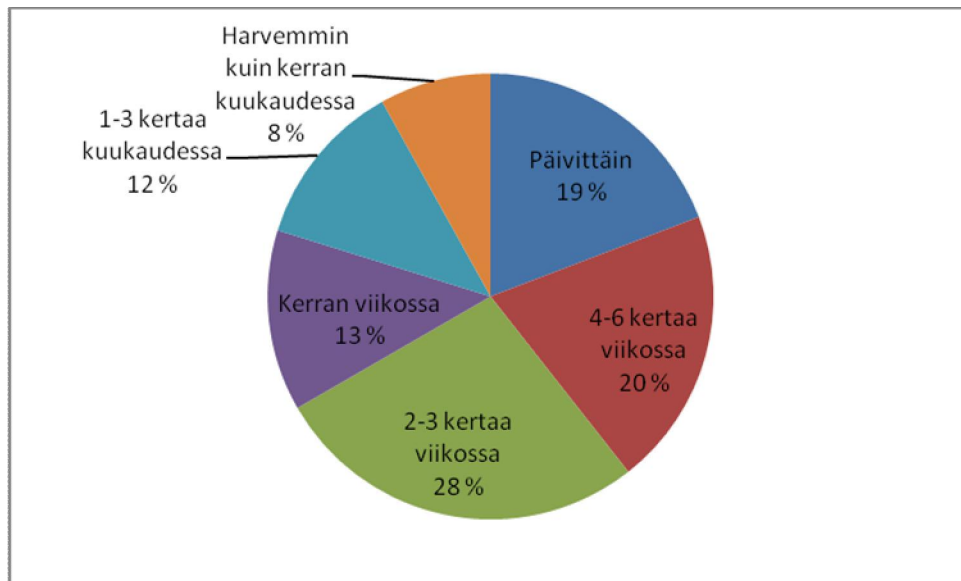
Naisista ja miehistä suurin osa piti tärkeimpänä metsien käyttömuotona virkistäytymistä ja ulkoilua (kuvio 5). Naisilla ero oli selkeä tärkeimmän ja toiseksi tärkeimmän (kuntoilu ja urheilu) välillä, kun taas miehillä kuntoilu ja urheilu olivat lähes yhtä tärkeä vaihtoehto kuin virkistäytyminen ja ulkoilu. Miehet pitivät marjastusta ja sienestystä tärkeämpänä kuin naiset.

KUVIO 5. Kaupunkimetsienkäyttö sukupuolen mukaan, n=200.

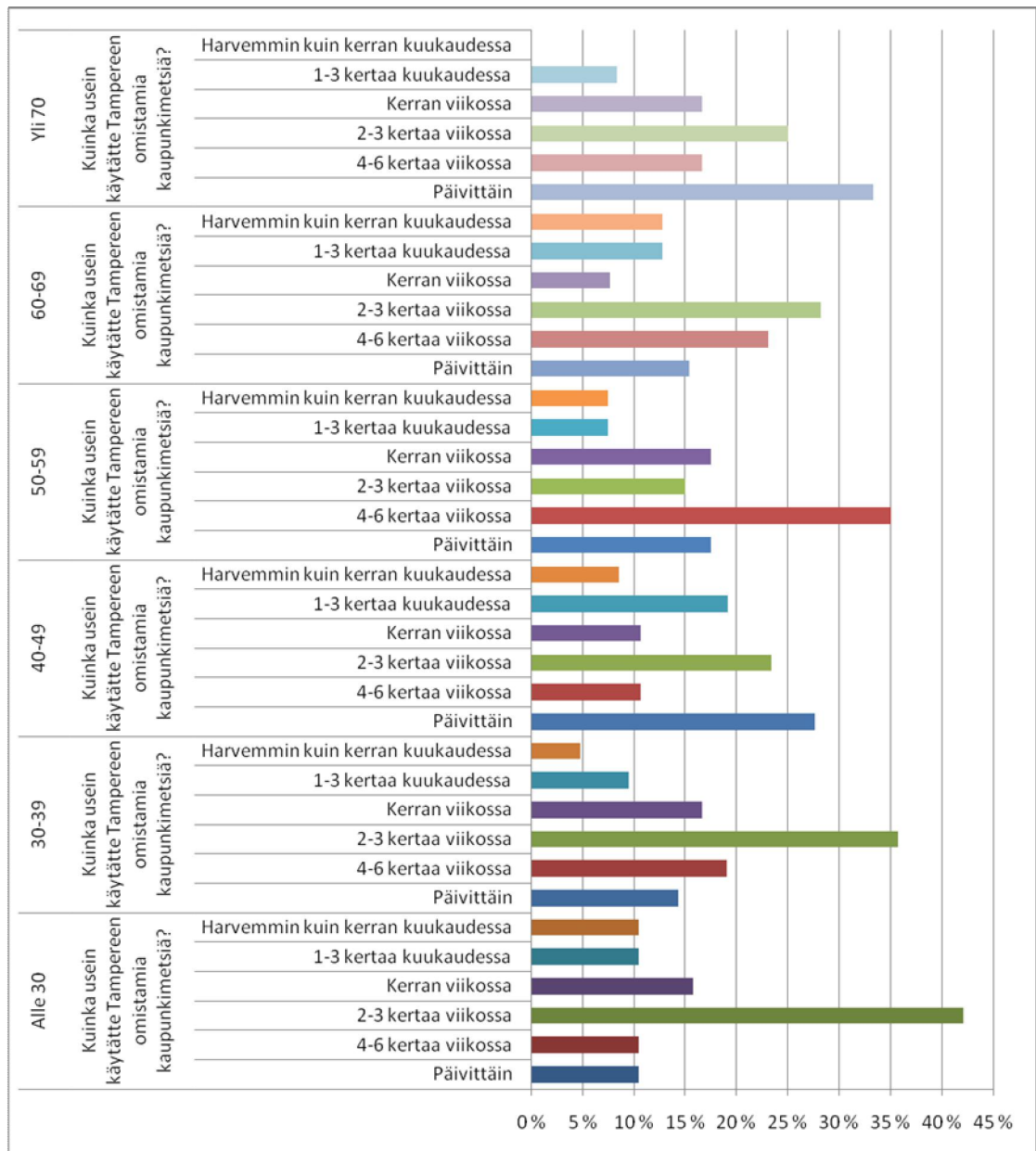
Kun kaupunkimetsien käyttöä analysoitiin asumismuodon mukaan, esille tuli, että vain rivitaloasujat käyttivät metsää läpikulkuun. Kerrostaloasujat käyttivät eniten kaupunkimetsiä virkistäytymiseen ja ulkoiluun verrattuna muiden asumismuotojen asukkaisiin. Luontoharrastus sekä marjastus ja sienestys tulivat esille vain kerrostalo- ja omakotitaloasukkaiden vastauksista.

Tampereen kaupunkimetsiä käytti päivittäin 19 % vastaajista (kuvio 6). Kaupunkimetsiä 2-6 kertaa viikossa käytti vastaajista 48 %. Vähemmän kuin kerran viikossa metsiä käytti 20 % vastaajista. Miehet käyttivät hieman taajemmin kaupunkimetsiä kuin naiset.

KUVIO 6. Tampereen kaupunkimetsien käyttö, n=200.

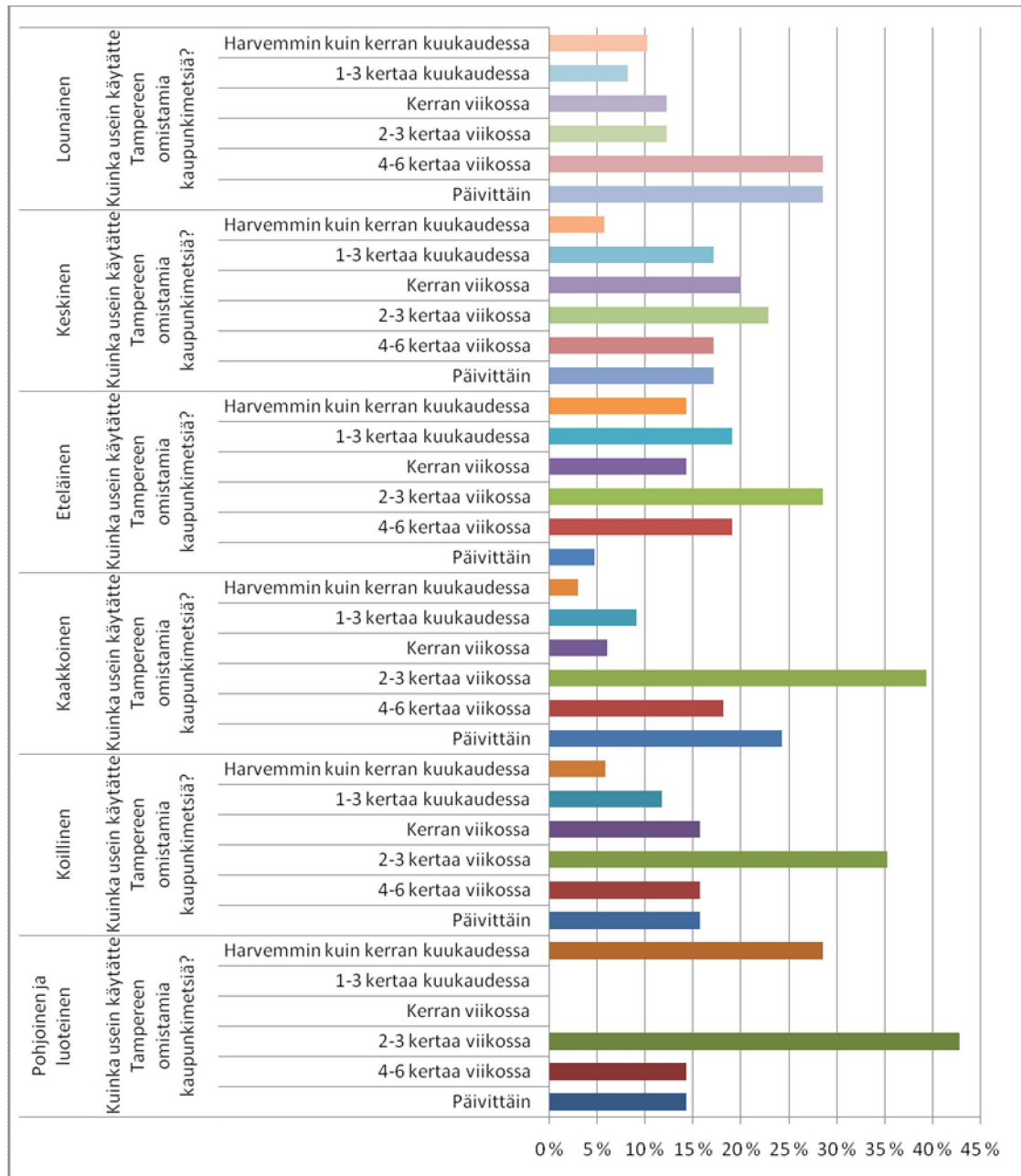
Yli 70-vuotiaat olivat selkeästi aktiivisimpia kaupunkimetsien käyttäjiä ja alle 30-vuotiaat selkeästi epäaktiivisimpia (kuvio 7). Muut ikäluokat sijoittuivat tasaisemmin ääripäiden väliin. Jokaisesta ikäluokasta käytiin päivittäin ulkona.

KUVIO 7. Kaupunkimetsien käyttöaktiivisuus ikäluokkien mukaan, n=200.

Aktiivisimmat kaupunkimetsien käyttäjät löytyvät Tampereen lounais-, koillis- ja kaakkoisosista verraten käyttökertojen taajuuteen (kuvio 8). Näillä alueilla asuu jonkin verran enemmän väkeä kuin esim. eteläisellä ja luoteisella suuralueella. Näillä alueilla on lisäksi hyviä ulkoilureittejä kuten lounaisella Teivaalanharjun reitit, joilta pääsee Ylöjärven ja Nokian reiteille. Koillisella alueella on myös hyvät reitistöt kuten Mannerheiminkallion ja Kaupin väliset reitit. Koilliselta alueelta on yhteys myös Kangas-

alan ulkoilureiteille. Kaakkoisella alueella on Suolijärven reitit ja yhteys Taivalpirtin kautta jopa Valkeakoskelle.

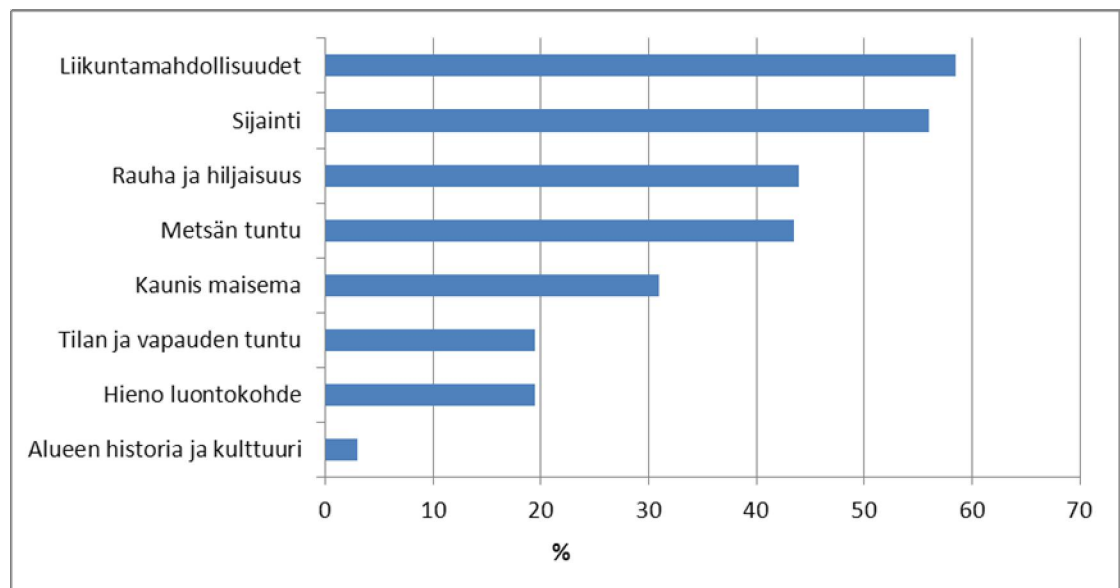

KUVIO 8. Kaupunkimetsien käyttöaktiivisuus suuralueiden mukaan, n=200.

Kukin vastaaja valitsi kolme itselleen tärkeintä kaupunkimetsien käyttöominaisuutta annetuista yhdeksästä vaihtoehdosta (kuvio 9). Tärkeimmät vaihtoehdot jakaantuivat

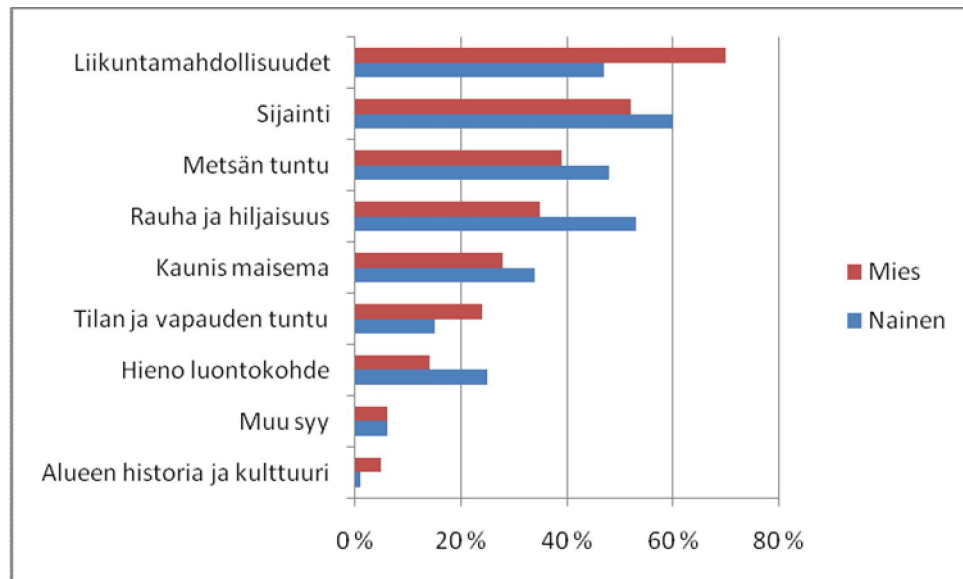

melko tasan liikuntamahdollisuuksien (58 % vastaajista piti tärkeänä), sijainnin (56 % vastaajista piti tärkeänä) ja rauhan & hiljaisuuden (44 % piti tärkeänä) välillä. Hieno luontokohde, alueen historia tai tilan ja vapauden tuntu eivät olleet vastaajille tärkeitä ominaisuuksia. Vain alle 20 %:a vastaajista piti edellä mainittuja ominaisuuksia tärkeänä käyttäessään kaupunkimetsiä.

KUVIO 9. Kaupunkimetsien tärkeimmät asiat, n= 200.

Kuviossa 10 suurimmat eroavuudet sukupuolien välillä on havaittavissa muuttujissa rauha ja hiljaisuus sekä liikuntamahdollisuudet. Miehet arvostivat liikuntamahdollisuuksia selkeästi korkeammalle kuin naiset ($p=0,001$), kun taas naiset pitivät rauhaa ja hiljaisuutta tärkeämpänä ominaisuutena kuin miehet ($p=0,039$).

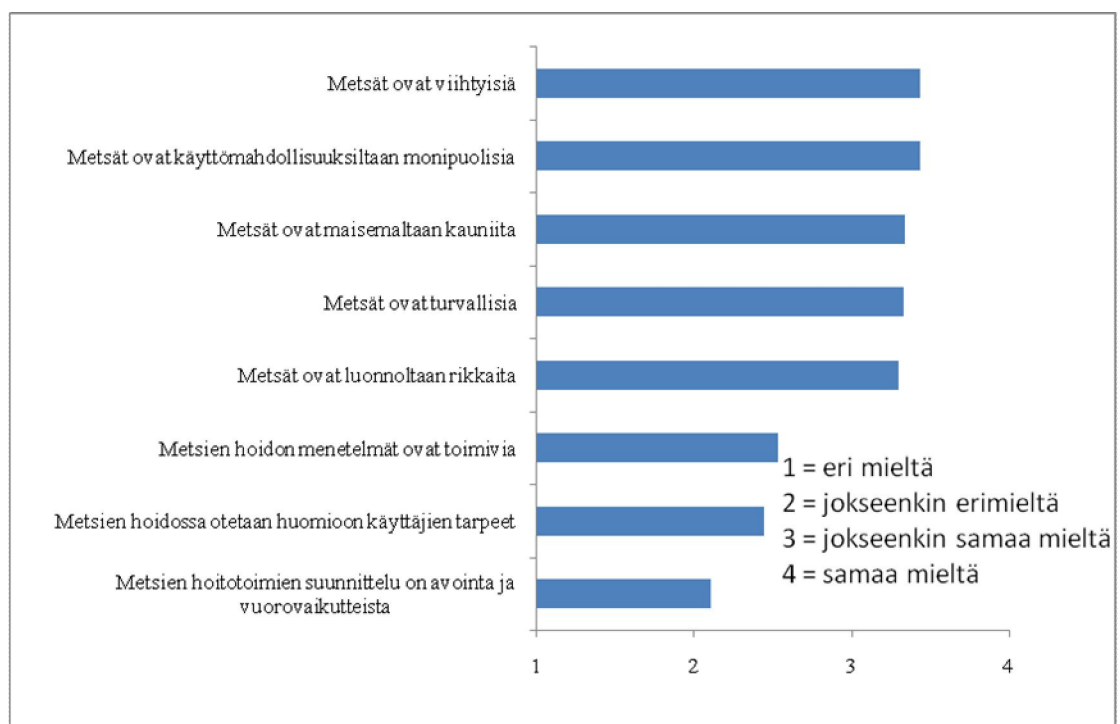
KUVIO 10. Kaupunkimetsien tärkeimmät asiat sukupuolen mukaan, n=200.

Kaupunkimetsien liikuntamahdollisuuksien tärkeys ($p=0,004$) sekä merkitys hienona luontokohteena ($p=0,001$) ovat molemmat merkitsevästi riippuvaisia asuinpaikasta. Eteläisen ja keskisen alueen asukkaat eivät ole pitäneet liikuntamahdollisuuksia niin tärkeinä kuin muut. Keskisen alueesta lähes puolet pitävät kaupunkimetsiä hienona luontokohteena, kun taas muiden alueiden vastaajista vain pieni osa pitää sitä tärkeänä. Pohjoisen ja lounaisen alueen asukkaista yksikään ei pidä kaupunkimetsiä hienona luontokohteena. Kyselyyn vastanneista keskisen alueen asukkaista 94 % asuivat kerrostalossa.

Rauhan ja hiljaisuuden tärkeys kaupunkimetsiä käytettäessä oli merkitsevästi riippuvainen ikäluokasta ($p=0,004$). 40-59-vuotiaista suurin osa pitävät rauhaa ja hiljaisuutta tärkeänä, kun taas alle 30-vuotiaat sekä yli 60-vuotiaat eivät pitäneet sitä tärkeänä.

Tampereen kaupunkimetsien ominaisuuksista, annetuista kahdeksasta vaihtoehdosta, tärkeimmäksi valittiin sekä “metsät ovat viihtyisiä” että “metsät ovat käyttömahdollisuuksiltaan monipuolisia” (kuvio 11). Toinen ja kolmas sija jakautui

myös hyvin tasaisesti. Eniten erimieltä oltiin siitä, että metsien hoitotoimien suunnittelu olisi avointa ja vuorovaikutteista. Mielipiteet jakaantuivat kahtia ominaisuuden: “metsien hoidossa otetaan huomioon käyttäjien tarpeet” kanssa, toinen puoli oli jokseenkin eri mieltä ja toinen puoli jokseenkin samaa mieltä. Tampereen kaupugin metsiä kuvaavista ominaisuuksista oltiin selkeästi enemmän samaa mieltä, kuin vaihtoehtoista jotka kuvasivat hoitomenetelmiä, käyttäjien tarpeita ja osallistamista.

KUVIO 11. Tampereen kaupunkimetsien ominaisuudet.

5.3 Mielikuva Tampereen kaupunkimetsistä

Vastaajia pyydettiin kuvailemaan ensiksi mieleen tulevilla sanoilla Tampereen kaupunkimetsiä. Kaupunkimetsät saivat kovasti niin kehuja kuin kritiikkiäkin. Positiiviset ilmaisut kuvasivat Tampereen kaupunkimetsiä vaihteleviksi, kauniiksi, monipuolisiksi, vehreiksi, luonnontilaisiksi ja sijainniltaan helposti saavutettaviksi. Yksi vastaaja kehui metsien olevan harkiten hoidettuja talousmetsiä, toinen vastaajista koki saavan-

sa kaupunkimetsistä mielenrauhaa ”*metsät ovat henkireikä*”. Kritiikkiä tuli kaupunkimetsien yksipuolisuudesta, metsien vähyydestä, pitkistä etäisyyksistä, kaavoitusten uhasta ja kuluneisuudesta sekä liian voimakkaista hakkuista.

Vastaajia pyydettiin myös kuvailemaan ensiksi mieleen tulevilla sanoilla kaupunkimetsien hoitoa. Yksi vastaaja oli sitä mieltä, että metsienhoito on perinteistä ja kulkijat huomioivaa, kun taas toinen kritisoi, että metsät ovat huonosti hoidettuja. Jonkun mielestä metsät olivat ainoastaan liikkujien hoidossa. Osalle vastaajista oli epäselvää, hoidetaanko kaupunkimetsiä ollenkaan. Olettamus oli myös se, että mitä enemmän metsiä hoidetaan, sen puistomaisempia niistä tulee. Myös tässä, avoimessa kysymyksessä kaupunkimetsien hoidosta, vastaajilla oli pääsääntöisesti kaksi näkemystä, joko positiivinen tai negatiivinen.

Tilastollisesti merkitseviä riippuvuuksia Tampereen kaupunkimetsistä annetuista eri väittämistä löydettiin seuraavasti.

Henkilöt, jotka olivat sitä mieltä, että metsien hoitotoimien suunnittelu on avointa ja vuorovaikutteista, olivat myös sitä mieltä että metsienhoidossa otetaan huomioon käyttäjien tarpeet ($r=.708$, $p=.000$, kaksisuuntainen testi). Henkilöt, joiden mielestä metsien hoitotoimien suunnittelu on avointa ja vuorovaikutteista, olivat myös sitä mieltä että metsien hoidon menetelmät ovat toimivia ($r=.709$, $p=.000$, kaksisuuntainen testi).

Henkilöt, jotka olivat sitä mieltä että metsienhoidossa otetaan huomioon käyttäjien tarpeet, olivat myös sitä mieltä että metsien hoidon menetelmät ovat toimivia ($r=.704$, $p=.000$, kaksisuuntainen testi).

Henkilöt, jotka olivat sitä mieltä että metsät ovat käyttömahdollisuuksiltaan monipuolisia, olivat myös sitä mieltä, että metsät ovat viihtyisiä ($r=.463$, $p=.000$, kaksisuuntainen testi). Henkilöt, jotka olivat sitä mieltä, että metsät ovat luonoltaan rikkaita, olivat myös sitä mieltä että metsät ovat maisemaltaan kauniita ($r=.478$, $p=.000$, kaksisuuntainen testi).

Henkilöt, jotka olivat sitä mieltä, että metsien hoidon suunnittelu on avointa ja vuorovaikutteista, olivat myös sitä mieltä, että vuorovaikutus kaupungin ja asukkaiden välillä toimii hyvin metsäasioissa ($r=.536$, $p=.000$, kaksisuuntainen testi).

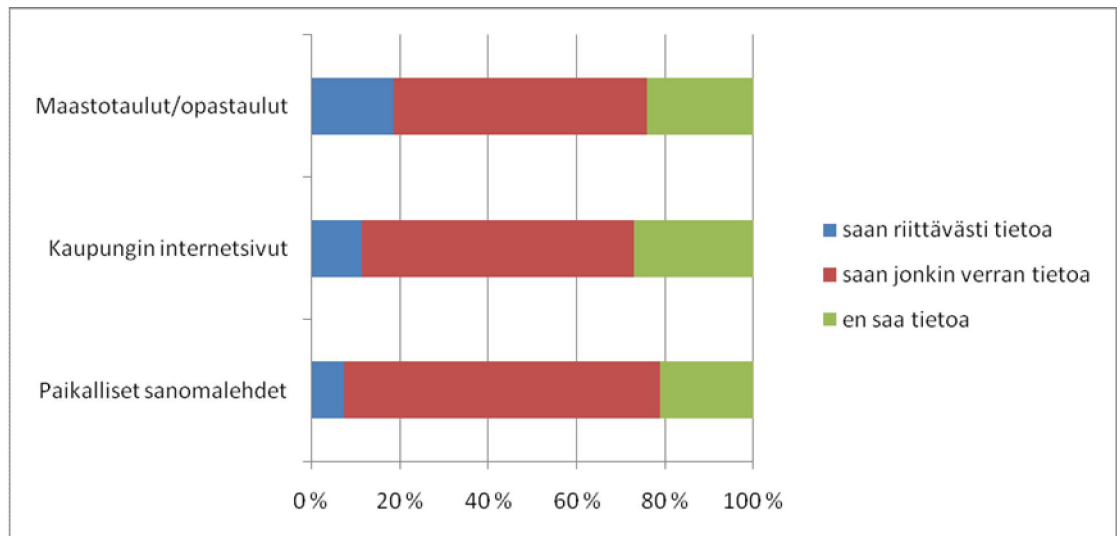
Henkilöt jotka kokivat saavansa tarpeeksi tietoa jotta voi ja pystyy vaikuttamaan, olivat myös sitä mieltä, että mielipiteellä on vaikutusta suunnitelmiin ja metsätöiden vaikutuksiin ($r=.432$, $p=.000$, kaksisuuntainen testi).

5.4 Viestintä

Naiset olivat miehiä kiinnostuneimpia saamaan tietoa metsien luontoarvoista ($p=0,024$) ja metsien historiasta ($p=0,003$). Vastaajien iän kasvaessa myös metsien hoitotoimien suunnittelu ($p=0,022$) ja tuteutus ($p=0,009$) kiinnostivat enemmän. Mitä pidempään vastaaja oli asunut Tampereella, sitä enemmän hän halusi tietoa ($p=0,014$).

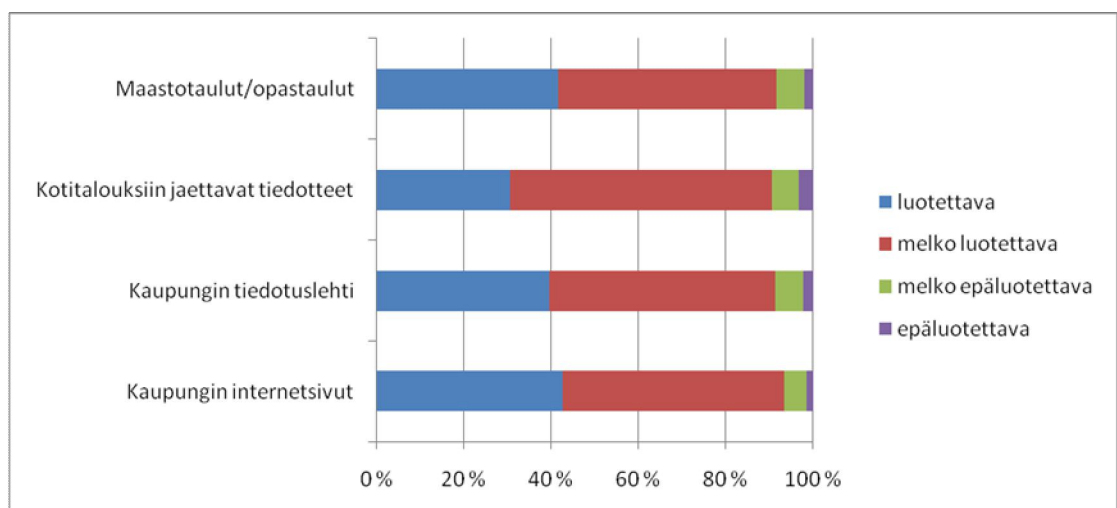
Asumismuodoille löytyi riippuvuuksia seuraaville valinnoille: metsänhoitotoimien suunnittelun, metsien luontoarvojen, metsien historian, polttopuiden keruu-/ostomahdollisuuksien ja vaikuttamismahdollisuuksien kanssa. Kerrostalo asukkaat olivat kiinnostuneempia saamaan enemmän tietoa metsien luontoarvoista ja historiasta, kuin omakoti, rivi- tai paritaloissa asuvat.

Vastaajat arvioivat tietolähteitä ja niistä saadun tiedon määrää hyväksi. Tärkeimmiksi lähteiksi koettiin maastotaulut/opastaulut (kuvio 12). Toiseksi tärkeimmäksi lähteeksi tuli kaupungin internetsivut ja kolmanneksi tärkein tietolähde oli paikalliset sanomalehdet.

KUVIO 12. Kolme tärkeintä tietolähdettä, n=200.

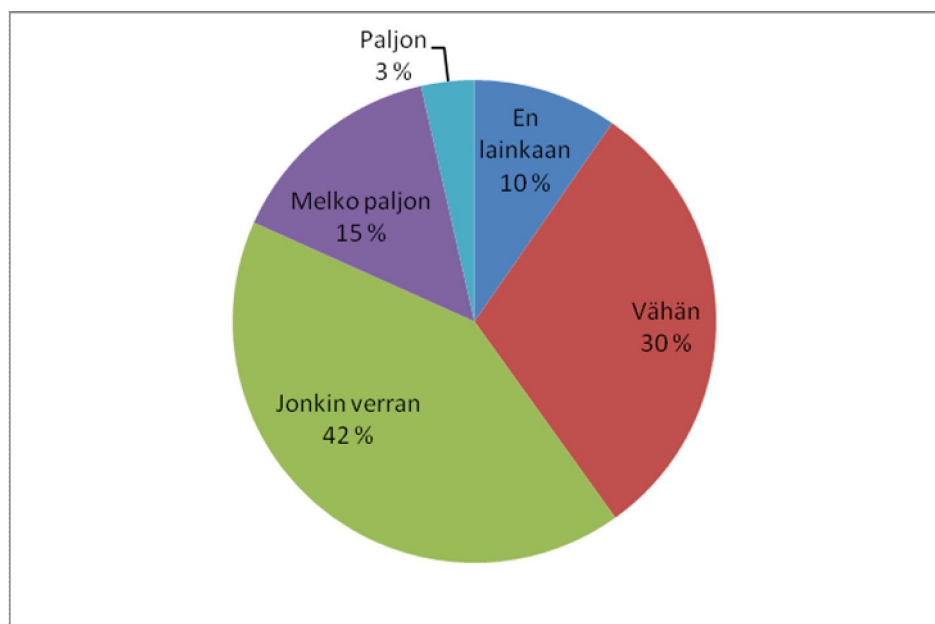
Vastaajat arvioivat tietolähteiden luotettavuutta myös hyväksi. Luotettavimmaksi tietolähteeksi vastaajat nimesivät kaupungin internetsivut (kuvio 13). Toiseksi luotettavin tietolähde oli maasto- ja opastaulut. Kolmanneksi luotettavin lähde oli kaupungin tiedotuslehti ja neljänneksi kotitalouksiin jaettavat tiedotteet.

KUVIO 13. Neljä luotettavinta tietolähdettä, n=200.

5.5 Osallistuminen ja palautteenanto

18 % vastaajista koki seuraavansa kaupungin metsienhoitoon liittyviä aiheita paljon tai melko paljon (kuvio 14). 40 % vastaajista koki seuraavansa aiheita vähän tai ei lainkaan.

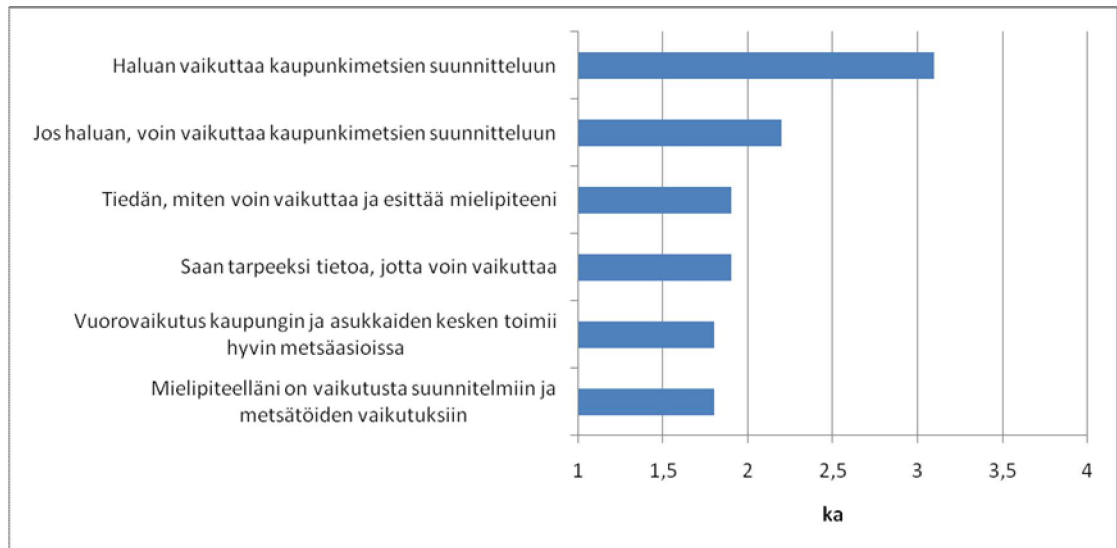

KUVIO 14. Kaupungin metsien hoitoon liittyvien aiheiden seuranta yleisesti, n=200.

Lähes päivittäin kaupungin internetsivuja käytti 12 % vastaajista. Kerran kuukaudessa tai useammin sivuja käytti 70,5 %. Vastaajista 10 % ei seurannut lainkaan Tampereen kaupungin internetsivuja.

Vastaajat olivat eniten samaa mieltä siitä, että haluavat vaikuttaa kaupunkimetsien suunnitteluun (kuvio 15). Vaihtoehdon keskiarvo oli 3,1 (4 = samaa mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = eri mieltä). Toiseksi tärkeimmäksi vastaajat kokivat sen, että halutessaan voivat vaikuttaa kaupunkimetsien

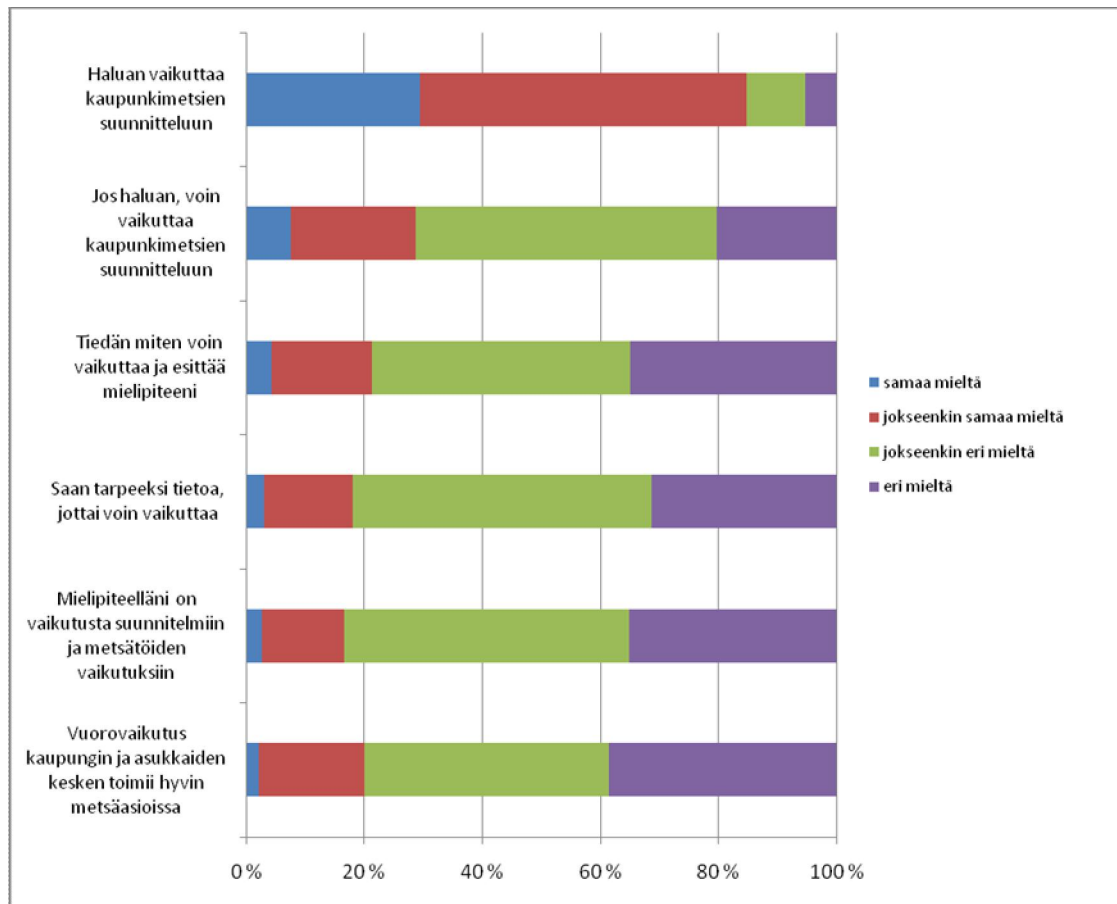
suunnitteluun. Vaihtoehdon keskiarvo oli 2,2. Halu vaikuttaa oli siis selkeästi suurempi, kuin tunne siitä että voi vaikuttaa haluamiinsa asioihin.

KUVIO 15. Kaupunkimetsäasioihin vaikuttaminen ja vuorovaikutus.

Halu ja vaikutusmahdollisuudet metsänhoitoon ja -suunnitteluun koettiin seuraavasti (kuvio 16): pääosa vastaajista halusi vaikuttaa suunnitteluun, mutta pääosa vastaajista ei silti kokenut vuorovaikutusta kaupungin ja asukkaiden kesken toimivaksi. Yli puolet vastaajista oli myös jokseenkin eri mieltä tai eri mieltä siitä, että halutessaan pystyisi vaikuttamaan kaupunkimetsien suunnitteluun. Jokseenkin samaa mieltä ja samaa mieltä olevien osuus vain väheni, kun pohdittiin, miten voi ylipäättään esittää mielipiteensä. Ja jos sai kerrottua mielipiteensä oikeille tahoille, ei kuitenkaan koettu sillä olevan juuri mitään vaikutusta loppupäätöksiin. Vuorovaikutus kaupungin ja asukkaiden välillä koettiin enemmän huonoksi kuin toimivaksi.

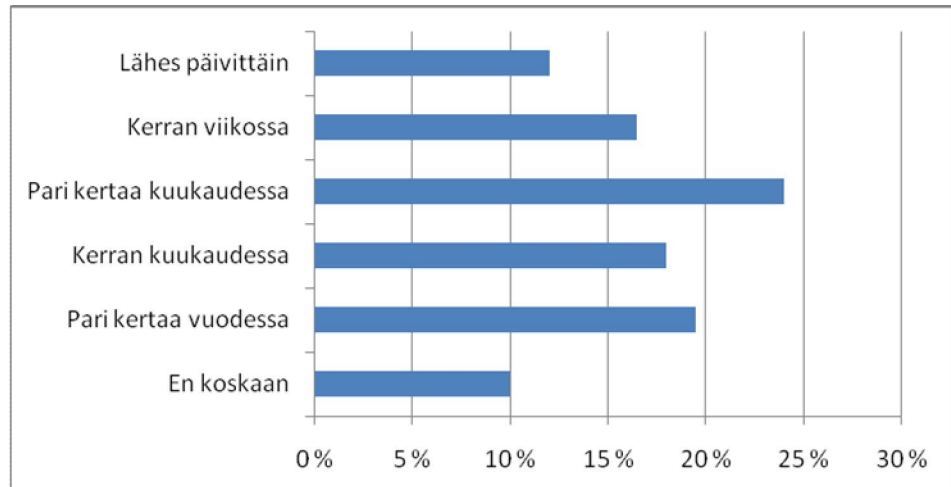

KUVIO 16. Halu ja vaikutusmahdollisuus metsänhoitoon ja -suunnitteluun.

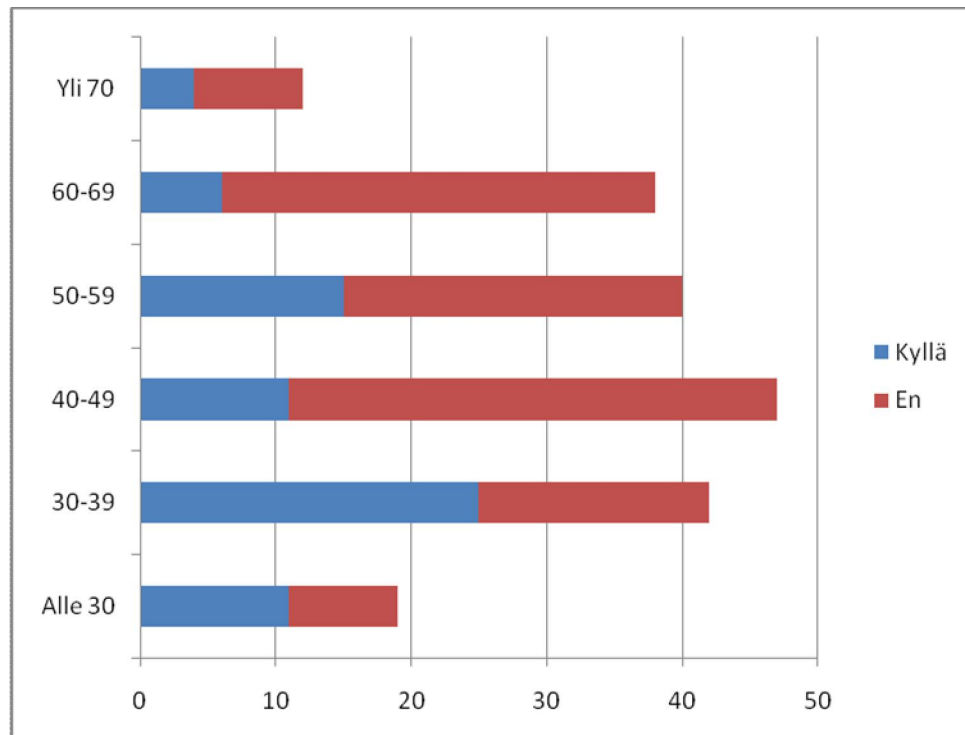
Jos vastaaja piti kaupungin työntekijää luotettavana lähteenä, oli hän myös sitä mieltä, että vuorovaikutus kaupungin ja asukkaiden välillä toimii hyvin. Jos vastaaja halusi vaikuttaa kaupunkimetsien suunnitteluun, sai hän myös tarvittavan tiedon joko asukas- ja keskustelutilaisuuksista, kaupungin työntekijältä, asukas- ja omakotiyhdistykseltä tai harrastusjärjestöltä. Vaikka ihmiset kokivat saavansa paljon tietoa, he kokivat silti olevansa tiedotuksen kohteena eikä niinkään viestinnän aktiivisena osapuolena.

Lähes päivittäin kaupungin internetsivuja käytti 12 % vastaajista (kuvio 17). Useammin kuin kerran kuukaudessa internetsivuilla kävi yli 60 % vastaajista. Vastaajista 10 % ei ollut käyttänyt kaupungin internetsivuja ollenkaan.

KUVIO 17. Tampereen kaupungin internetsivujen käyttöaste.

36 % vastaajista käyttäisi sosiaalista mediaa keskustelu-/tiedon hankintakanavana kaupunkimetsäasioissa, jos se olisi mahdollista. 63 % taas ei. Ikäluokista 30–39-vuotiaat olivat eniten kiinnostuneita käyttämään sosiaalista mediaa keskustelu-/tiedon hankintakanavana (kuvio 18). Vähiten sosiaalisen median hyödyntäminen kiinnosti yli 70-vuotiaita.

KUVIO 18. Kiinnostus sosiaalista mediaa kohtaan ikäluokkien mukaan.

Jos vastasi kysymykseen, ”käyttäisittekö sosiaalista mediaa keskustelu-/tiedon hankintakanavana kaupunkimetsäasioissa, jos se olisi mahdollista?” (kuviokuva 18), myönteisesti seurasi jatkokysymys. Jatkokysymykseen: ”Mitä edellä mainittuja tai muita verkkopalveluita haluaisitte kaupungin käyttävän metsäasioista tiedottamiseen? Mistä asioista tulisi viestiä?” tuli jonkin verran avoimia vastauksia. Valtaosa vastanneista suosi Aamulehteä, Facebookia ja sähköposti-tiedotteita. Myös kaupungin internetsivut koettiin hyväksi kanavaksi tiedottaa ja vaikuttaa. *”Aamulehti on tärkeä, siinä introjuttu jossa osoite verkkopalveluun, joka voi olla FB tai kaupungin oma sivusto, myös mahdollisuus liittyä tiedotus-sähköposti-listalle.”* *”Olisi tärkeää tietää tulevista suunnitelmista siinä vaiheessa kun vielä voi vaikuttaa.”* Tätä kysymystä analysoitaessa pitää muistaa, ettei kaikilla ole mahdollisuutta käyttää tietokonetta tai ei ole tarvittavia tietoja sähköisten kanavien hyödyntämiseen. Joku vastaajista toivoi yhteistyötä paikallisten luontojärjestöjen ja harrastajien kanssa. Pääsääntöisesti voidaan todeta, että kaikkia välineitä tarvitaan ja että kaupungin omien tiedotusvälineiden käyttöä voidaan tehostaa.

Muutama vastaaja mainitsi Wikipedian. Wikipedian käyttö ei suoranaisesti palvelisi kaupungin strategiaa ja toimintaa, eli kyseiset vastaajat tulee saada ohjattua toisien informaatiokanavien ääreen. Yksi ehdotus oli, että kaupungin sivuille saataisiin metsäfoorumi. Tässä vielä lisäksi kommentti vapaan sanan kentästä (kyselyn lopusta, ei siis suoraan varsinaisen kysymyksen vastauksista) poimittuna: *”Jos otatte noita sosiaalisen median palveluita käyttöön, niissä olisi kiva olla myös uutisia ja tunnelmia (kuvia, videoita) suoraan metsistä - tokikin kuitenkin niin, että ihmisten feedit eivät ole tukossa. Tietenkin voisi tehdä myös tietyn alueen metsien ryhmiä, jolloin ihmiset voisivat liittyä niihin, jotka eniten kiinnostavat itseä.”*

Osa vastaajista ymmärsi kysymyksen väärin ja antoi myös verkkopalveluiden ulkopuolisia ideoita tähän kysymykseen. Yksi esille tullut idea (verkkopalveluiden ulkopuolelta) oli saada oma yhteyshenkilö asuinalueelle. Lisäksi oli seuraava kommentti: *”Tv, radio ja paikallinen lehti tavoittavat parhaiten kaupunkilaiset.”* Tämä kommentti

oli henkilöltä, joka ei käytä verkkopalveluita tietolähteenä. Ilmaisjakelulehteä pidettiin tehokkaana, koska se tulee luettua heti. Vastauksien joukossa toivottiin myös, että kaupungin tulisi viestiä enemmän retkeily- ja taukopaikoista. Voi myös olla, ettei vastaaja ollut löytänyt hakemaansa tietoa. Tietoa haluttiin lisäksi metsien hakkuista ja metsäalueiden muuttamisesta toisiin tarkoituksiin esim. rakentamiseen.

5.6 Vapaa palaute

Vastaajista 150 antoi vapaata palautetta kyselyn lopussa. Vapaata palautetta oli ohjeistettu seuraavasti: ”Lopuksi voitte kirjoittaa vapaasti näkemyksiänne ja kokemuksianne Tampereen kaupungin omistamista kaupunkimetsistä. Esimerkiksi miten kaupunkimetsiä tulisi mielestänne kehittää? Miten kaupunkimetsien hoitoa tulisi kehittää? Millainen on kaupunkimetsien tila vuonna 2020? Tai millainen on mieleenpainuvuin luontokokemuksenne Tampereen kaupungin kaupunkimetsissä. Sana on vapaa.” Vastaukset jakaantuivat selkeästi joko positiivisiin tai negatiivisiin kommentteihin. Joukkoon mahtui myös muutama neutraali kommentti. Seuraavaksi kirjoitan oleellisimpia kommenttisisältöjä karkeasti luokiteltuna. Joko siis oltiin sitä mieltä, että kaupunkimetsien hoito on hyvää tai että nykyinen hoitotaso on riittävä. Kaupunkimetsähoitoa kritisoivat kirjoittivat, että metsien hoito on huonoa tai sitä ei ole ollenkaan. Myös siitä tuli mainintaa, että hoitotoimenpiteitä on jäänyt kesken.

Miten kaupunkimetsiä tulisi kehittää? Toivottiin vuorovaikutteista metsänhoitoa ja osallistavaa suunnittelua. Annettiin vaihtoehtoja tiedotuskanaville ja korostettiin tiedon saannin tärkeyttä. Kaupunkimetsien retkeilyalueita kehuttiin monipuolisiksi. Retkeilyalueiden vähäisyyttä ja etäisyyttä taas kritisoitiin. Useampi vastaaja toivoi retkeilyalueille lisää tauko- ja grillauspaikkoja. Myös opastauluja kaivattiin enemmän. Tässä muutama suora lainaus kommentteista: *”Metsät säästettävä virkistys ja ulkoilukäyttöön ei saa pirstoa pala palalta rakennuskäyttöön. Metsät ovat kaupunkialueen keuhkot.”* *”Yleisesti on hienoa, että Tampereella ei juuri mistään asumispaikasta ole yli kilometriä metsän siimekseen.”*

Miten kaupunkimetsien hoitoa tulisi kehittää? Kaupunkimetsien epäsiisteyttä kritisoi-
tiin. Myös risukkoisuus ja vesakkoisuus saivat kritiikkiä. Tässä muutama suora lainaus:
”*Tampereen lähimetsien kohtalona on pakkomielteinen tapa hoitaa niitä talous-
metsinä, vaikka ne merkitsevät kaupunkilaisille virkistyksen, luonnon rauhan, kauneu-
den, hyötykäytön, liikunnan jne. lähdeettä. Metsien hoito tulisi suunnitella näistä lähtö-
kohdista käsin. Alueille tulisi viedä nämä metsänhoitosuunnitelmat ja metsätarkaste-
lut, ja varata aikaa alueen asukkaiden kanssa työstää ja löytää yhteinen näkemys sii-
tä, millaisia metsiä "tarvitaan"*”. ”*Ei siis niin, että sama malli joka läntille vaan ni-
menomaan monenlaisia metsiä, monenlaisiin tarpeisiin.*” Tampereen kaupunkimetsiin
ehdotettiin myös kansallispuiston perustamista. Suuri huoli oli myös metsäalueiden
pieneneminen tonttimaiden tieltä. Myös rahan merkitys tuotiin esille, toinen kommentoi
metsätaloudesta saatavia tuloja hyväksi kaupungin budjetille ja toinen taas ei voi-
nut käsittää rahan hankintaa puunmyyntituloilla. ”*Raha ja voitto tulee siitä, kun luon-
toa varjellaan ja ihmiset virkistyvät siellä ja sen kautta palautuvat raskaasta työstä
eikä tule sairauksia eikä sairaslomia.*” Positiivisia kommentteja oli esimerkiksi seuraava:
”*Teette hyvää työtä!*”. Rakentavana kommenttina oli seuraava: ”*Voisiko kau-
punkimetsille etsiä "kummeja" samaan tapaan kuin taannoin joillekin muistomerkeille
- ainakin omat lähimetsäni - varsinkin tienvierustat yms. ovat valitettavan roskaisia?
Josko pienellä kansalaisaktiivisuudella saisi tilannetta paremmaksi?*”

Yleisesti tuli esille miten suuri merkitys kaupunkimetsillä on asukkaille. Kaupunki sai
myös erityistä kiitosta Kalevankaankaan pohjoisrinteen siistimisestä. Osa vastaajista
taas koki, että kaupunkimetsät on jätetty oman onnensa nojaan. ”*Nykyinen tiheä kaa-
voitus tuhoaa viimeisiä viheralueita, jotka ovat asukkaille mielenterveydellisesti tär-
keitä ja joilla on historiallista taustaa kaupungin imagon kannalta.*”

Tampereen metsät tarjoavat elämyksiä kaupunkilaisille: ”*Mieleenpainuvia luontoko-
kemuksista saa nauttia vuodenajasta vähän riippuen: milloin saa ihailia isoja kelta-
vuokkomättäitä, milloin kuunnella satakielen laulua ja katsella räkätinpoikia kurkotte-*

lemassa kaulaansa pesärakennelmasta. Kettuja on tullut vastaan. Kesäaamuisin näkee usein lakoon painunutta aluskasvillisuutta ja miettii, mikähän tuossakin on maannut.”

Kyselytutkimusta myös kritisoitiin ja sen tavoitteita epäiltiin: *”En luota edes tähän kyselyyn, niin syvästi olen pettynyt 1960-luvulla alkaneeseen metsiemme ja puistojemme alasajoon, luontolajien tappamiseen sukupuuttoon eri keinoin. Tampereen päättävät, poliittiset suunnittelijat, omaavat täysin piittaamattomaan asenteeseen luontoa, kaupunkimme maisema-arvoja ja asumiseen vaikuttavia, perinteisiä ympäristöarvoja kohtaan.”* *”Pelkään että tälläkin kyselyllä on tarkoitus saada materiaalia jo ennalta suunnitellulle tulkinnalle, joka oikeuttaisi nykyisen XL-ryhmän kiihdyttämän miljöötuhomisen.”* Jotain toiveikastakin kyselyn vaikuttavuudesta löydettiin: *”Olen lähes koko ikäni asunut Tampereella ja minulla ei ole ollut tietoa vaikutusmahdollisuuksistani. Ainakin luontoon ja kaupunkimetsään liittyvä asiat eivät ole minun kohdalla olleet kovin näkyvästi esillä. Mutta ehkä tämän jälkeen tiedän enemmän tieto kanavia joista asioista saa tietoa.”*

Mielipiteet siis vaihtelivat kovasti, toinen haluaa kaikki hakkuut pois kaupunki alueelta ja toinen näki vain hienona asiana että metsiä yleensäkin on. *”Metsiä voisi taloudellisesti hyödyntää paljon enemmän”* tai *”älkää tuhotko enää yhtään kaupunkimetsää.”* Lisäksi toivottiin erityishuomiota alueiden yhtenäisyyteen ja metsien luonnontilaisuuteen. *”Kun kaadetaan pitäisi myös istuttaa.”* Alueina Kauppi ja Pyynikki saivat useammalta vastaajalta kehua. Pienten lasten isä painotti metsän arvoa liikuntapaikkana sekä metsien tärkeyttä opetustarkoitukseen. Lisäksi haluttiin lisää tietoa metsistä, selkeistä ja pysyvistä tiedotuskanavissa. Esimerkiksi tiedote alueen asukkaille, kun metsäsuunnitelma valmistuu. Lisäksi tuli muutama kommentti piha ja puutarhapuista, tontin vieruspuista ja takapihametsien hoidosta. *”Säästäkää metsäalueita ja lisätkää tietoa yleisesti kaikesta enemmän!”*

6 YHTEENVETO JA TARKASTELO

6.1 Tampereen kaupunkimetsien viestinnän toimivuus ja SWOT-analyysi

Seuraavassa käyn läpi tulosten keskeisintä antia vertaamalla kyselytuloksia aiempaan tutkimukseen sekä teoriaan. Luku rakentuu tutkimuskysymyksittäin kahteen teemaan sekä päähuomiot -kappaleeseen. Ensin tarkastelen Tampereen kaupungin nykyisen viestinnän toimivuutta. Toisena käyn läpi, miten kaupunkimetsiä koskevista asioista tulisi viestiä virkistyskäyttäjien näkökulmasta. Lisäksi yhdessä luvussa pohdin kaupungin viestintämateriaaleja.

Yleisesti on sisäistetty ajatus, että jokainen yhteisö ja siinä toimivat yksilöt vaikuttavat omalla viestinnällään – virallisella ja epävirallisella, tietoisella ja tiedostamattomalla. Siksi yhteisiä tavoitteita tai linjauksia tarvitaan. Tavoiteasetannan pohjaksi tarvitaan tieto lähtötilanteesta. Tässä opinnäytetyössä lähtötilanne kartoitettiin kyselylomakkeella. Mitä tarkempaa sidosryhmäkohtaista ja toimintaympäristöä koskevaa tietoa on käytettävissä, sitä osuvammin tavoitteet osataan määritellä. (Juholin, 2009, 101.) Kaupunkimetsäviestinnän kehittäminen virkistyskäyttäjien ja yhteiskunnan tarpeita vastaaviksi edellyttää tietoa nykyisen viestinnän toimivuudesta sekä niissä esiintyvistä kehittämistarpeista käyttäjien näkökulmasta.

Tampereen omistamia metsiä sekä niiden suunnittelua ja hoitoa on analysoitu nelikentän avulla (kuva 1). Nelikentän laatimiseen ovat osallistuneet kaupungin ohjaus- ja osallisyryhmän jäsenet. Nelikenttäänalyysissa (SWOT) on esitetty satunnaisessa järjestyksessä kaupungin metsäviestinnän & metsänhoidon ja -suunnittelun vahvuudet ja heikkoudet sekä mahdollisuudet ja uhat. (Tampereen kaupungin metsienhoidon toimintamalli, 2009 – 2020, 24.). SWOT-analyysi on laadittu ennen kyselyn teettämistä.

Vahvuudet (Strengths)	Heikkoudet (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkialueellakin on monipuolista metsäluontoa: harjut, rannat ja kalliot tuovat vaihtelua maisemarakenteeseen. Metsät ovat näkyvästi esillä kaupunkirakenteessa. • Metsät tarjoavat monipuoliset harrastus-, ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet, joita tukevat hyvät reitit ja polut. • Metsäpinta-alaa on paljon myös asutuksen läheisyydessä. • Metsäomaisuuden tilasta on olemassa ajantasainen ja kattava tieto metsäsuunnitelmassa. • Luontokartoituksia on tehty laajasti ja luontotieto on hyvin saatavilla. • Metsiä hoidetaan ammattitaitoisesti ja suunnitelmallisesti. • Vuorovaikutus asukkaiden kanssa on toimivaa. • Metsät toimivat kaupungin keuhkoina. • Metsät suojaavat pölyltä, melulta, tuulelta ja muilta ympäristön haitoilta. • Vehreys imagotekijänä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö maankäytön suunnittelussa metsien osalta ei ole aina riittävää. • Riittävän ajoissa toteutetun metsän käsittelyn puute rakentamiseen siirtyvillä metsäalueilla (valmennushakkuut). • Metsäalueiden pirstoutuminen eli yhteyksien katkeaminen rakentamisen seurauksena ja metsäalueiden pieneneminen. • Huonokuntoisten ikäänntyneiden metsien määrän kasvu virkistysmetsissä. • Asukkaiden ja asiantuntijoiden näkemyserot siisteyksikäsityksissä, toiveet ympäristön muokkaamiseksi. • Rantametsien hoitotaso alhainen. • Maisemien ja näkymien umpeenkasvu. • Metsien liiallinen tiheys ja vesakoituminen.
Mahdollisuudet (Opportunities)	Uhat (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> • Ulkoilu-, virkistys- ja retkeilypalveluiden monipuolistaminen sekä niistä tiedottaminen. • Alueiden suunnittelu ja kokonaisuuksien hahmottaminen. • Viherverkoston turvaaminen. • Monimuotoisuuden turvaaminen Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa soveltaen. • Elinvoimaisuuden turvaaminen riittävän tehokkailla ja oikein ajoitetuilla toimenpiteillä. • Kaupungin sisäisen yhteistyön kehittäminen. • Uusien menetelmien ja tutkimustiedon hyödyntäminen. • Ympäristökasvatus; opetusta lapsille ja nuorille, elämyksiä kaikenikäisille. • Metsäasioiden ymmärtämisen lisääminen. • Pitkätähntäimen tavoitteet metsien hoidossa ja käytössä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rakentaminen; metsien pirstaloituminen ja viheryhteyksien katkeaminen; metsien häviäminen kaupunkialueelta. • Ilmastonmuutos ja metsien huono sopeutuminen muutoksiin. • Puuston elinvoimaisuuden heikentyminen • Monimuotoisuuden väheneminen. • Liiallinen metsien hoito tai liiallinen museointi. • Viherverkostojatellun puute. • Metsäkäsitteen ja hyvän metsänhoidon periaatteiden hämärtyminen. • Ilkivalta, puutarhajätteet, roskaantuminen, kulumisen lisääntyminen ja vieraslajien leviäminen. • Metsiin kohdistuu monia muutostarpeita esim. maankäytön suunnittelun ja tiesuunnittelun kautta. • Kulttuurimaibemien häviäminen.

KUVA 1. SWOT-analyysi (Tampereen kaupungin metsienhoidon toimintamalli, 2009 – 2020, 24).

Verrattaessa kyselyn tuloksia ja Tampereen kaupungin virkistyskäyttäjien näkemyksiä kaupungin laatimaan SWOT-analyysiin, löydettiin seuraavia yhtäläisyyksiä. Sekä kaupunki että kaupunkimetsien virkistyskäyttäjät pitivät Tampereen kaupunkimetsien *vahvuutena* monipuolisia harrastus-, ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksia. Samaa mieltä oltiin myös siitä, että metsäpinta-alaa on paljon myös asutusten läheisyydessä. Vuorovaikutus ja metsienhoito jakoivat enemmän mielipiteitä. Kaupunki koki vuorovaikutuksen asukkaiden kanssa olevan toimivaa, virkistyskäyttäjien kanta oli osaksi erimie-

linen. Virkistyskäyttäjät halusivat vaikuttaa kaupunkimetsien suunnitteluun. He eivät kuitenkaan kokeneet voivansa vaikuttaa tai eivät tienneet keinoa miten vaikuttaa ja esittää mielipiteitä. Vastajaat eivät myöskään kokeneet, että heidän mielipiteillään on vaikutusta suunnitelmiin ja metsänhoitotöiden vaikutuksiin. Virkistyskäyttäjät kokivat myös saavansa liian vähän tietoa ja informaatiota, jotta yleensäkin voisivat vaikuttaa. Kyselyn taustamuuttajat vaikuttivat siihen, mitä mieltä vastaaja oli osallistumisesta ja esimerkiksi metsienhoidon tilasta. Sama tilanne koski seuraavaa: kaupunki oli sitä mieltä, että luontotieto oli hyvin saatavilla, kun virkistyskäyttäjien mielipiteet eivät olleet tiedon saatavuudesta niin yhtenevät. Virkistyskäyttäjät halusivat lisää luonto- ja metsätietoa. Useampi kyselyyn vastannut mainitsi ”vapaan sanan”-kohdassa kaupunkimetsien olevan kaupungin keuhkot. Kaupunki oli maininnut saman toteaman yhdeksi vahvuudeksi.

SWOT-analyysin *heikkouksien* kanssa löytyi seuraavia yhtäläisyyksiä kyselyyn vastanneiden mielipiteiden kanssa: yhteistyö maankäytönsuunnittelussa metsien käytön osalta ei ole aina riittävää. Kuten kyselyssäkin tuli ilmi, niin virkistyskäyttäjät halusivat vaikuttaa kaupunkimetsien suunnitteluun. Halu on kuitenkin suurempi kuin koettu vaikutusmahdollisuus. Muita yhtäläisyyksiä heikkouksien osalta oli metsäalueiden pirstoutuminen sekä metsäalueiden pieneneminen. Lisäksi metsien liiallinen tiheys ja vesakoituminen ja yleiset käsitykset metsän siisteydestä herättivät ristiriitaisia mielipiteitä. Virkistyskäyttäjät halusivat metsänhoitoa, joka huomioisi enemmän kaupunkimetsien käyttötapoja. Toive oli, että metsänhoitoa tulisi työstää yhdessä asukkaiden kanssa ja löytää näin yhteinen näkemys.

Yhtäläisyyksiä SWOT-analyysin *mahdollisuus*-kentän ja kyselyn välillä olivat: retkeily- ja virkistysalueiden kehittäminen, kaupungin yhteistyön kehittäminen sekä metsien elinvoimaisuuden ja monipuolisuuden turvaaminen. Metsäasioiden ymmärtämisen lisääminen tuli esille esimerkiksi siinä, että kolmen tärkeimmän ja neljän luotettavimman tietolähteen joukosta löytyi opas- ja maastotaulut. Vastajaat halusivat lisää opas- ja maastotauluja ja näin lisää metsätietoutta omista kaupunkimetsistään. Opas-

ja luontotauluissa oleva tieto otetaan vakavasti ja siihen luotetaan. Myös pitkäjänteisyys koettiin mahdollisuutena vuorovaikutteiseen metsänhoitoon. Kaupunki oli nimennyt yhdeksi mahdollisuudeksi ulkoilu-, virkistys- ja retkeilypalveluiden monipuolistamisen sekä niistä tiedottamisen. Kyselyvastauksista kävi sama toive ilmi. Toivottiin virkistysalueiden monipuolistamista ja lisää metsätietoa. Onneksi myös kaupunki oli lisännyt analyysiinsä metsätietämyksen lisäämisen. Kaupunki näkee mahdollisuuksia ympäristökasvatuksessa. Sama viesti tuli ilmi kyselyvastauksista. Virkistyskäyttäjät toivoivat enemmän metsäaiheita perusopetukseen ja retkeilyä sekä ulkoilua koulu liikuntaan. Myös aikuisille toivottiin esimerkiksi metsäseminaaria kaupungin metsistä, metsäsuunnitelmista ja metsänhoidosta.

Uhkien yhtäläisyyksiä oli esim. rakentaminen ja monimuotoisuuden vähenemisen uhka. Useampi vastaaja halusi myös lisää tietoa metsistä ja metsänhoidosta, jotta voi ymmärtää paremmin mahdollisuuksia uhkien sijaan. Esimerkiksi kulttuurimaiseman häviäminen ei huolestuttanut vastaajia. Harva vastaajista koki alueen historiaa ja kulttuuria tärkeäksi käyttöominaisuudeksi kaupunkimetsissä. Kaupunki oli nimennyt yhdeksi uhaksi lisäksi metsäkäsittien ja hyvän metsänhoidon periaatteiden hämärtyminen. Tämä ilmeni kyselyssä sillä, että esim. vapaissa kommentteissa kritisoitiin asioita, joista ei ollut välttämättä tietoa. Juuri tietämättömyys saa ihmisen kritisoimaan aiheista tunnepohjalta. Kaupungin metsienhoito ei ole esimerkiksi vain asukkaiden ja ulkoilevien ihmisten harteilla, kuten yksi vastaaja kommentoi.

6.2 Kaupunkimetsien viestintätavat virkistyskäyttäjien näkökulmasta

Vastaajat arvioivat tietolähteitä ja niistä saadun tiedon määrää hyväksi. Tärkeimmiksi lähteiksi koettiin maastotaulut/opastaulut. Toiseksi tärkeimmäksi tietolähteeksi tuli kaupungin internetsivut ja kolmanneksi tärkein tietolähde oli paikalliset sanomalehdet. Vastaajat arvioivat tietolähteiden luotettavuutta myös hyväksi. Luotettavimmaksi tietolähteeksi vastaajat nimesivät kaupungin internetsivut. Toiseksi luotettavin tietolähde oli maasto- ja opastaulut. Kolmanneksi luotettavin lähde oli kaupungin

tiedotuslehdet ja neljänneksi kotitalouksiin jaettavat tiedotteet. Tämän perusteella kaupungin tulisi päivittää ja selkeyttää internetsivut sekä lisätä maasto- ja opastauluja. Paikallisten sanomalehtien hyödyntäminen säännöllisesti informaatiokanavana todettiin myös hyväksi. Kotiin jaettavien tiedotteiden määrää pitäisi myös miettiä. Selkeät informaatiokanavat ja pysyvät tietolähteet sekä ajantasainen tieto nousivat esille. Luotettavuus saavutetaan yhteisten pelisääntöjen avulla. Säännöllinen metsätietouden ylläpitäminen ja selkeä tiedote vaikutus- ja informaatiöväylistä tulee jakaa talouksiin.

Tampereen kaupungin tahtotila on monipuolistaa metsäviestintää. Ensimmäisiä asioita, joita pitää tehdä, on kaupungin internetsivujen päivitys vastamaan haluttua imagoa. Asukaskyselyn mukaan internet oli siis toiseksi tärkein tietolähde ja luotettavin. Kaupungin tahtotila on hyödyntää internetiä ja sosiaalisia medioita tehokkaammin myös toimenpiteiden toteutuksesta tiedottamiseen. Internet palvelee suhteellisen suurta käyttäjäkuntaa helposti ja nopeasti. 83 % suomalaisista käyttää internetiä, yli 60-vuotiaistakin yli 40 % (tilastokeskus, 2008). Kyselyssä 70,5 % käytti Tampereen kaupungin internetsivuja kerran kuukaudessa tai useammin.

Vaikka sekä kaupunki että virkistyskäyttäjät olivat internetin kannalla, on internet tuonut, monien mahdollisuuksien lisäksi, haasteen seurata, mitä ja miten brändistä puhutaan sosiaalisessa mediassa. Myös se, että kaikki asukkaat eivät osaa, halua tai heillä ei ole mahdollisuutta käyttää internetiä on huomioitava tekijä. Internet ei siis voi olla ainut informaatiokanava. Rinnalla on säilytettävä esimerkiksi tiedotteet sekä sanoma- ja paikallislehdet.

Oulun kaupunki on teettänyt vastaavanlaisen asukaskyselyn syksyllä 2010 (enemmän kyselyä on avattu sivuilla 20–21). Verrattaessa Oulun asukaskyselyä nyt teetettyyn Tampereen kaupungin asukaskyselyyn, löydettiin seuraavia yhtäläisyyksiä ja eroavuuksia. Oulun kyselyllä selvitettiin asukkaiden mielipidettä muun muassa lähimetsi-

en hoidon laadusta ja kaupungin luontopoluista. Tampereen kysely keskittyi lähimetsien hoidon lisäksi viestintään. Molempiin kyselyihin oli mahdollista vastata internetissä muiden ilmoitettujen paikkojen lisäksi. Oulun asukaskyselyitä ei jaettu suoraan kotitalouksiin vaan vastauspaikat olivat kaikki ns. julkisia tiloja ja järjestettyjä tilaisuuksia internetin lisäksi. Oulun asukaskyselyyn saatiin 190 vastausta ja Tampereen asukaskyselyyn saatiin 200 vastausta.

Molempien asukaskyselyiden mukaan lähimetsiä tulisi hoitaa lievin harvennuksin tai poistaa vain vaaraa aiheuttavat puut. Molempien kyselyvastauksissa oli myös mielipiteitä, että metsiä ei tarvitsisi hoitaa lainkaan. Oulun kyselyssä tärkeimmiksi lähimetsän käyttömuodoiksi nousivat ulkoilu, maisema ja luonnontarkkailu. Tampereen kyselyssä tärkeimpiä kaupunkimetsien ominaisuuksia olivat liikuntamahdollisuudet, metsien sijainti sekä metsän tuntu. Molemmissa kyselyissä tuli kiitosta siitä, että polkuja ja retkeilyalueita ylipäättään on ja ne on sijoitettu hyvälle paikoille. Oulussa kaupungin metsiä toivottiin hoidettavan, perättiin luonnontilaisuutta ja osa vastaajista toivoi kaupungin metsien rauhoittamista kokonaan metsänkäsittelyiltä. Tampereella toivottiin enemmän vuorovaikutusta metsiäsuunnitteluun ja metsätöiden toteutukseen sekä metsätietoisuuden lisäämistä ja selkeitä tiedotuskanavia. Myös Tampereella ehdotettiin metsien rauhoittamista – Tampereelle toivottiin omaa kansallispuistoa.

Oulussa osallistamisen kautta saatua tietoa on hyödynnetty hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä linjattaessa. Tampereen kyselyllä saatiin asukkaiden mielipiteitä ja näkemyksiä viestinnästä, joita tullaan hyödyntämään viestintäkäytänteitä kehitettäessä sekä toimintamallia päivitettäessä. Tampereen kaupunki tulee myös reagoimaan ilmenneisiin tarpeisiin viestintämateriaalien ajantasaistamisella ja kehittämisellä.

6.3 Viestintämateriaalin kehittäminen

Kyselystä kävi ilmi, että vaikka asukas seurasi paljon Tampereen kaupungin metsäviestintää, ei hän silti kokenut pystyvänsä vaikuttamaan asioihin kuten halusi. Kaupungin tiedottamis- ja vaikuttamiskanavat on siis saatava selkeiksi. Niin, että jokainen tietää, miten selvittää asioita, mistä saa ajantasaista tietoa tai miten vaikuttaa päätöksiin niin halutessaan. Kaupungin tulisi brändätä selkeät informaatioväylät, selkeät viestintämateriaalit sekä selkeät yhteistyötahot. Viestinnässä on erityisen tärkeää viestinnän säännöllisyys ja luotettavuus. Kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia tulee korostaa.

Tampereen kaupungin metsäviestinnän tueksi tullaan kehittämään viestintämateriaalia, joka palvelee rutiininomaista arkiviestintää. Valmistellaan esimerkiksi toimenpiteiden toteutusta palvelevat maastotaulut, jotka soveltuvat käytettäväksi monissa metsätöiden toteutuksen tilanteissa, jolloin vältetään työmaakohtaisten maastotaulujen valmistelulta. (Tuominen, 2011.) Toimenpiteidentoteutusta palvelevat maastotaulut voidaan laatia esim. hakkuutavoittain, tauluissa pitää myös löytyä tieto mitä tapahtuu ko. hakkuun jälkeen ja miten se hyödyntää alueen tulevaisuutta. Näin saadaan metsätalous ja metsänhoitotavat tutuiksi virkistyskäyttäjille. Opastauluissa olisi myös kaupungin yhteystiedot.

Suunnitellaan maastoon sijoitettavien opastustaulujen käyttöä ja sisältöä. Selvitetään, millä alueilla opastus palvelisi mahdollisimman laajaa käyttäjäkuntaa. Asukaskyselystä saadaan poimittua vastanneiden mielestä suosituimmat alueet, mutta suuremman otoksen huomioiminen vaatisi aihetta koskevan mielipidetiedustelun esim. kaupungin internetsivuilla. Opastustauluja voidaan sijoittaa maastoon vain rajallinen määrä resurssien takia. Opastuksen, joka toteutetaan, pitää olla laadukasta ennen kaikkea sisällöllisesti, mutta myös teknisesti, jotta ne kestävät mahdollista ilkivaltaa.

Valmistellaan esite, jossa kerrotaan kaupungin metsien hoidon tavoitteista ja toimintatavoista. Kohderyhmänä ovat yleensä kaupungin asukkaat, virkistyskäyttäjät. Esite julkaistaisiin kaupungin internetsivuilla ja tarvittaessa myös painotuotteena. Painotuotetta voitaisiin jakaa myös tilaisuuksissa ja seminaareissa. Tiedote voitaisiin luovuttaa myös esim. asukasyhdistysten käyttöön ja kaupunkiin muuttavien uusien asukkaiden infopakettiin. Valmistellaan lisäksi viestintämateriaalia, joka kertoo kaupungin metsistä yleensä, eli metsien arvoista ja erilaisista Tampereen metsien helmistä. Materiaalin valmistelussa otetaan huomioon kohderyhmä: kuka materiaalia käyttäisi. Tarvi taanko esimerkiksi erillinen esite lapsille ja nuorille?

Kaupungin metsäiset internetsivut & mediat tulee pitää säännöllisesti ajan tasalla. Esimerkiksi eri metsätyökausien alkaessa päivitetäisiin sivut ja pyrittäisiin tekemään lehtiartikkeli. Myös ajankohtaisista muista asioista, myös vähäisemmistä, voitaisiin tiedottaa internetsivuilla.

Tampereen kaupunki tulee jatkossakin käyttämään aktiivisesti myös verkkoartikkeleita. Ajankohtaisista asioista kirjoitetaan nettiartikkeleita, joiden tavoitteena on aktiivisesti välittää ydinviestiä asukkaille. Näistä verkkoartikkeleista on tiedotettava selkeästi. Uudesta artikkelista tieto tai linkki esimerkiksi sähköpostilistalaisille. Asukaskyselyssä toivottiin sähköpostilistaa. Sähköpostilistan luominen voisi tapahtua kaupungin internetsivujen kautta esimerkiksi siinä vaiheessa, kun tästä opinnäytetyöstä informoidaan.

Virkistyskäyttäjät toivoivat myös metsäaiheisia tapahtumia. Eräs vaihtoehto on järjestää esimerkiksi alueellinen metsäseminaari asukkaille. Seminaarissa kerrottaisiin metsien hoidosta, tulevista toimenpiteistä ja suunnitelmista. Mutta erityisesti korostettaisiin niiden asioiden esittelyä, jotka kiinnostavat osallistujia. Nämä asiat tulisi olla hyvin selvitettyinä jo ennakoon. Tilaisuudessa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota sii-

hen, että ydinviesti tulee välitettyä osallistujille. Tähän tilaisuuteen tulisi kutsua laajasti myös muita sidosryhmiä kuin asukkaita.

Asiakas- ja sidosryhmäviestinnän suoria keinoja ovat henkilökohtainen yhteydenpito ja tapaamiset sekä pienryhmätilaisuudet ja tapaamiset. Lisäksi paneelit, suuret tilaisuudet & tapahtumat sekä avointen ovien päivät ovat asiakas- ja sidosryhmäviestinnän suoria keinoja. (Juholin, 2009, 199, 206–207.)

Välillisiä keinoja sen sijaan ovat verkkoviestintä eri muodoissaan, mm. internet ja ekstranet, sähköposti sekä tiedotteet ja kirjeet. Lisäksi välillisiä keinoja ovat mm. säännöllisesti ilmestyvät sidosryhmäjulkaisut, raportit, esitteet ja julkaisut. Mainonta ja suoramarkkinointi eri muodoissa sekä mediajulkisuus lasketaan myös välillisiin keinoihin. (Juholin, 2009, 199, 206–207.)

6.5 Päähuomiot

Nyt tehdyllä opinnäytetyöllä saatiin arvokasta tietoa viestinnän nykytilasta. Tällä aineistolla voidaan määrittää lähtökohta sekä määrittää tavoitteet Tampereen kaupungin toimesta. Myös osallistumiselle on hyvä asettaa määrälliset ja laadulliset tavoitteet, joiden toteutumista seurataan.

Mikä on tilanne tämän opinnäytetyön jälkeen, kyselyn vaikutukset ja seuranta? Johtoryhmälle tulee tehdä esitys metsäviestinnän kehittämistarpeista ja nykytilanteesta sekä muodostaa oma työryhmä kaupunkimetsäviestinnälle. Muutoksesta tulisi saada pysyvä olotila, tavoitteena olisi viestinnän jatkuva parantaminen. Seuraava, kaupungille tehtävä, opinnäytetyö voitaisiin tehdä muutaman vuoden päästä mittaamaan viestinnän tilaa ja seuraamaan kaupungin viestintäprosesseja. Opinnäytetyö voisi lisäksi arvioida viestinnän vaikuttavuutta. Yritykset ja yhteisöt elävät sidosryhmiensä kanssa ja sidosryhmistään. Niinpä sidosryhmien jatkuva tai säännöllinen analysointi kuuluu viestinnän perusmäärittelyihin ja jatkuvaan suunnitteluun.

Seurantakysymyksiä Tampereen kaupunkimetsäviestinnälle voisi olla:

1. Mitä aineellista tai aineetonta hyvää viestinnällä voidaan tai tulisi saada aikaan?
2. Mitä huonoa, vahingollista tai vaarallista viestinnän avulla voidaan ehkäistä tai vähentää?
3. Mikä myönteinen tila tai tilanne säilyttää nykyisellään viestinnän avulla?

(Juholin, 2010, 54.)

Kyselytulosten pääviestinä oli, että viestintää on kehitettävä ja kaupungin toiminnan on oltava vuorovaikutteisempaa. Virkistyskäyttäjät haluavat vaikuttaa ja kokea pystyvänsä sanomaan mielipiteensä metsienhoidosta ja metsien suunnittelusta niin, että sillä on vaikutusta päätöksiin. Virkistyskäyttäjät eivät kokeneet pystyvänsä vaikuttamaan kaupunkimetsäasioihin haluamallaan tavalla. Opinnäytetyö selvitti virkistyskäyttäjien mielestä tärkeimmät ja luotettavimmat tietolähteet, näitä on hyödynnettävä ja kehitettävä jatkossa.

Virkistyskäyttäjät haluavat, että metsänhoidontaso ja -nykytila joko säilytetään tai niitä parannetaan yhteistyössä asukkaiden kanssa. Virkistyskäyttäjät haluavat, että heitä kuunnellaan. Lisäksi tulee lisätä edelleen oma-aloitteista valmisteilla olevista asioista kertomista, mutta etenkin kertoa enemmän keinoista, joilla valmisteltavista asioista saa jo nyt tietoa. Kaupunkimetsät ovat tärkeitä tamperelaisille, niin harrastusmielessä kuin terveydenkin kannalta. Tampereen kaupunkimetsiä pidettiin viihtyisinä ja edustavina. Metsien välityksellä virkistyskäyttäjät saavat nauttia luonnosta myös kaupunkialueella. Tärkeää on muistaa, että Tampereen metsäviestinnän maine syntyy vuorovaikutuksen kautta – vuorovaikutuksen, jonka pelisäännöt ovat kaikilla osapuolilla selvillä.

LÄHTEET

Aamulehti 3.6.2007, mielipide, lukijamielipide ”Huonosti hoidetut Tampereen retkeilymetsät eivät houkuttele” (Outi Tehomaa). Kustannusosakeyhtiö Aamulehti

Aamulehti 7.1.2008, mielipide, lukijamielipide ”Suolijärven hakkuut eettisesti väärin” (Arto Uurasjärvi). Kustannusosakeyhtiö Aamulehti

Aamulehti 9.8.2009, Tampere & Naapurit ”Hervannan kiistellyt hakkuut siirtyvät haamaan tulevaisuuteen” toimittaja Markus Kuokkanen. Kustannusosakeyhtiö Aamulehti

Aamulehti 10.8.2007, Tampere & Naapurit ”Lenkkeilijä jää kaipaamaan harsuuntuneitakin kuusia” toimittaja Aki Taponen. Kustannusosakeyhtiö Aamulehti

Aramo-Immonen, Anu. (2010), Tietämyksen hallinta ja tietojohdaminen - luentomateriaali. Tampereen Teknillinen Yliopisto, Tuotantotalous. (http://www2.uiah.fi/~mmaenpaa/lectures/tietamyksen_hallinta.pdf) Päivitetty 12.8.2010. Luettu 15.4.2011.

Brunson, Mark. W. & Reiter, Douglas. K. 1996. Effects of ecological information on judgments about scenic impacts of timber harvest.

Espoon kaupunki, Tekninen keskus, Katu- ja Vihertuotanto, Vihertuotanto Luonnonhoitoyksikkö, Espoolainen luonnonhoidon toimintamalli (19.12.2006)

Hamberg, Leena ja Löfström, Irja. (2009), Monimuotoisuuden ja metsän eri käyttömuotojen yhteensovittaminen kuntien virkistysmetsissä ja valtion retkeilyalueilla. Metlan työraportteja/Working Papers of the Finnish Forest Research Institute

Heinonen, J. (2008), ”Maineen hallinta: organisaatioviestinnän strateginen mahdollisuus”, teoksessa Aula, Pekka. (toim.) Kivi vai katedraali. Organisaatioviestintä strategiasta käytäntöön. Infor, Helsinki, 61 - 78.

Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut 2007:XX, Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaus. Helsingin kaupunki, rakennusvirasto, katu- ja puisto-osasto, Tiina Saukkonen, Luonnonhoitoryhmä

Hervannan sanomat 31.5.2006 ”Hallilaan tehdään metsäsuunnitelma yhdessä asukkaiden kanssa”. Lehtiartikkelin kirjoittaja Hannu Oittinen. (<http://www.hervannansanomat.fi/a/2006/05/31/1677650.shtml>) Päivitetty 2.6.2006. Luettu 12.3.2011.

Hervannan sanomat 9.6.2007 ”Hallilan ympäristökävely metsätöiden jäljiltä” Lehtiartikkelin kirjoittaja Hannu Oittinen

Hetemäki, Lauri., Niinistö, Sini. Seppälä, Risto. Uusivuori, Jussi. toim. (2011), Muroksen jälkeen – Metsien käytön tulevaisuus Suomessa. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna 2011 (http://www.metla.fi/hanke/50168/pdf/muroksen_jalkeen.pdf) Ei päivivitystietoja. Luettu 5.3.2011.

Juholin, Elisa. (2010), *Arvioi ja paranna! Viestinnän mittaamisen opas*, Hansaprint Oy, Vantaa

Juholin, Elisa. (2009), *Viestintä strategiasta käytäntöön*, WS Bookwell Oy, Porvoo

Kohonen, Kirsi. & Tiala, Toni. 2002. Johdanto. Teoksessa Kohonen, Kirsi. & Tiala, Toni. (toim.) *Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Lupaavia käytäntöjä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi*. Sisäasiainministeriö. Osallisuusohanke. Helsinki: Art-Print

Laukkarinen, Antti. (2005), *Kuntalaisviestinnän tehtävät ja niiden toteutuminen – tutkimus kaupunkilaisten käsityksistä Jyväskylän kaupungin kuntalaisviestinnästä*, Yhteisöviestinnän pro gradu – tutkielma, Viestintätieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto

Löfström, Irja., Mikkola, Nella. & Tenhola, Tommi. 2007. *Kuntien virkistys- ja ulkoilumetsät*. Julkaisussa: Syrjänen, Kimmo., Horne, Paula., Koskela, Terhi. & Kumela, Hanna. (toim.). *METSOn seuranta ja arviointi. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman seurannan ja arvioinnin loppuraportti*. MMM, YM, Metla, SYKE. Vammalan kirjapaino Oy.

Metlan työraportteja 68 (2008), Helsinki

Metlan työraportteja 113 (2009), Helsinki

Metlan työraportteja 158 (2010), Helsinki

METSOn seuranta ja arviointi – Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman seurannan ja arvioinnin loppuraportti, toimittajat: Syrjänen, Kimmo., Horne, Paula., Koskela, Terhi. ja Kumela, Hanna. Maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, Metsätutkimuslaitos ja Suomen ympäristökeskus. Vammalan kirjapaino Oy 2007, Sähköinen versio (pdf): <http://wwwb.mmm.fi/metso/asiakirjat/> Luettu 1.3.2011.

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio Tarja Ollas *Sosiaalinen media ja metsäviestintä - ihmisenä ihmisten joukossa* (<http://www.slideshare.net/MetsaTapio/sosiaalinen-media-ja-metsaviestint-1109>) Ei päivitystietoja. Luettu 15.2.2011.

Metsätieteen aikakauskirja 3/2010

<http://www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff10/ff103303.pdf>. Ei päivitystietoja. Luettu 25.1.2011.

Mikkola, Nella. Pykäläinen, Jouni. Löfström, Irja. Kurttila, Mikko ja Tikkanen, Jukka. (2008), *Kuntametsien suunnittelun tiekartta hankkeen loppuraportti*

Otala, Leenamajja. & Pöysti, Kaija. (2009), *Wikimaniaa yrityksiin – Yritys 2.0 tuottaa*. WSOYpro, Helsinki.

Oulun kaupungin metsien hoito- ja käyttösuunnitelma 2011–2020, Oulun tekninen keskus

Ryhmäkeskustelu Tampereen kaupungin metsäsuunnittelijan Anne Tuomisen kanssa, 2010 & 2011.

Tampereen kaupungin metsienhoidon toimintamalli 2009 – 2020, 2009.

Tampereen kaupunki: Viestintäohje (julkaisuvuosi ei ole tiedossa)

Tampereen kaupunkistrategia 2020, 2009. www-dokumentti.
(http://www.tampere.fi/material/attachments/5kC1W6Z6K/Tampereen_kaupunkistrategia.pdf) Päivitetty 12.8.2009. Luettu 21.11.2010.

Tyry-Salo, Satu. toim. (2004), Kunnan viestintä. Suomen kuntaliitto

Valli, Raine. 2001. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS Kustannus.

Valtioneuvoston selonteko Eduskunnalle kansalaisten suoran osallistumisen kehittämisestä 2002
([http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/C93962CC359D6F51C2256B91003EDEE1/\\$file/osallisuusselonteko.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/C93962CC359D6F51C2256B91003EDEE1/$file/osallisuusselonteko.pdf)) Ei päivitystietoja. Luettu 13.3.2011.

LIITTEET

Liite 1: Kyselyn saate

Hyvä tamperelainen,

Tampereen kaupungin kiinteistötoimi tulee selvittämään kaupunkimetsien viestinnän ja vuorovaikutuksen toimivuutta vuoden 2011 aikana. Tavoitteena on kehittää kaupunkimetsäviestintää virkistyskäyttäjien tarpeita vastaavaksi.

Tämän kyselyn tarkoituksena on saada palautetta käytettyjen viestintämenetelmien toimivuudesta ja viestinnän kehittämistarpeista. Nyt tehtävä kysely on tärkeä osa Tampereen kaupungin kiinteistötoimen kehittämishanketta. Kehittämishanke on myös osa Mikkelin ammattikorkeakoulun metsätalouden liiketoiminnan (ylempi AMK) opinnäytetyötä.

Kehittämishankkeen aihe on: Metsien virkistyskäyttäjien näkemykset viestinnästä Tampereen kaupunkimetsissä. Kehittämishankkeen tuloksena syntyy uusi ohjeistus ja tapa tehdä viestintää kaupunkimetsissä.

Pyydämme teitä vastaamaan kyselyyn keskiviikkoon 23.2.2011 mennessä internetissä <http://www.tampere.fi/ymparistojaluonto/metsat.html> tai lähettämään täytetyn kyselylomakkeen oheisessa palautuskuoressa, jonka postimaksu on maksettu. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Yhteenveto kyselyn tuloksista on luettavissa kaupungin internetsivuilta toukokuussa 2011. Lisätietoa kehittämishankkeesta antaa Tampereen kaupungin metsäsuunnittelija Anne Tuominen. Annen tavoittaa numerosta: 050-5177 053 tai sähköpostitse: anne.j.tuominen@tampere.fi.

Arvokkaista vastauksistanne etukäteen kiittäen!

Pauliina Peltonen

Metsätalousinsinööri AMK

Liite 2: Kyselylomake

LIITE 2 (1): Kyselylomake

KYSELYTUTKIMUS TAMPEREEN KAUPUNKIMETSIEN KÄYTÖN TARPEISTA JA VIESTINNÄN KEHITTÄMISESTÄ

Kaupunkimetsillä tarkoitetaan kaikkia taajamissa tai niiden välittömässä läheisyydessä olevia metsiä. Kaupunkimetsät ovat mm. puistometsiä, asutuksen lähimetsiä, laajempia ulkoilumetsäalueita, luonto- tai muilta arvoiltaan erityisiä metsäalueita tai melulta ja pölyltä suojaavia metsiä.

A. VASTAAJAN TAUSTATIEDOT

1. Sukupuoleni on   1. Nainen   2. Mies
2. Ikäni on _____
3. Missä kaupunginosassa asutte? _____
4. Kuinka monta vuotta olette asuneet Tampereella? _____
5. Nykyinen asumismuotoni on   1. Kerrostalo 2. Rivitalo/Paritalo 3. Omakotitalo

B. KAUPUNKIMETSIEN KÄYTTÖ

6. Kuinka hyvin tunnette Tampereen kaupunkimetsät? *Ympyröikää sopivin vaihtoehto.*
5. Erittäin hyvin   4. Melko hyvin   3. Kohtalaisesti   2. Melko huonosti   1. Huonosti
7. Mihin tarkoitukseen pääasiassa käytätte Tampereen kaupunkimetsiä? *Ympyröikää tärkein vaihtoehto.*
1. Kuntoilu/urheilu   5. Luontoharrastus
2. Virkistäytyminen/ulkoilu   6. Marjastus/Sienestys
3. Lemmikin ulkoiluttaminen   7. Muu, mikä? _____
4. Läpikulku
8. Kuinka usein käytätte Tampereen omistamia kaupunkimetsiä? *Ympyröikää sopivin vaihtoehto.*
1. Päivittäin
2. 4-6 kertaa viikossa
3. 2-3 kertaa viikossa
4. Kerran viikossa
5. 1-3 kertaa kuukaudessa
6. Harvemmin kuin kerran kuukaudessa
9. Mitä Tampereen metsäalueita käytätte mieluiten? *Nimetkää kolme aluetta ja perustelkaa muutamalla sanalla, miksi käytätte nimeämiänne alueita.*
1. _____
2. _____
3. _____

Liite 2 (2): Kyselylomake

10. Mikä teille on tärkeintä, kun käytätte Tampereen kaupunkimetsiä?

Ympyröikää vastausvaihtoehdoista enintään kolme tärkeintä.

1. Liikuntamahdollisuudet	6. Tilan ja vapauden tuntu
2. Kaunis maisema	7. Metsän tuntu
3. Sijainti	8. Alueen historia ja kulttuuri
4. Hieno luontokohde	9. Muu, mikä? _____
5. Rauha ja hiljaisuus	

C. MIELIKUVA TAMPEREEN KAUPUNKIMETSISTÄ

11. Kuvaile muutamalla ensiksi mieleen tulvalla sanalla

a. Tampereen kaupunkimetsiä _____

b. Kaupunkimetsien hoitoa _____

12. Miten seuraavat väittämät Tampereen kaupunkimetsistä pitävät paikkansa?

Ympyröikää kultakin riviltä sopivin vastausvaihtoehto asteikolla 4=samaa mieltä, 3=jokseenkin samaa mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 1=eri mieltä tai 0=En osaa sanoa.

	<i>Samaa mieltä</i>	<i>Jokseenkin samaa mieltä</i>	<i>Jokseenkin eri mieltä</i>	<i>Eri mieltä</i>	<i>En osaa sanoa</i>
1. Metsät ovat käyttömahdollisuuksiltaan monipuolisia	4	3	2	1	0
2. Metsät ovat viihtyisiä	4	3	2	1	0
3. Metsät ovat turvallisia	4	3	2	1	0
4. Metsät ovat luonnoltaan rikkaita	4	3	2	1	0
5. Metsät ovat maisemaltaan kauniita	4	3	2	1	0
6. Metsien hoitotoimien suunnittelu on avointa ja vuorovaikutteista	4	3	2	1	0
7. Metsien hoidossa otetaan huomioon käyttäjien tarpeet	4	3	2	1	0
8. Metsien hoidon menetelmät ovat toimivia	4	3	2	1	0

D. VIESTINTÄ

13. Mistä kaupunkimetsiin liittyvistä asioista haluaisitte tietoa? Ympyröikää kohdat joista haluatte tietoa.

1. Metsänhoitotoimien suunnittelusta	6. Polttopuiden keruu-/ostomahdollisuuksista
2. Metsänhoitotoimien toteutuksesta	7. Vaikuttamismahdollisuuksista
3. Ulkoilu- ja retkeilymahdollisuuksista	8. Muusta, mistä? _____
4. Metsien luontoarvoista	
5. Metsien historiasta	

Liite 2 (3): Kyselylomake

14. Arvioikaa paljonko saatte tietoa kaupungin metsistä seuraavista lähteistä. Ympyröikää saamanne tiedon määrä kultakin riviltä asteikolla 3=Saan riittävästi tietoa, 2= Saan jonkin verran tietoa, 1=En saa tietoa tai 0=En tarvitse tietolähdettä.

	<i>Saan riittävästi tietoa</i>	<i>Saan jonkin- verran tietoa</i>	<i>En saa tietoa</i>	<i>En tarvitse tietolähdettä</i>
1. Paikalliset sanomalehdet	3	2	1	0
2. Kaupungin internet-sivut	3	2	1	0
3. Kaupungin tiedotuslehti	3	2	1	0
4. Kotitalouksiin jaettavat tiedotteet	3	2	1	0
5. Maastotaulut/Opastaulut	3	2	1	0
6. Asukas-/keskustelutilaisuudet	3	2	1	0
7. Radio YLE Tampere	3	2	1	0
8. TV2:n Pirkanmaan uutiset	3	2	1	0
9. Kaupungin työntekijä	3	2	1	0
10. Asukas- tai omakotiyhdistys	3	2	1	0
11. Harrastusjärjestö	3	2	1	0
12. Naapuri/tuttava	3	2	1	0

15. Arvioikaa kuinka luotettavaa tietoa kaupungin omistamista metsistä saatte seuraavista lähteistä. Ympyröikää kultakin riviltä sopivin vaihtoehto asteikolla 4 = luotettava, 3=melko luotettava, 2=melko epäluotettava, 1=epäluotettava tai 0 =en käytä tietolähdettä.

	<i>Luotettava</i>	<i>Melko luotettava</i>	<i>Melko epäluotettava</i>	<i>Epä-luotettava</i>	<i>En käytä</i>
1. Paikalliset sanomalehdet	4	3	2	1	0
2. Kaupungin internet-sivut	4	3	2	1	0
3. Kaupungin tiedotuslehti	4	3	2	1	0
4. Kotitalouteen jaettavat tiedotteet	4	3	2	1	0
5. Maastotaulut/Opastaulut	4	3	2	1	0
6. Asukas-/keskustelutilaisuudet	4	3	2	1	0
7. Radio YLE Tampere	4	3	2	1	0
8. TV2:n Pirkanmaan uutiset	4	3	2	1	0
9. Kaupungin työntekijä	4	3	2	1	0
10. Asukas- tai omakotiyhdistys	4	3	2	1	0
11. Harrastusjärjestö	4	3	2	1	0
12. Naapuri/tuttava	4	3	2	1	0

D. OSALLISTUMINEN JA PALAUTTEENANTO

16. Kuinka paljon seuraatte kaupungin metsien hoitoon liittyviä aiheita? Ympyröikää sopivin vaihtoehto.

4. Paljon   3. Melko paljon 2. Jonkin verran 1. Vähän   0. En lainkaan

Liite 2 (4): Kyselylomake

17. Millaisia kaupunkimetsiä käsitteleviä aiheita muistatte olleen esillä mediassa? Missä mediassa aihe oli esillä?

---

18. Miten seuraavat väittämät pitävät paikkansa? Ympyröikää kultakin riviltä sopivin vaihtoehto asteikolla 4=samaa mieltä, 3=jokseenkin samaa mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 1=eri mieltä tai 0=en osaa sanoa.

	<i>Samaa mieltä</i>	<i>Jokseenkin samaa mieltä</i>	<i>Jokseenkin eri mieltä</i>	<i>Eri mieltä</i>	<i>En osaa sanoa</i>
1. Haluan vaikuttaa kaupunkimetsien suunnitteluun	4	3	2	1	0
2. Jos haluan, voin vaikuttaa kaupunkimetsien suunnitteluun	4	3	2	1	0
3. Saan tarpeeksi tietoa, jotta voin vaikuttaa	4	3	2	1	0
4. Tiedän, miten voin vaikuttaa ja esittää mielipiteeni	4	3	2	1	0
5. Mielipiteelläni on vaikutusta suunnitelmiin ja metsätöiden toteutukseen	4	3	2	1	0
6. Vuorovaikutus kaupungin ja asukkaiden kesken toimii hyvin metsäasioissa	4	3	2	1	0

19. Kuinka usein käytte Tampereen kaupungin internet-sivuilla (www.tampere.fi)?

- 5. Lähes päivittäin
- 4. Kerran viikossa
- 3. Pari kertaa kuukaudessa
- 2. Kerran kuukaudessa
- 1. Pari kertaa vuodessa
- 0. En koskaan

Yleensä sosiaalisiksi medioiksi ymmärretään tietyt ilmaiset verkkopalvelut, kuten Facebook, Twitter, Skype ja Wikipedia.

20. Käyttäisittekö sosiaalista mediaa keskustelu-/tiedon hankintakanavana kaupunkimetsäasioissa, jos se olisi mahdollista?

- 1. Kyllä
- 2. En

Jos vastasitte edelliseen kysymykseen en, voitte siirtyä osioon D ”Vapaa palaute”.

21. Mitä edellä mainittuja tai muita verkkopalveluja haluaisitte kaupungin käyttävän metsäasioista tiedottamiseen? Mistä asioista tulisi viestiä?

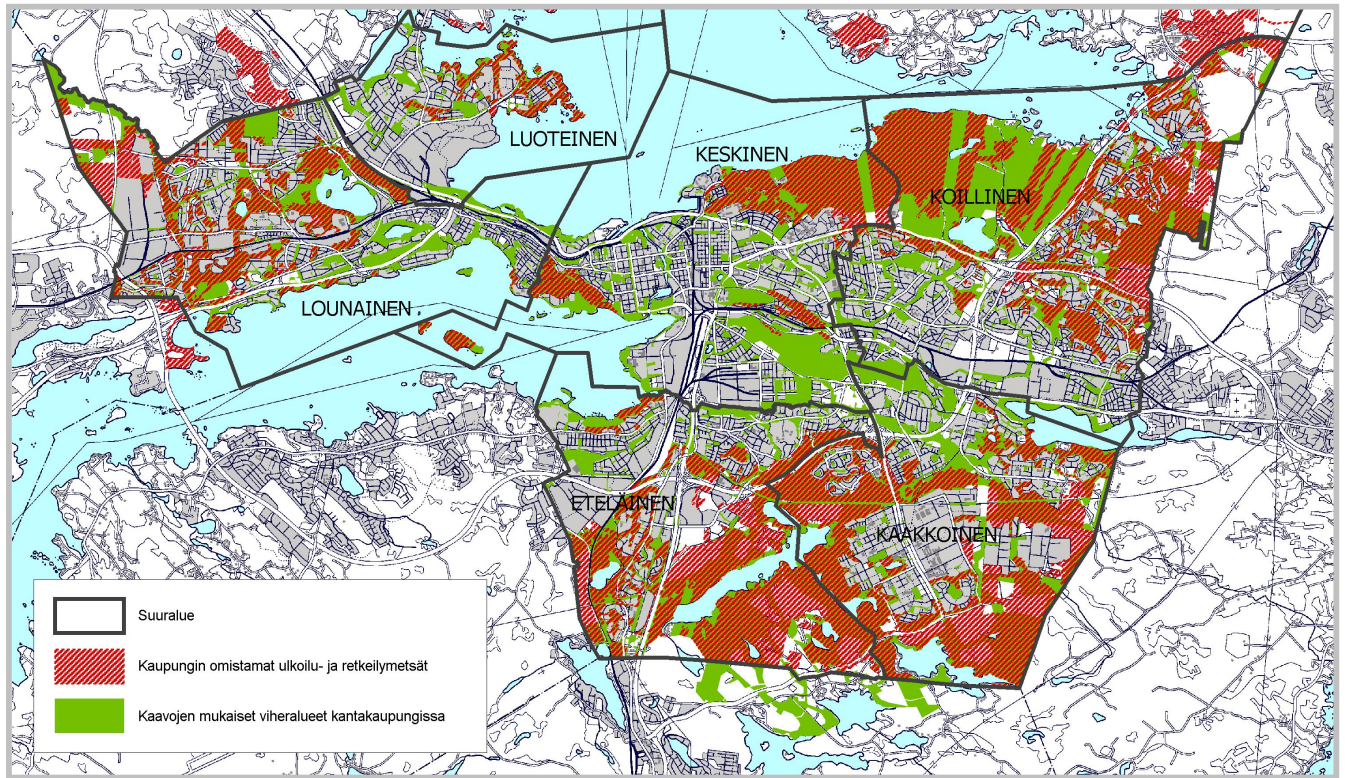

LIITE 3. Kaupungin metsät suuralueittain.

LIITE 4. Lehdistötiedote viestintäkyselyyn.

Vaikuta kaupungin metsäviestinnän kehittämiseen

Tampereen kaupungin kiinteistötoimi selvittää asukkaiden tyytyväisyyttä kaupunkimetsien viestintään ja vuorovaikutukseen kyselytutkimuksella. Kyselytutkimuksen tavoitteena on kehittää metsäviestintää asukkaiden tarpeita vastaavaksi. Asukkaiden palautetta kerätään mm. käytettyjen viestintämenetelmien toimivuudesta ja viestinnän kehittämistarpeista. Kyselytutkimuksen tuotoksena syntyy uusi ohjeistus ja tapa tehdä viestintää kaupunkimetsissä.

Kyselyyn voi vastata 23.2.2011 mennessä internetissä osoitteessa: <http://www.tampere.fi/ymparistojaluonto/metsat.html>. Kyselyyn voi myös vastata täyttämällä lomakkeen pääkirjastossa sekä Hervannan, Kaukajärven tai Tesoman kirjastoissa.

Lisätietoja: metsäsuunnittelija Anne Tuominen,

anne.j.tuominen@tampere.fi, 050-517 7053

LIITE 5. Taustamuuttajat.

		Frekvenssi	%
Sukupuoli	Nainen	104	52
	Mies	96	48
Ikä	Alle 30	19	9,5
	30-39	42	21
	40-49	47	23,5
	50-59	40	20
	60-69	39	19,5
	Yli 70	13	6,5
	Asuinpaikka	Pohjoinen ja luoteinen	7
Koillinen		51	25,9
Kaakkoinen		33	16,8
Eteläinen		21	10,7
Keskinen		35	17,8
Lounainen		50	25,4
Asumismuoto		Kerrostalo	66
	Rivitalo/Paritalo	57	28,8
	Omakotitalo	75	37,9
Kuinka kauan asunut Tam- pereella	Alle 3 vuotta	4	2
	3-6 vuotta	18	9
	7-10 vuotta	15	7,5
	11-14 vuotta	11	5,5
	15-18 vuotta	12	6
	Yli 19 vuotta	139	69,8
Vastaustapa	Internetkysely	105	52,5
	Postikysely	48	24
	Kirjasto	45	22,5
	Palvelupiste Frenckell	2	1